

Trends in Verhuisbewegingen

---

13 oktober 2023

Colofon

Stad Gent

Dienst Data & Informatie, Strategische Coördinatie, Bedrijfsvoering

Publicatiedatum

13 oktober 2023

Contact

gentincijfers@stad.gent

<https://Hoeveelin.stad.gent>

Postadres

Stad Gent – Dienst Data & Informatie

Stadhuis, Botermarkt 1, 9000 Gent

Bezoekadres

Franklin Rooseveltlaan 1, 9000 Gent

Verantwoordelijke Uitgever

Mieke Hullebroeck – algemeen directeur - stadhuis, Botermarkt 1, 9000 Gent – 2023

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1 Verhuizen is van alle tijden maar niet op elk tijdstip gelijk	8
2 Verhuisbewegingen over de stadsgrenzen	10
2.1 Wie komt, wie gaat?	10
2.2 Hoe weten we dit?	11
2.2.1 Bepalen van de cijfers	11
2.2.2 Over welke gebieden spreken we?	12
2.3 Stadsverlaters: waar gaan ze naartoe?	12
2.4 Nieuwe Gentenaars: waar komen ze vandaan?	16
2.5 Winst- en verliesgebieden	19
2.5.1 Negatief binnenlands saldo	20
2.5.2 Positief internationaal saldo	24
2.6 Nationaliteitsverschillen in verhuisbewegingen	25
2.6.1 Belgen en niet-Belgen	25
2.6.2 Nationaliteiten niet-Belgen	27
2.7 Niet-Belgische migratie en de huidige Gentse bevolkingssamenstelling	32
2.8 Verhuismobiliteit	34
3 Verhuisbewegingen op wijkniveau	36
3.1 Verhuismobiliteit in Gent: het is druk in het centrum	37
3.2 Migratiesaldo's op wijkniveau	39
3.2.1 Stadsextern migratiesaldo: op naar het centrum?	39
3.2.2 Stadsintern verhuissaldo: weg uit het centrum?	42
3.2.3 Tweedeling centrum – rand	44
3.2.4 Het grote plaatje	46
4 Nieuwe Gentenaars op wijkniveau	49
4.1 Het meten van nieuwe inwoners?	50
4.2 Bijna vier op tien Gentenaars woonde tien jaar geleden nog niet in Gent	50
4.3 De ene wijk vernieuwt sneller qua inwoners dan de andere	51
4.3.1 Type 1: wijken met veel nieuwkomers / centrale aankomstwijken	55
4.3.2 Type 2: wijken met zowel nieuwkomers als blijvers	58
4.3.3 Type 3: wijken met meer blijvers dan nieuwkomers	59
4.3.4 Type 4: wijken met veel blijvers	60
4.4 Vernieuwing van inwoners: een continuüm van centrum naar rand	62
5 Stadsvlucht: wat weten we (niet) op basis van data	64
5.1 Stadsvlucht en data	64

5.2	Analyses op basis van de Gentse bevolkingsregisters	65
5.2.1	Bevolkingsevolutie Gent 1980-2022	65
5.2.2	Naar en uit Gent: binnenlandse verhuissaldo's	67
5.2.3	Verhuizen is leeftijdsspecifiek: voornamelijk jongeren en jonge gezinnen vallen op.	69
5.2.4	Blijfkansen	71
5.2.5	Meer in detail: blijfkansen van 20-29-jarigen	72
5.2.6	Meer in detail: blijfkansen van gezinnen met kinderen in Gent	73
5.2.7	Meer in detail: gezinnen met kinderen en de stad	75
5.2.8	Besluit: stadsvlucht op basis van bevolkingsregister	76
5.3	Stadsvlucht: analyse naar inkomen en opleiding	77
5.4	Uitleidend	81
6	Bronnen, begrippen, methode	84
6.1	Wat is migratie?	84
6.2	Bronnen	84
6.3	Het meten van migratie: methodologie	84
6.3.1	Periode 2018-2022	84
6.3.2	Absolute en relatieve gegevens	85
6.3.3	Mobiliteit	85
6.3.4	Migratiesaldo	85
6.3.5	Schrappingen en herinschrijvingen	88
6.3.6	Clusteranalyse	88
6.4	Registers	89
6.4.1	Bevolkingsstromen	89
6.4.2	Loop van de bevolking versus stock van de bevolking	90
6.5	Definities	91
6.5.1	Indeling Europese Unie	91
6.5.2	Nationaliteit en herkomst	91
6.5.3	Gezinssamenstelling	92
6.6	Geografische afbakeningen	92
6.6.1	Over stadsgrenzen: Gent, buurgemeenten, provincies	92
6.6.2	Binnen stadsgrenzen: centrum, gordel en rand	92
6.6.3	Kaarten en classificatie	94
	Bibliografie	95
	Bijlagen	98
	Bijlage 1 - Verhuisbewegingen op wijkniveau in detail	98
	Bijlage 2 - Wereldgebeurtenissen met impact op internationale migratie	104

Samenvatting

Deze editie is een vervolgstudie van ‘Trends in Verhuisbewegingen’ (Stad Gent, 2020).

Verhuizen naar en uit Gent in 2022: migratiesaldo en verhuismobiliteit

Migratie of verhuizen duidt men meestal aan met twee indicatoren.

Met het *migratiesaldo* tel je de instroom (hoeveel mensen verhuizen naar Gent) en de uitstroom (hoeveel mensen vertrekken uit Gent), en je berekent het verschil. Voor Gent is het verschil in 2022 2.302 bewegingen. Er zijn dus 2.302 meer mensen in Gent komen wonen dan er uit Gent zijn vertrokken. Een migratiesaldo geeft zo inzicht in de *richting* van het verhuizen, en kan zo worden uitgedrukt in ‘winst’ of ‘verlies’. Zo wijst een positief saldo op meer aankomsten, een negatief saldo op meer vertrekkers.

Met *verhuismobiliteit* tel je die instroom en uitstroom bij elkaar op. Zo krijg je zicht op het volume aan verhuisbewegingen. In 2022 telde Gent ruim 36.000 verhuisbewegingen over de stadsgrens (in en uit). Kortom, achter een migratiesaldo voor Gent van 2.302 (in 2022) zit dus een volume aan verhuisbewegingen van 36.000 over de stadsgrens.

Omdat verhuisbewegingen per jaar kunnen schommelen, wordt hier met periodes van vijf jaar gewerkt (2018-2022) om trends te detecteren.

Er wordt nog steeds meer verhuisd

Er wordt meer verhuisd dan 10 jaar geleden, en zeker meer dan 20 jaar geleden. De absolute aantallen bewijzen dit, maar dit is ook zo als we relatief kijken: als het aantal verhuisbewegingen afgezet wordt tegenover de totale Gentse bevolking van datzelfde jaar (‘per 1.000 inwoners’). Het Covid-19 jaar 2020 toont door het tijdelijk sluiten van landsgrenzen een eerder kleine terugval in de verhuisbewegingen naar Gent. Dit zorgt er wel voor dat het migratiesaldo van dat jaar negatief is. Maar in het geheel blijft de oplopende trend van toenemende verhuisbewegingen wel intact.

Hoe dichterbij Gent, hoe intenser de verhuismobiliteit – ook dat is niet veranderd

Ook de *omvang* van de migratiebewegingen staat nog steeds in relatie met de afstand: hoe dichterbij Gent, hoe meer verhuisbewegingen er uitgewisseld worden. Zo vormen Destelbergen, Melle, Merelbeke, Sint-Martens-Latem en Evergem de top 5. De sterke verhuismobiliteit met de omliggende gemeenten is niet zo vreemd: Gent heeft een centrumfunctie op het vlak van onderwijs en werk.

Relatief gezien is er een duidelijk verschil te zien tussen de provincies Oost- en West-Vlaanderen enerzijds en de andere provincies anderzijds. Tussen Gent en de gemeenten in Oost- en West-Vlaanderen zijn er duidelijk meer verhuisbewegingen.

Nog steeds veel instroom uit West-Vlaanderen, veel uitstroom naar de buurgemeenten

De *richting* van de verhuisbewegingen is een ander verhaal. De uitwisseling tussen Gent en andere steden en gemeenten in België toont een negatief binnenlands migratiesaldo. Toch zijn niet alle gemeenten binnen België verliesgebieden. Je kan stellen dat de taalgrens een migratiegrens is. Verhuisbewegingen van Gent naar Wallonië of omgekeerd zijn er nauwelijks. Binnen Vlaanderen is West-Vlaanderen een winstgebied; Oost-Vlaanderen is een sterk verliesgebied. Met de andere provincies wordt veel minder uitgewisseld. Binnen Oost-Vlaanderen tekenen zich nog steeds gebieden af in de vorm van concentrische cirkels rond Gent. De binnenste cirkel - de buurgemeenten van Gent – is het grootste verliesgebied. Die verhuisbewegingen naar de buurgemeenten zien er iets anders uit als je de periode 2018-2022 vergelijkt met de vorige 2013-2017. De grootste toename is te zien in Zelzate en Eeklo, maar ook in Destelbergen, Lochristi en Wetteren. De grootste daling van het relatief aantal stadsverlaters zien we vooral in Wachtebeke.

Als we naar het binnenlands migratiesaldo per provincie kijken, valt verder ook op dat het negatief saldo van de uitwisseling van Gent met de andere gemeenten van de provincie Oost-Vlaanderen in de periode 2018-2022 nog lager ligt dan in de periode 2013-2017. Er is de afgelopen 5 jaar, meer dan de periode daarvoor, uitstroom uit Gent naar andere gemeenten in Oost-Vlaanderen dan dat er mensen vanuit die gemeenten naar Gent komen.

Internationale migratie blijft toenemen en zorgt voor groeiende diversiteit onder de Gentenaars

Gent heeft al jaren een overwegend positief internationaal migratiesaldo. Het buitenland is dus een winstgebied: meer instroom uit het buitenland naar Gent dan uitstroom van Gent naar het buitenland. De diversiteit van buitenlandse migratie kunnen we beter gedetailleerd bestuderen door naar de nationaliteit van verhuizers te kijken. En niet (enkel) naar het land van waaruit ze verhuizen.

Het migratiesaldo van Belgen is negatief. Er verlaten dus meer Belgen Gent dan dat er Belgen naar Gent verhuizen. Omgekeerd is er een positief saldo aan niet-Belgen. Deze instroom van niet-Belgen zorgt voor een positief migratiesaldo en een groeiende diversiteit in Gent. In 2002 was het aandeel niet-Belgen in Gent 9%. Dat is in 2012 12% en in 2022 16%. Wanneer de ruimere herkomstdefinitie wordt gehanteerd en er dus ook rekening gehouden wordt met de genaturaliseerde Belgen en de geboortenationaliteit van de ouders, dan evolueerde de Gentse bevolking van niet-Belgische herkomst van 18% in 2002 naar 37% in 2022. Het positief migratiesaldo van niet-Belgen ligt de laatste 5 jaar hoger dan het saldo van de vorige periode (2013-2017).

De laatste 15 jaar onderscheidt Gent nieuwe immigratiestromen naast de klassieke migrantengroepen (Turken en Maghrebijnen). Dit zijn vooral Midden- en Oost-Europeanen, maar ook een groter wordende 'niet-EU'-groep met daarin oude bekende Ghana en nieuwe herkomstlanden zoals Afghanistan, Syrië, Somalië en recenter ook Oekraïne. Binnen de groep van alle EU28-nationaliteiten is het de Bulgaarse nationaliteit die de laatste 15 jaar op 1 staat. In het overzicht van het migratiesaldo van alle niet-Belgische nationaliteiten is de top 5 voor 2018-2022 Bulgaren, Oekraïners, Afghanen, Roemenen en Spanjaarden. Voor de periode 2013-2017 waren dat Bulgaren, Afghanen, Syriërs, Ghanezen en Nederlanders.

Verhuisbewegingen zijn binnen Gent niet voor elke wijk gelijk

Gent telt in 2022 ruim 21.000 stadsinterne verhuisbewegingen, bovenop de eerdergenoemde 36.000 verhuisbewegingen naar en uit Gent. Op het vlak van bevolkingsmigratie gedragen de verschillende wijken zich anders. De wijken in het centrum kennen een veel hogere verhuismobiliteit dan de wijken in de rand. De wijken Binnenstad en Elisabethbegijnhof – Prinsenhof - Papegaai - Sint-Michiels (verder: Elisabethbegijnhof - Papegaai) hebben nog steeds de hoogste verhuismobiliteit, Drongen, Mariakerke en Oostakker de laagste.

Van buiten Gent naar de centrumwijken, van de centrumwijken naar de rand

Ook als het gaat over type migratie is er een verschil tussen de wijken. De centrumwijken trekken vooral mensen van buiten Gent aan. Dit zijn wijken met een positief extern migratiesaldo. De Gentenaars die binnen Gent wonen, trekken vooral van het centrum naar de rand. Centrumwijken hebben een negatief intern migratiesaldo en de perifere wijken een positief intern migratiesaldo. En vanuit de wijken in de rand vertrekken meer mensen weg uit Gent – deze wijken kennen een negatief extern migratiesaldo. Om één verschuiving te noemen: er was in de periode 2013-2017 een positief extern migratiesaldo voor de Brugse Poort-Rooigem, Bloemekenswijk, Dampoort en Ledeberg. In 2018-2022 kennen deze wijken een negatief extern migratiesaldo. Dit is onder meer te verklaren door een verminderde internationale immigratie in 2020 en 2021.

Blijfkansen: meer dan een derde van de Gentenaars woonde tien jaar geleden nog niet in Gent

Sinds 2000 tonen de Gentse bevolkingsstatistieken een gestage jaarlijkse groei. Dit wordt gevoed door migratie en geboorten. We bekijken het eens vanuit een andere hoek: we gaan na wie vandaag (1/1/2023) in Gent woont en wie daarvan (retrospectief) 10 jaar geleden (1/1/2013) al in Gent woonde – op het zelfde adres, of ergens anders in Gent. Deze berekeningen volgen een iets andere methode dan wat eerder is gebruikt voor migratiesaldo's en verhuismobiliteit.

Op die manier zien we dat 39% van de huidige Gentenaars 10 jaar geleden nog niet in Gent woonden, en precies dat verschilt van wijk tot wijk. Zo is Binnenstad de wijk met de meeste nieuwe Gentenaars: bijna 6 op 10 woonde 10 jaar geleden nog niet in Gent. 1 op 5 woonde 10 jaar geleden op hetzelfde adres, wat het laagste aandeel is van alle wijken. Voor Drongen is er een tegenovergesteld patroon met het laagste aandeel nieuwe Gentenaars (24%) van alle wijken en het hoogste aandeel (55%) wonend op hetzelfde adres.

Nieuw is de gehanteerde clusteranalyse die als methode data sorteert in groepen op basis van gedeelde kenmerken. Er zijn zo 4 types van wijken, die verder besproken worden door er informatie over leeftijd en gezinssamenstelling aan te koppelen. Binnenstad valt zo als wijk in het type 'centrale aankomstwijken', met een jong profiel en met meer alleenwonenden en gezinnen zonder kinderen. Daarom hoort Drongen bij het type wijken met weinig nieuwkomers met een ouder profiel en meer gezinnen met en zonder kinderen, en minder divers naar herkomst.

Kortom, dicht bij het centrum zien we wijken die erg snel vernieuwen, in de rand zien we wijken die trager vernieuwen. Niet alle wijken zijn zomaar in die 2 types onder te brengen: de andere 2 types

brengen nuance, zo zijn er bijvoorbeeld ook wijken in de rand die qua kenmerken meer aanleunen bij de centrumwijken.

Vertellen cijfers over verhuisbewegingen iets over stadsvlucht?

Stadsvlucht impliceert een leegloop van de stad. Die is er niet in Gent door haar aanhoudende bevolkingstoename sinds 2000. Het discours verschuift naar selectieve stadsvlucht waar de vraag wordt gesteld of jonge gezinnen, middenklasse en/of kapitaalkrachtigen de stad verlaten.

Demografische data leveren geen harde feiten die selectieve stadsvlucht (gezinsvlucht) aantonen.

De bevolkingsaantallen stijgen, het aantal gezinnen met kinderen neemt toe en het aandeel gezinnen met kinderen blijft stabiel. Dus er is geen gezinsvlucht, zo lijkt op het eerste gezicht. Op basis van de binnenlandse verhuissaldo's wordt vastgesteld dat vooral jongvolwassenen (20-29-jarigen) aangetrokken worden door de stad (meer in dan uit) en dat 30-39-jarigen en 0-9-jarigen ('jonge gezinnen') eerder de stad verlaten (meer uit dan in). Dit lijkt op gezinsvlucht, zo lijkt op het tweede gezicht. Maar 'migratiesaldo' is een te beperkte indicatie voor stadsvlucht. Zo zijn niet alle dertigers (deel van) een jong gezin, is de individuele historiek onbekend en wordt er geen rekening gehouden met gezinsvorming in de stad noch met buitenlandse migratie.

Dit vraagstuk vraagt longitudinaal onderzoek, waarbij afgestapt wordt van momentopnames. We kunnen de blijfkansen berekenen met de beschikbare data. Dit toont dat de blijfkansen voor 20- en 30-jarigen lager liggen dan het gemiddelde voor alle Gentenaars. Verder zoekend worden we geleid naar 2 conclusies. Ten eerste, het hebben van kinderen bind je wel degelijk aan de woonomgeving want de blijfkansen zijn groter bij gezinnen met kinderen en alleenstaande ouders. Dit lijkt eerder een tegenindicatie van gezinsvlucht. Ten tweede, de blijfkansen zijn aan het dalen voor alle gezinstypes en vooral van samenwonende koppels zonder kinderen. Interessant, maar ook hier geen direct bewijs voor stadsvlucht. We missen referentiepunten, inzicht in verhuismotieven en een eenduidig bewijs.

'Of er welstandsvlucht is?', kan niet beantwoord worden op basis van de bevolkingsregisters.

Er ontbreekt informatie in de bevolkingsdata. Er zijn indicatoren nodig van socio-economische positie. Vaak duiken dan fiscale inkomens en/of hoogst behaalde diploma op. Recent gevoerd onderzoek in Vlaanderen en Brussel toont wat mogelijk is met dergelijke verrijkte bevolkingsdata.

Onderzoek naar de complexiteit van (selectieve) stadsvlucht noodzaakt meer dan de zoektocht naar één indicator. Analyse op verrijkte demografische databestanden én een degelijk inzicht in verhuismotieven zullen betere antwoorden geven. Stad Gent beschikt op vandaag niet over deze gegevens.

De stad heeft een belangrijke rol in de opwaartse sociale mobiliteit van haar inwoners, de stad als roltrap. Gent met haar centrumfunctie qua (hoger) onderwijs, is daar geen uitzondering op. Tegelijk is die opwaartse sociale mobiliteit er niet voor iedereen.

1 Verhuizen is van alle tijden maar niet op elk tijdstip gelijk

Verhuizen is van alle tijden en een heel normale zaak in een mensenleven. Als je verhuizen gebundeld bekijkt vanuit een land of een regio, het in een tijdslijn plaatst, dan kan je langs de lijnen van de verhuisbewegingen (delen van) de geschiedenis van dat land of die regio vertellen.

Omdat verhuisbewegingen ook een belangrijke rol spelen in de dynamiek van steden, is het dus slim om ze van tijd tot tijd eens grondiger te bestuderen. In die zin is dit werk een actualisatie van eerder werk (Stad Gent, 2008, 2014, 2020).

Er is niet alleen de directe impact op het bevolkingsaantal in Gent, maar ook op de samenstelling naar leeftijd, geslacht en herkomst. Weten wie de Gentenaars zijn in hun bevolkingskenmerken en zien of daar iets in verandert of net niet is een logische eerste informatielijn voor het beleid.

Net omdat het om een actualisatie gaat, vind je in deze editie hetzelfde materiaal terug als in de eerdere edities. We bekijken verhuisbewegingen over de stadsgrenzen – waar gaan stadsverlaters naartoe en waar komen nieuwe Gentenaars vandaan? We bekijken (verschuivingen in) nationaliteitsverschillen in migratiebewegingen. We kijken ook naar wat beweegt binnen de stadsgrenzen en hoe de wijken hierin van elkaar verschillen. Ook de blijfkansen zijn niet voor elke wijk dezelfde. Aanvullend omvat dit werkstuk een kleine oefening via een clusteranalyse van de wijken met als doel te kijken of we een wijktypologie zouden kunnen maken gebaseerd op migratiekenmerken.

Nieuw is het hoofdstuk rond (selectieve) stadsvlucht. Op zich had de vorige omgevingsanalyse (Stad Gent, 2018) al een hoofdstuk hierover. We hernemen dit onderwerp hier omdat het in deze analyse inhoudelijk een betere plek vindt én omdat vanuit dezelfde data vertrokken wordt. We gaan op zoek naar wat we nu wel en niet over stadsvlucht kunnen vertellen op basis van de beschikbare data.

Deze nota is ‘een technische versie’, waar we de tijd nemen om bronnen, begrippen, data en de gehanteerde methodes omstandig te omschrijven. Transparantie is immers een voorwaarde om onderzoek te reproduceren om zo kennisvermeerdering mogelijk te maken. Tegelijk kan je de hoofdlijnen uit dit materiaal verkort en bevattelijk terugvinden op de website hoeveelin.stad.gent. Op die plek worden naast verhuisbewegingen ook de demografische trends jaarlijks en de bevolkingsprognoses driejaarlijks beschreven. De focus is steeds het verhaal, de onderbouw is cijfermateriaal, en er is nagedacht over eenvoudige maar sprekende visualisaties.

Databronnen zijn hoofdzakelijk de administratieve data van de wettelijke bevolking. Een migratiebeweging is hierbij een verandering van een domicilie-adres, een wijziging in het officiële adres. De gegevens zijn afgeleid uit het bevolkingsregister en afkomstig van de Dienst Burgerzaken (Stad Gent) en van Statistics Belgium. Het gaat om verhuisdata op individueel niveau.

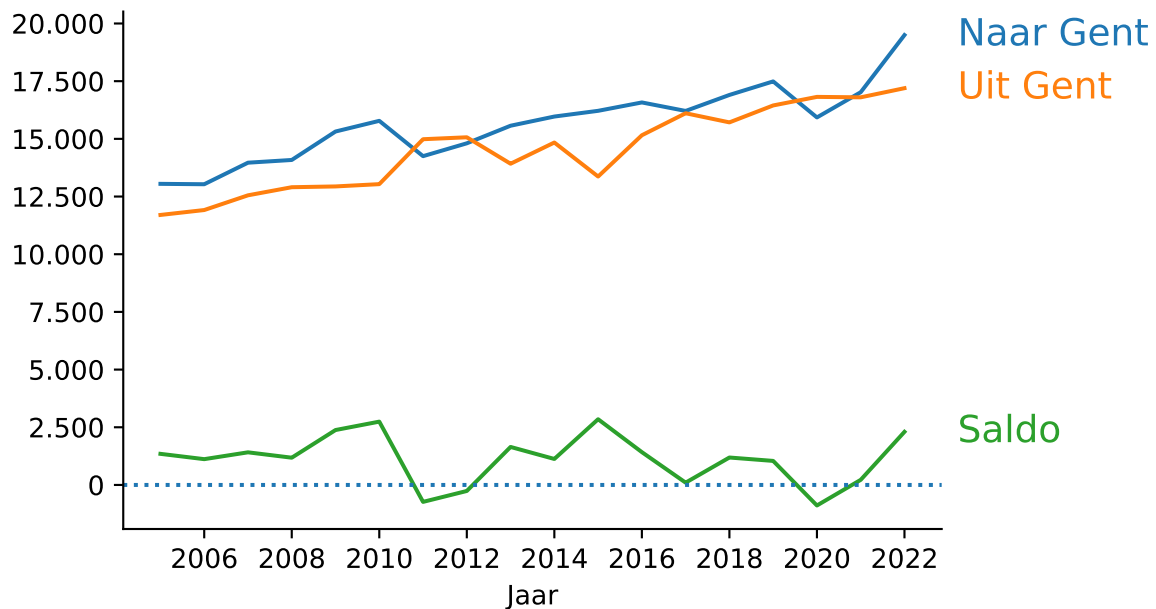
Een extra dankjewel om het nieuwe materiaal met extra aandacht na te lezen gaat naar Patrick Deboosere, Bart Van de Putte, Johan Surkyn, Marlies Casier, Ingrid Schockaert; en ook naar collega's Kristof Allosery, Hilde Reynvoet, Erik Willems en Ad Coenen.

Het analysewerk, het maken van tabellen en kaarten, het uitschrijven en vormgeven is het werk van de Dienst Data & Informatie, Bedrijfsvoering: Sofie Cromheeke, Els Bauwens, Eric Dirikx en Els Verhasselt – en Leen Lips en Jean De Meyer voor het nalezen.

2 Verhuisbewegingen over de stadsgrenzen

In dit deel geven we inzicht in hoe vaak er verhuist wordt van en naar Gent, waar nieuwe Gentenaars vandaan komen, waar stadsverlaters naartoe gaan, en hoe al deze bewegingen zich vertalen in winst- en verliesgebieden.

2.1 Wie komt, wie gaat?

Figuur 2.1: Evolutie van de verhuisbewegingen naar en uit Gent, en het resulterende saldo, 2009-2022

Het aantal verhuisbewegingen naar Gent stijgt de laatste 10 jaar, met als uitzonderingen de jaren 2017 en 2020 waar we een terugval waarnemen. De terugval in 2020 is toe te schrijven aan de Covid-19- pandemie. Het aantal verhuisbewegingen uit Gent volgt nagenoeg dezelfde trend: een stijging de laatste 10 jaar, maar met een terugval in 2015, 2018 en 2021. De Covid-19- pandemie zorgde ervoor dat er meer mensen uit Gent verhuisden in 2020.

Over de laatste 10 jaar verhuizen Gentenaars dus steeds meer. In 2013 verhuisden 29.491 personen naar of uit Gent. In 2022 is dit aantal opgelopen tot 36.694 bewegingen, of een stijging met 24%. Uiteraard is op die 10 jaar tijd ook het aantal inwoners gestegen, maar ook de relatieve maat (aantal verhuisbewegingen per 1.000 inwoners) stijgt van 119 in 2013 naar 139 in 2022 (of een stijging van 17%).

In 2022 verlieten 17.196 Gentenaars de stad om elders te gaan wonen. Tegelijk kwamen er 19.498 nieuwe Gentenaars bij.

Opvallend zijn de jaren 2011, 2012 en 2020, waarin het aantal stadsverlaters groter is dan de nieuwe Gentenaars, wat resulteert in een negatief migratiesaldo. Wanneer we de periode 2013-2022 bekijken, dan stellen we vast dat het migratiesaldo een grillig patroon vertoont tijdens deze periode. In 2015 piekt het saldo voor een eerste keer om pas in 2022 terug eenzelfde hoogte te halen.

De Oekraïne-crisis laat zich ook voelen bij deze 3 indicatoren (verhuizen naar en uit Gent en het saldo), maar daar gaan we dieper op in in 2.6.

2.2 Hoe weten we dit?

In wat volgt, worden de externe verhuisbewegingen bekeken, of de bewegingen uit Gent naar andere gemeenten in België en omgekeerd. Het gaat steeds om twee perioden in de tijd: van 2013 tot 2017 en van 2018 tot 2022. Indien de absolute cijfers worden vermeld, gaat het steeds om de som van de 5 jaren (en niet om een gemiddeld cijfer).

2.2.1 Bepalen van de cijfers

Ook voor de relatieve cijfers (per 1.000 inwoners) nemen we zowel in verhuisbewegingen als in aantal inwoners de som van de 5 jaren.

Bij de relatieve maat voor de Gentse stadsverlaters telt de noemer het aantal inwoners van de gemeente van aankomst. Een cijfer 5 op de kaart van de stadsverlaters (met de relatieve cijfers), betekent dat deze gemeente er, voor de beschouwde periode, jaarlijks 5 inwoners per 1.000 inwoners verkrijgt uit Gent.

Bij de relatieve maat voor de nieuwe Gentenaars in Gent is het aantal inwoners van de vertrek-gemeente in de noemer geplaatst. Een cijfer 5 op de kaart van de nieuwe Gentenaars (met de relatieve cijfers) betekent dat deze gemeente jaarlijks 5 inwoners per 1.000 inwoners verliest aan Gent.

De relatieve maat voor het migratiesaldo geeft een negatief cijfer voor gemeenten aan wie Gent inwoners verliest (uitgedrukt per 1.000 inwoners van de betreffende gemeente); een positief cijfer toont dat Gent inwoners verkrijgt van deze gemeente (eveneens uitgedrukt per 1.000 inwoners van de betreffende gemeente).

De relatieve maat voor de verhuismobiliteit of verhuisintensiteit, toont het aantal bewegingen van gemeenten naar Gent en het aantal bewegingen van Gent naar die gemeenten, uitgedrukt per 1.000 inwoners van die respectievelijke gemeente.

2.2.2 Over welke gebieden spreken we?

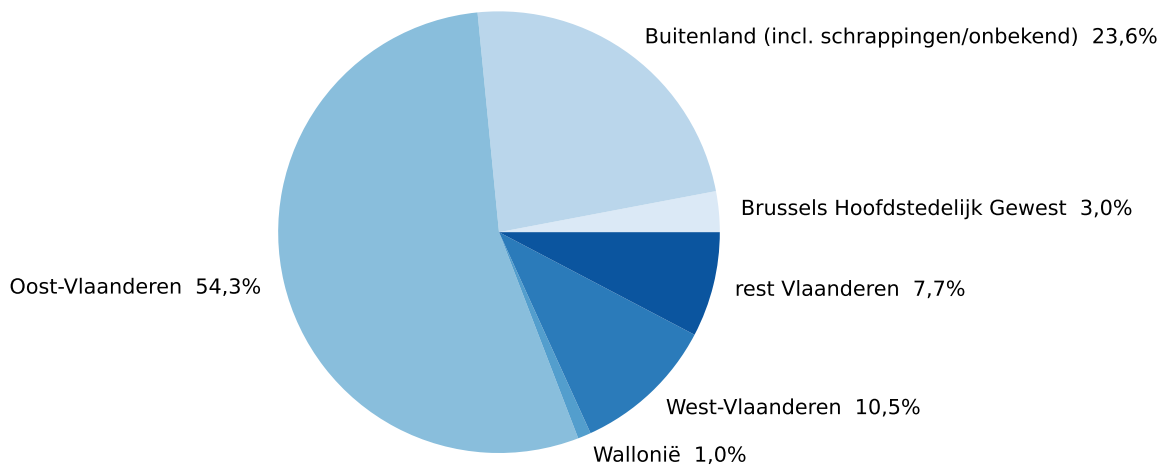
Er wordt verwezen naar stadsgrenzen, provinciegrenzen, centrumsteden en buurgemeenten. Verder wordt Vlaanderen als grotere geografische referentie gekozen en niet België. Dat komt omdat verhuisbewegingen tussen Gent en gemeenten voorbij de taalgrens minimaal zijn. 'Buitenland' is uiteraard over de landsgrenzen.

Stadsintern wordt met 25 wijken gewerkt, die elk clusters zijn van statistische sectoren.

2.3 Stadsverlaters: waar gaan ze naartoe?

Voor de stadsverlaters houden we rekening met alle verhuisbewegingen inclusief de bestemmingen die niet gekend zijn (zoals ambtshalve schrappingen).

Het grootste deel van de stadsverlaters (meer dan 5 op 10) gaat elders in Oost-Vlaanderen wonen. De meesten daarvan blijven in de buurgemeenten van Gent. Bijna een vierde van de stadsverlaters gaat naar het buitenland (inclusief schrappingen 8% en onbekend 4%). Ongeveer 1 op 10 verhuist naar West-Vlaanderen.

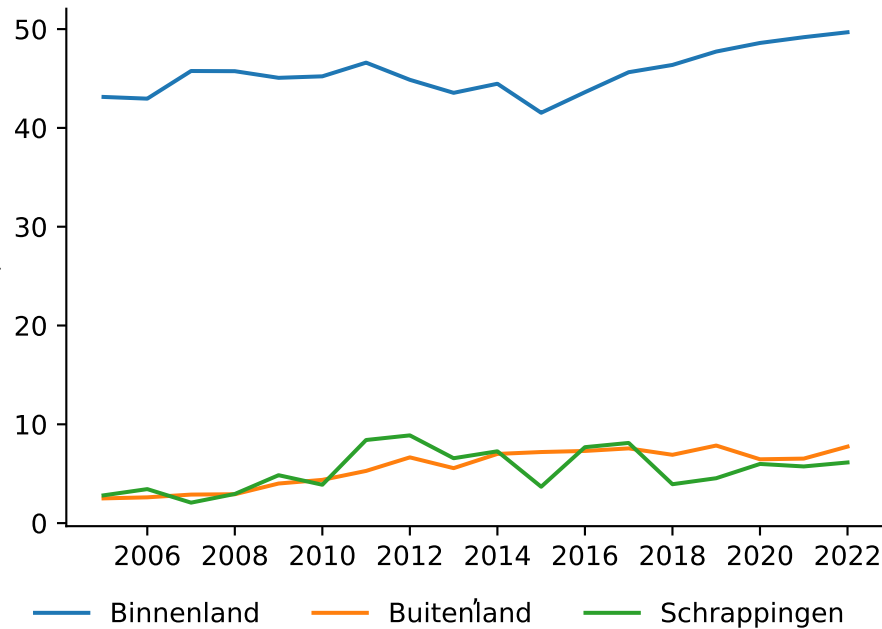

Figuur 2.2: Bestemming stadsverlaters, Gent, 2018-2022

Het aantal stadsverlaters schommelt de laatste 10 jaar tussen 13.367 en 17.196. Het aantal inwoners bleef toenemen in dezelfde periode. De relatieve maat (aantal stadsverlaters per 1.000 inwoners) toont dat er effectief een toename is van het aantal stadsverlaters: van 55,7 stadsverlaters per 1.000 inwoners in 2013 naar 63,6 stadsverlaters per 1.000 inwoners in 2022.

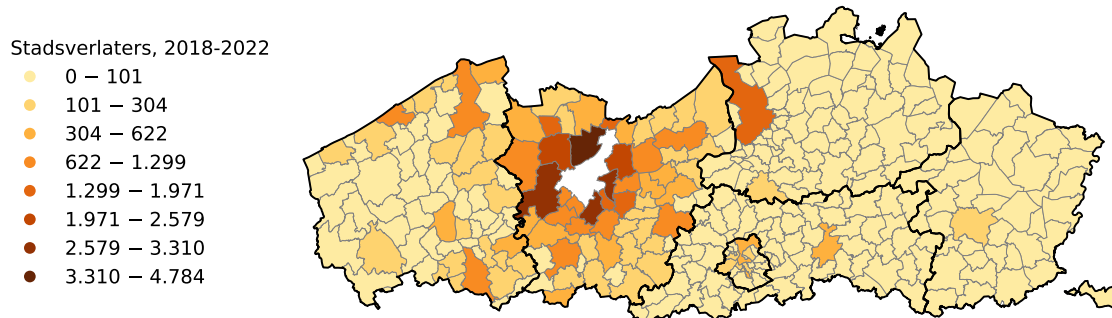
Bij de stadsverlaters die binnen België blijven, zien we op tien jaar tijd een stijging van 43,5 naar 49,7 personen per 1.000 inwoners. Sinds 2015 zien we hier een consistent stijgende trend.

Ook de emigratie naar het buitenland (exclusief schrappingen en onbekend) stijgt, van 5,6 stadsverlaters per 1.000 inwoners in 2013 naar 7,7 per 1.000 in 2022. Dit is op zich niet vreemd, aangezien ook het aantal nieuwe Gentenaars uit het buitenland stijgt (zie verder).

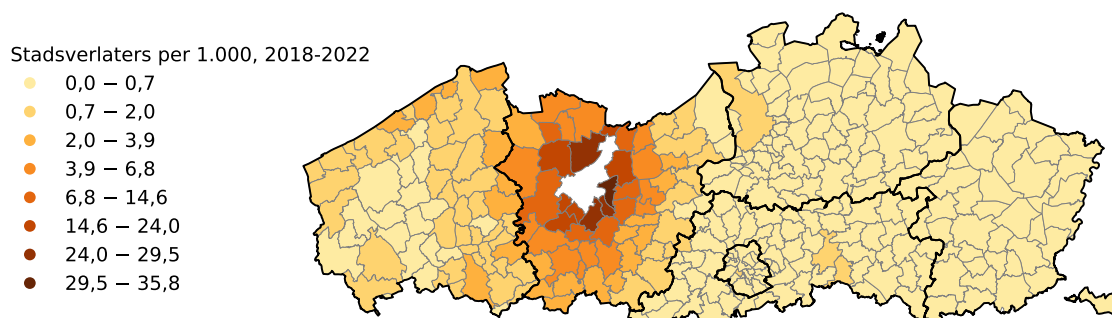
Figuur 2.3: Bestemming stadsverlaters (aantal per 1.000 inwoners), Gent, 2005-2022

De volgende kaarten geven een zicht op de plaats waar de stadsverlaters naartoe trekken, zowel in absolute cijfers als in relatieve cijfers, en dit voor beide periodes. Indien er weinig verschil is tussen de periodes wordt enkel de kaart van 2018-2022 getoond. De kaarten beperken zich ook tot Vlaanderen en Brussel, omdat het aantal stadsverlaters dat naar Wallonië trekt minimaal is.

Figuur 2.4: Stadsverlaters Gent naar Vlaanderen en Brussel, 2018-2022, absolute aantallen

De meeste personen die Gent verlaten, trekken naar de rand rond Gent. Vooral de onmiddellijke buurgemeenten, de nabije gemeenten van Gent en bij uitbreiding heel Oost-Vlaanderen zijn populair. In de top 5 van de meest populaire gemeenten in de periode 2013-2017 staan Evergem, Merelbeke, Destelbergen, Deinze en Lievegem. In de periode 2018-2022 wisselen Destelbergen en Merelbeke van plaats in deze top 5. Daarnaast verhuist een aanzienlijk aantal ook naar Antwerpen en West – Vlaanderen, meer bepaald Brugge, Kortrijk en Oostende. In Vlaams-Brabant valt enkel Leuven op als vestigingsplaats.

Figuur 2.5: Stadsverlaters Gent naar Vlaanderen en Brussel, 2018-2022, relatieve cijfers, gemiddeld aantal per 1.000 inwoners (van de aankomstgemeente) – jaargemiddelde

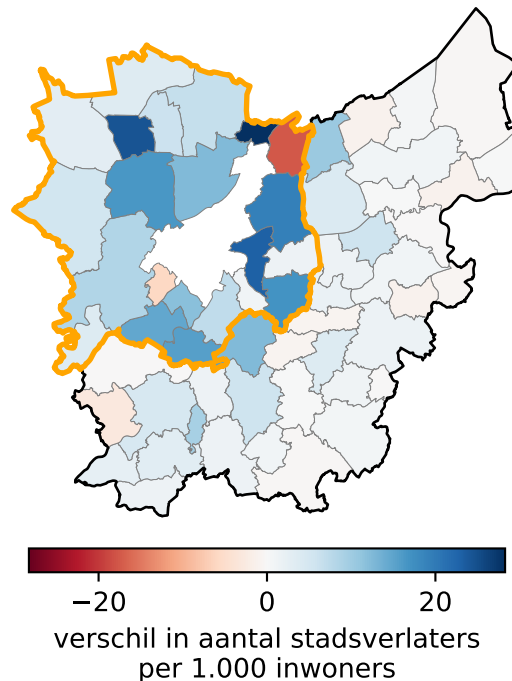
De relatieve cijfers drukken uit in welke mate de stadsverlaters van invloed zijn op het bevolkingsaantal in de aankomstgemeente.

Hier zijn bijna concentrische cirkels van gemeenten rond Gent te zien. Eerst een ‘bruin-oranje’ buffer: deze gemeenten krijgen er jaarlijks 7 tot 36 personen per 1.000 inwoners bij uit Gent. De oranje cirkel daarrond toont gemeenten die minder invloed van de Gentse uitstroom ervaren op hun bevolkingssamenstelling (2 tot 7 personen per 1.000 inwoners). De top 5 van gemeenten die het

meest aankomsten uit Gent hebben per 1.000 inwoners voor de periode 2018-2022 zijn Destelbergen (+36‰), Melle (+29‰), Evergem (+27‰), Merelbeke (+26‰) en De Pinte (+24‰).

Ook de trek naar de kustgemeenten vanuit Gent valt op, vooral richting Oostende, Knokke-Heist, Blankenberge en De Haan.

Bij de relatieve cijfers valt Antwerpen niet meer op. De invloed van het aantal Gentenaars dat naar daar verhuist is veel kleiner, omdat Antwerpen zelf een heel groot inwonersaantal heeft.

Figuur 2.6: Stadsverlaters Gent naar Oost-Vlaanderen, verschil tussen 2018-2022 en 2013-2017, relatieve cijfers, aantal per 1.000 inwoners in 2022 (aankomstgemeente)

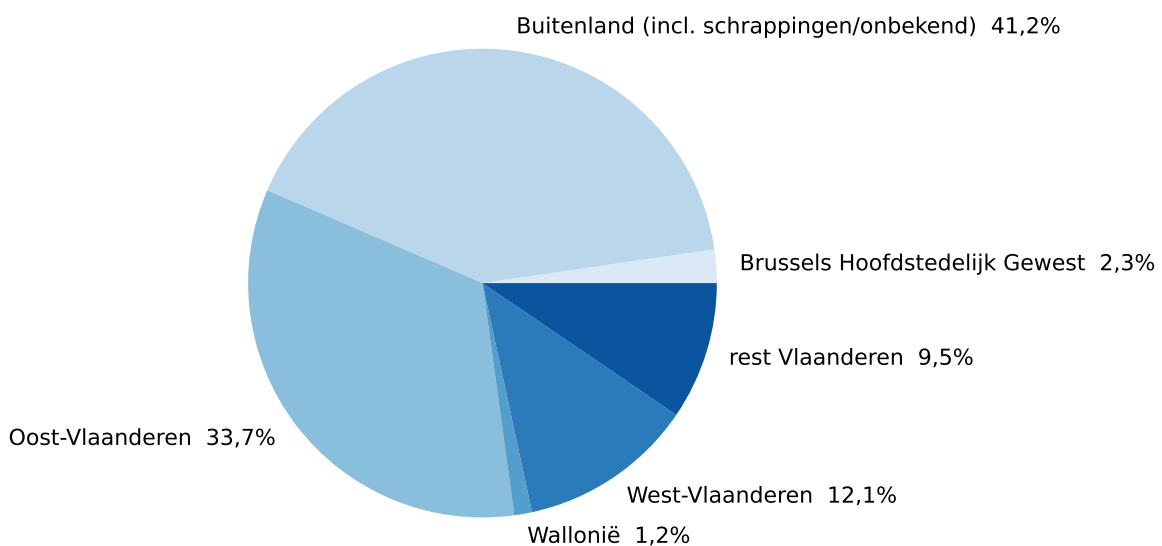
Figuur 2.6 toont het verschil in aantal stadsverlaters per 1.000 inwoners van de aankomstgemeente in de periode 2018-2022 vergeleken met de periode 2013-2017. De kaart beperkt zich tot provincie Oost-Vlaanderen omdat de verschillen in de overige provincies relatief beperkt waren. De grootste verschillen deden zich bovendien voor in gemeenten die behoren tot de vervoerregio Gent (oranje grens).

De grootste toename zien we in Zelzate (+28‰) en Eeklo (+24‰). De top 5 wordt verder aangevuld door Destelbergen (23‰), Lochristi (+19‰) en Wetteren (17‰).

De grootste daling van het aantal stadsverlaters per 1.000 inwoners van de aankomstgemeente zien we in Wachtebeke (-17%). Ook naar Sint-Martens-Latem vertrokken relatief minder Gentenaars in de periode 2018-2022 vergeleken met de periode 2013-2017 (-6%).

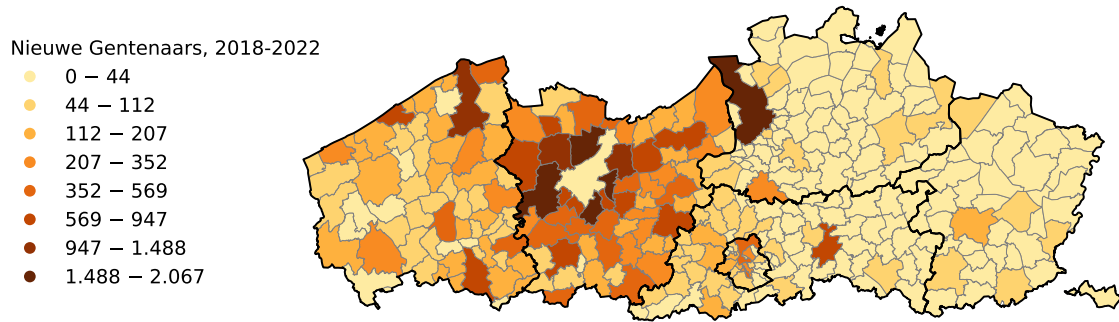
2.4 Nieuwe Gentenaars: waar komen ze vandaan?

De grootste groep nieuwe Gentenaars komt uit het buitenland (41% inclusief en 36% exclusief schrappingen en onbekend). Een derde komt uit Oost-Vlaanderen (34%), 12% komt uit West-Vlaanderen, 10% uit de rest van Vlaanderen, 2% uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Slechts 1% komt uit Wallonië.

Figuur 2.7: Herkomst nieuwe Gentenaars, Gent, 2018-2022

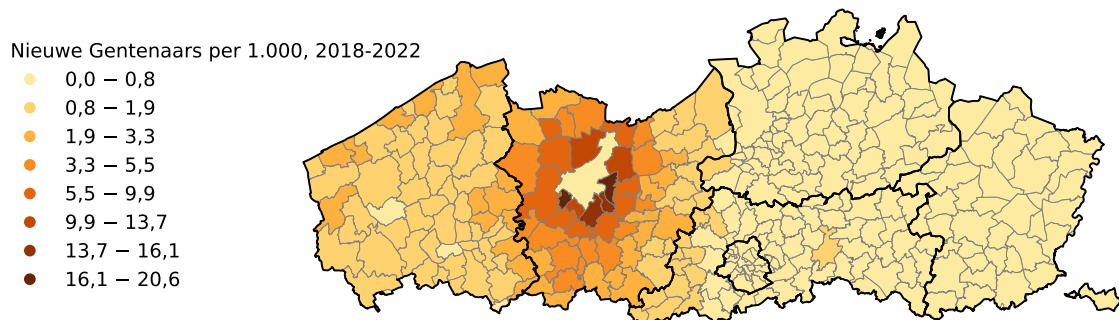
Het absoluut aantal nieuwe Gentenaars steeg in 10 jaar tijd van 15.569 naar 19.498. Ook het bevolkingsaantal steeg, dus de relatieve cijfers tonen of er een effectieve stijging is. De relatieve cijfers (aantal nieuwe Gentenaars per 1.000 inwoners) stijgen vooral door migratie uit het buitenland. De migratie uit het binnenland (gemiddeld 39 nieuwe Gentenaars per 1.000 inwoners) is de laatste 10 jaar stabiel tot licht dalend; terwijl migratie uit het buitenland toeneemt van 20 nieuwe Gentenaars per 1.000 inwoners in 2013 naar 31 nieuwe Gentenaars per 1.000 inwoners in 2022.

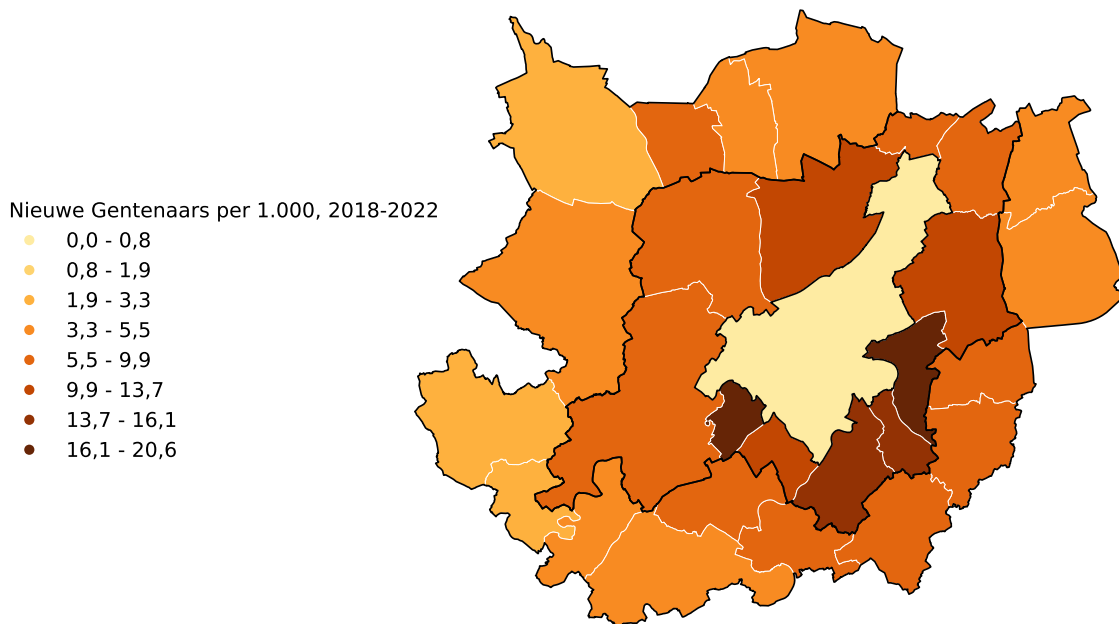
Figuur 2.8: Nieuwe Gentenaars uit Vlaanderen en Brussel, 2018-2022, absolute aantallen

De nieuwe Gentenaars komen vooral uit de nabije (buur)gemeenten. Algemeen gezien is er een grote instroom vanuit Oost-Vlaamse gemeenten. Daarnaast leveren de gemeenten langs de lijn Gent – Antwerpen ook veel nieuwe Gentenaars. Dat zijn Lokeren, Sint-Niklaas en Antwerpen zelf.

Als laatste trend valt op dat er vanuit de centrumsteden veel mensen richting Gent vertrekken. Voor West-Vlaanderen zijn dat Brugge, Oostende, Kortrijk en Roeselare; voor Oost-Vlaanderen Aalst en Sint-Niklaas; voor Vlaams-Brabant Leuven. Voor de provincie Antwerpen: Antwerpen. Ook vanuit Brussel verhuizen veel mensen naar Gent.

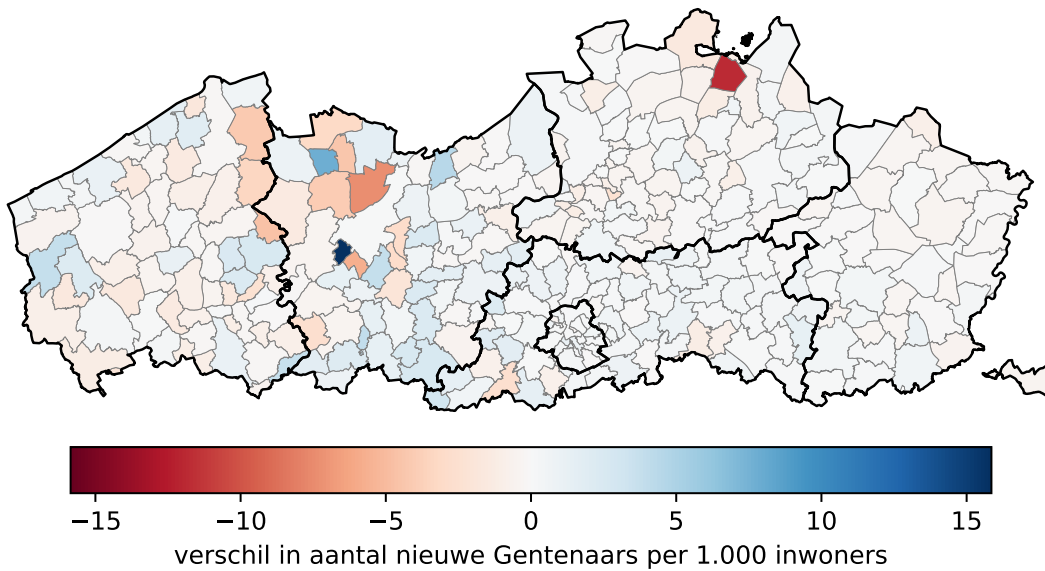
Figuur 2.9: Nieuwe Gentenaars uit Vlaanderen en Brussel, 2018-2022, relatieve cijfers, gemiddelde aantal per 1.000 inwoners (herkomstgemeente) – jaargemiddelde

Figuur 2.10: Nieuwe Gentenaars afkomstig uit de buurgemeenten van Gent en hun buurgemeenten, 2018-2022, relatieve cijfers, gemiddeld aantal per 1.000 inwoners (herkomstgemeente) – jaargemiddelde

Figuur 2.9 toont het aantal nieuwe Gentenaars in Gent, afgezet op het aantal inwoners in de gemeente waaruit ze vertrekken. Wat opvalt is dat we opnieuw duidelijk de contouren van Oost-Vlaanderen als gebied van herkomst zien. Daarnaast speelt afstand tot Gent een rol: hoe dichterbij, hoe meer uitwisseling. Er tekenen zich concentrische cirkels rond Gent af (zie Figuur 2.10).

In een eerste concentrische cirkel rond Gent weegt het gewicht van verhuizers naar Gent het sterkst door. Dit zijn de buurgemeenten van Gent. Vanuit de buurgemeenten van Gent vertrekken gemiddeld 8,1 tot 20,6 inwoners per 1.000 inwoners naar Gent. De volgende concentrische cirkel zijn de gemeenten voorbij de buurgemeenten van Gent. De grootordes van de verhuizers naar Gent is tussen de 2,1 en 9,2 inwoners per 1.000 inwoners. Naast Oost-Vlaanderen is ook – maar in mindere mate – West-Vlaanderen een gebied van herkomst voor Gent.

Figuur 2.11: Nieuwe Gentenaars uit Vlaanderen en Brussel, verschil tussen 2018-2022 en 2013-2017, relatieve cijfers, aantal per 1.000 inwoners in 2022 (van de herkomstgemeente)

Figuur 2.11 geeft een beeld van het verschil tussen de periode 2018-2022 in vergelijking met de periode 2013-2017 voor wat betreft het aantal nieuwe Gentenaars per 1.000 inwoners van de herkomstgemeente. Vooral vanuit Sint-Martens-Latem is er stijging van deze relatieve maat (+16%), en in mindere mate ook vanuit Eeklo (+8%). Een daling van het aantal nieuwe Gentenaars per 1.000 inwoners doet zich voor vanuit Merksplas (-12%). Dit is te wijten aan een relatief groot aantal verhuisbewegingen vanuit de gevangenis van Merksplas naar het Forensisch Psychiatrisch Centrum Gent in 2015. Ook vanuit Evergem (-7%) en De Pinte (-6%) komen er relatief minder inwoners naar Gent in de periode 2018-2022 in vergelijking met de periode 2013-2017.

2.5 Winst- en verliesgebieden

Zowel bij de stadsverlaters als bij de nieuwe Gentenaars zijn er concentrische cirkels rond Gent zichtbaar. De verhuisbewegingen vanuit Gent en naar Gent zijn het sterkst voor de gemeenten dichtbij Gent, en deze invloed wordt minder voelbaar naarmate de afstand toeneemt.

De balans van stadsverlaters en nieuwe Gentenaars resulteert in een opdeling in winst- en verliesgebieden. Als we het aantal nieuwe Gentenaars verminderen met het aantal stadsverlaters krijgen we een totaal migratiesaldo voor Gent. Een negatief migratiesaldo betekent dat Gent meer inwoners verliest aan een gebied dan dat er van daaruit naar Gent verhuizen (= verliesgebied). Een

positief migratiesaldo betekent dat Gent meer inwoners haalt uit een bepaald gebied, dan dat er vanuit Gent naar dit gebied verhuizen (= winstgebied).

In wat volgt maken we een onderscheid tussen verhuisbewegingen tussen Gent en andere Belgische gemeenten enerzijds (binnenlandse migratie), en tussen Gent en het buitenland anderzijds (internationale migratie). De instroom vanuit elders in België naar Gent min de uitstroom vanuit Gent naar andere Belgische gemeenten geeft het binnenlands saldo. Alle bewegingen vanuit het buitenland naar Gent min de bewegingen vanuit Gent naar het buitenland geeft ons het internationaal saldo.

2.5.1 Negatief binnenlands saldo

Gent heeft een negatief binnenlands saldo. Er gaan dus meer mensen in andere Belgische gemeenten wonen dan dat er uit andere gemeenten naar Gent komen. Meer specifiek verliest Gent vooral inwoners aan de gemeenten in de provincie Oost-Vlaanderen. Als we beide periodes vergelijken valt op dat het saldo voor de provincie Oost-Vlaanderen veel lager ligt in de periode 2018-2022 dan in de periode 2013-2017 (zie Tabel 2.1).

Tabel 2.1: Binnenlands migratiesaldo voor Gent per provincie, 2013-2017 en 2018-2022

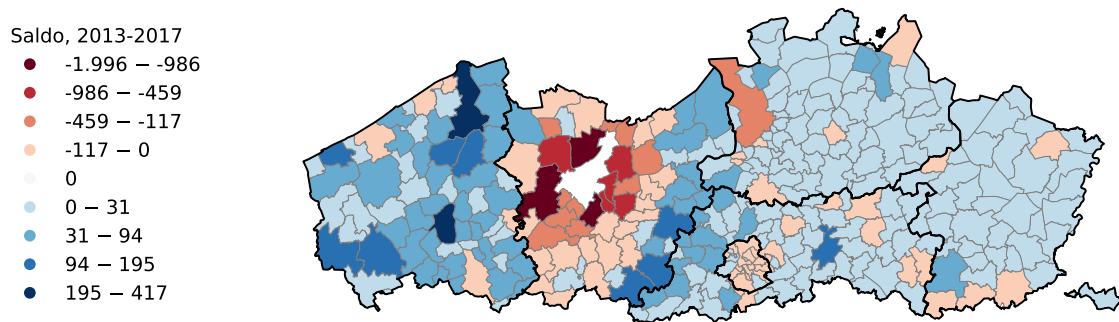
Provincie	2013-2017	2018-2022
Provincie West-Vlaanderen	3.315	1.794
Provincie Vlaams-Brabant	951	1.315
Provincie Limburg	344	352
Provincie Antwerpen	673	205
Provincie Oost-Vlaanderen	-10.336	-15.823
Totaal Binnenlands Saldo	-5.053	-12.157

Voor de andere Vlaamse provincies is het binnenlands saldo positief. In de periode 2013-2017 was enkel West-Vlaanderen een noemenswaardig winstgebied, maar dit saldo is beduidend lager in de periode 2018-2022.

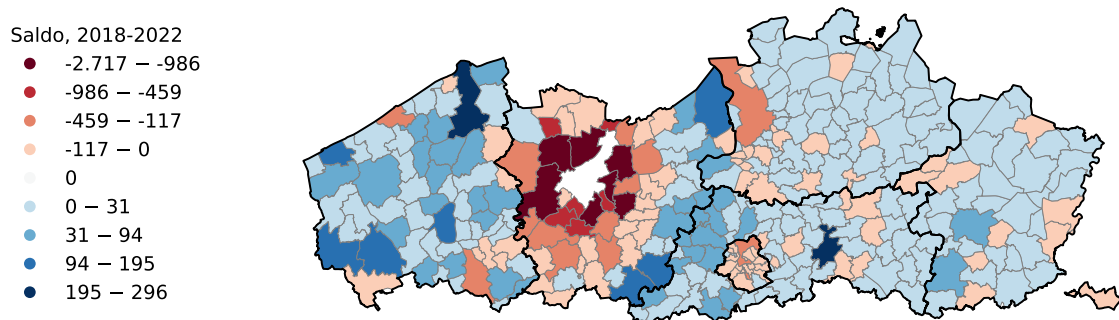
Gent verliest of wint nagenoeg geen inwoners aan of van Wallonië. De taalgrens is blijkbaar ook een grens waar nauwelijks verhuisbewegingen over gaan. Daarom zijn de kaarten van de winst- en verliesgebieden beperkt tot Vlaanderen en Brussel.

De kaarten met relatieve cijfers tonen het migratiesaldo voor Gent, afgezet op de inwoners van de winst/verliesgebieden.

2.5.1.1 Winst- en verliesgebieden in Vlaanderen en Brussel

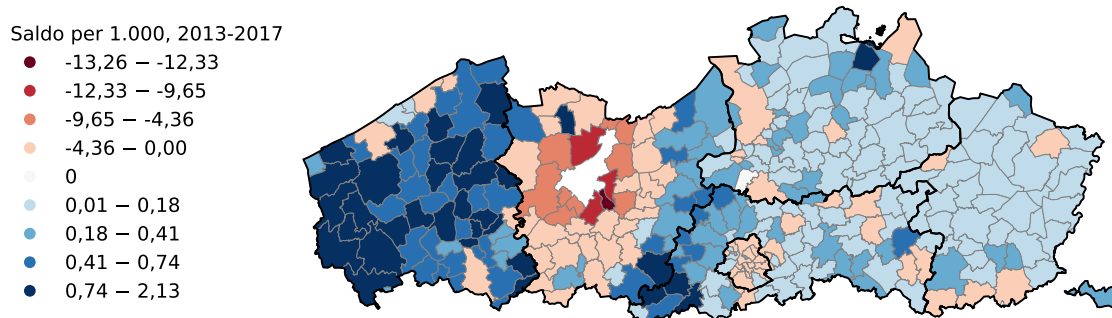

Figuur 2.12: Gent, winst- en verliesgebieden in Vlaanderen en Brussel, 2013-2017, absolute aantallen

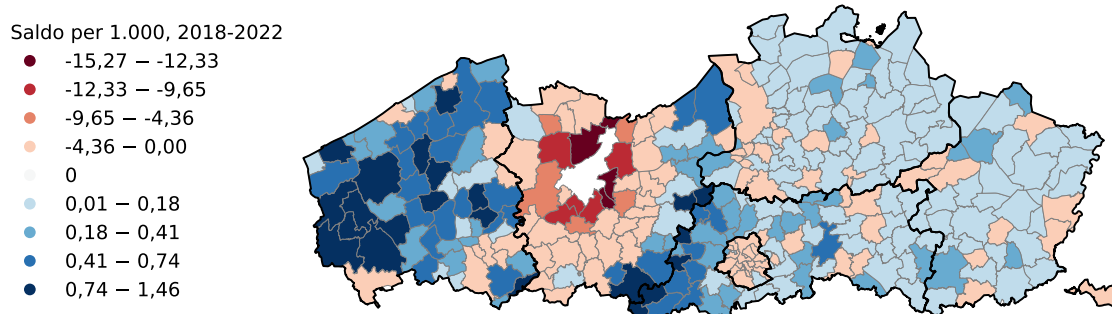

Figuur 2.13: Gent, winst- en verliesgebieden in Vlaanderen en Brussel, 2018-2022, absolute aantallen

Gent verliest het meeste inwoners aan de buur- en meest nabije gemeenten. Voor de periode 2018-2022 is dit meer uitgesproken dan voor de periode 2013-2017. Een groot deel van Oost-Vlaanderen is een verliesgebied. De meeste gemeenten in West-Vlaanderen zijn een winstgebied. Uitzonderingen zijn onder andere Kortrijk, enkele kustgemeenten en gemeenten die grenzen aan Oost-Vlaanderen.

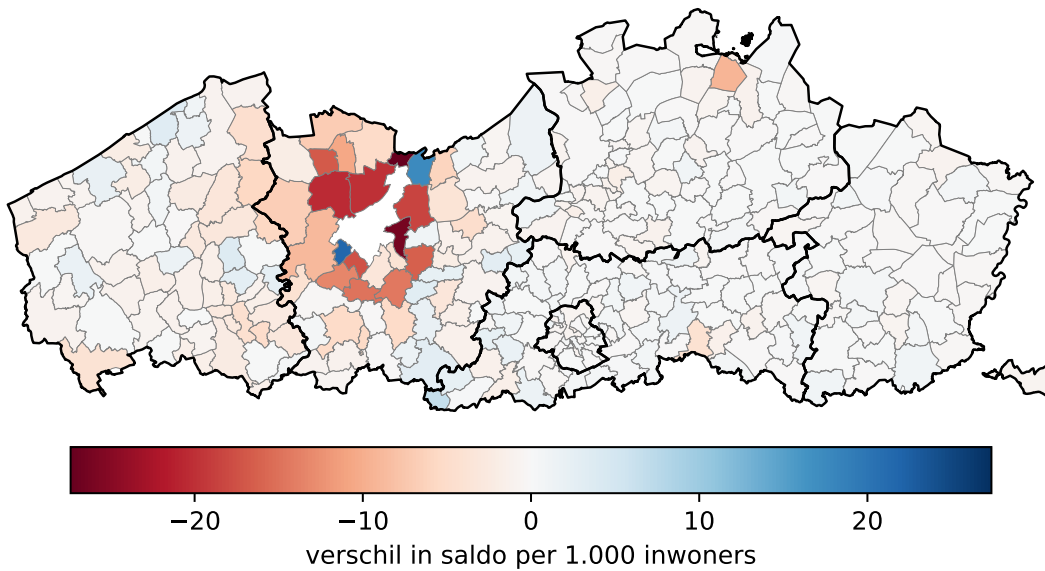
Figuur 2.14: Gent, winst- en verliesgebieden in Vlaanderen en Brussel, 2013-2017, relatieve aantallen, gemiddeld migratiesaldo voor Gent, afgezet op 1.000 inwoners herkomst-/aankomstgemeente

Figuur 2.15: Gent, winst- en verliesgebieden in Vlaanderen en Brussel, 2018-2022, relatieve aantallen, gemiddeld migratiesaldo voor Gent, afgezet op 1.000 inwoners herkomst-/aankomstgemeente

De relatieve cijfers geven aan in welke mate de in- en uitstroom van Gent invloed heeft op de bevolkingssamenstelling van de andere gemeenten. De gemeenten in de nabije omgeving van Gent (buurgemeenten en bij uitbreiding de gemeenten daarnaast) krijgen het grootste aandeel extra inwoners vanuit Gent.

West-Vlaanderen is het belangrijkste winstgebied. De relatieve aandelen in de winstgebieden zijn wel minder groot dan in de verliesgebieden.

Figuur 2.16: Gent, winst- en verliesgebieden uit Vlaanderen en Brussel, verschil tussen 2018-2022 en 2013-2017, relatieve cijfers, aantal per 1.000 inwoners in 2022

Figuur 2.16 toont het verschil in saldo tussen beide periodes per 1.000 inwoners. De grootste verschillen situeren zich in de rand rond Gent, waar het aantal verhuisbewegingen het hoogst is. Het negatieve saldo met deze gemeenten is in de periode 2018-2022 nog lager dan in de periode 2013-2017, wat betekent dat Gent nog meer mensen verliest aan deze gebieden. De top 5 van gemeenten waar Gent relatief meer mensen aan verloren is in de periode 2018-2022 zijn Zelzate, Destelbergen, Lievegem, Evergem en Lochristi. Gemeenten rond Gent waar er relatief minder mensen naartoe trokken in de periode 2018-2022 zijn Sint-Martens-Latem en Wachtebeke.

2.5.1.2 Verlies- en winstgebieden onder de centrumsteden

Focus op centrumgebieden leert dat Antwerpen, Kortrijk, Oostende en Mechelen verliesgebied zijn voor Gent tijdens de periode 2018-2022. Jaarlijks verliest Gent gemiddeld 49 personen aan Antwerpen, 44 aan Kortrijk, 23 aan Oostende en 6 aan Mechelen.

De belangrijkste winstgebieden zijn Brugge, Leuven en Roeselare. Jaarlijks wint Gent gemiddeld 59 personen uit Brugge, 50 uit Leuven en 33 uit Roeselare.

Tabel 2.2 toont het saldo per centrumstad voor de periode 2013-2017 en 2018-2022. Bovenstaande gemiddelden zijn hieruit afgeleid.

Tabel 2.2: Gent, winst- en verliesgebieden centrumsteden, saldo voor 2013-2017 en 2018-2022

Gemeente	2013-2017	2018-2022
Brugge	417	296
Leuven	104	248
Roeselare	253	164
Aalst	159	76
Hasselt	21	66
Turnhout	85	29
Genk	24	14
Sint-Niklaas	92	10
Mechelen	-26	-28
Oostende	32	-117
Kortrijk	-45	-219
Antwerpen	-148	-244

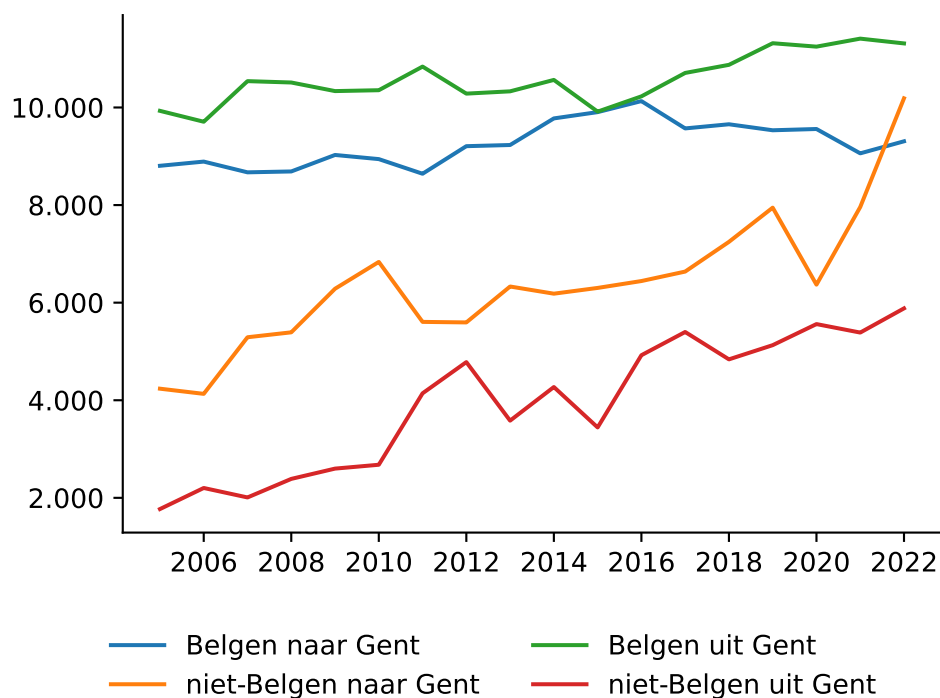
2.5.2 Positief internationaal saldo

Er komen meer personen uit het buitenland aan in Gent dan dat er uit Gent vertrekken naar het buitenland. Grote winstgebieden zijn een aantal Oost-Europese landen zoals Bulgarije, Roemenië en Slowakije, en sinds 2022 ook Oekraïne. Maar ook uit de traditionele EU-landen komen heel wat mensen naar Gent, vooral uit Spanje, Italië en Nederland. Ook vanuit Afghanistan, Turkije, China en Ghana is Gent een populaire vestigingsplaats.

Van personen die uit het buitenland komen, weten we niet altijd wat de vorige verblijfplaats was. De nationaliteit van deze personen is meestal wel gekend. Daarom gaan we in het volgende deel in op nationaliteitsverschillen in verhuisbewegingen.

2.6 Nationaliteitsverschillen in verhuisbewegingen

2.6.1 Belgen en niet-Belgen

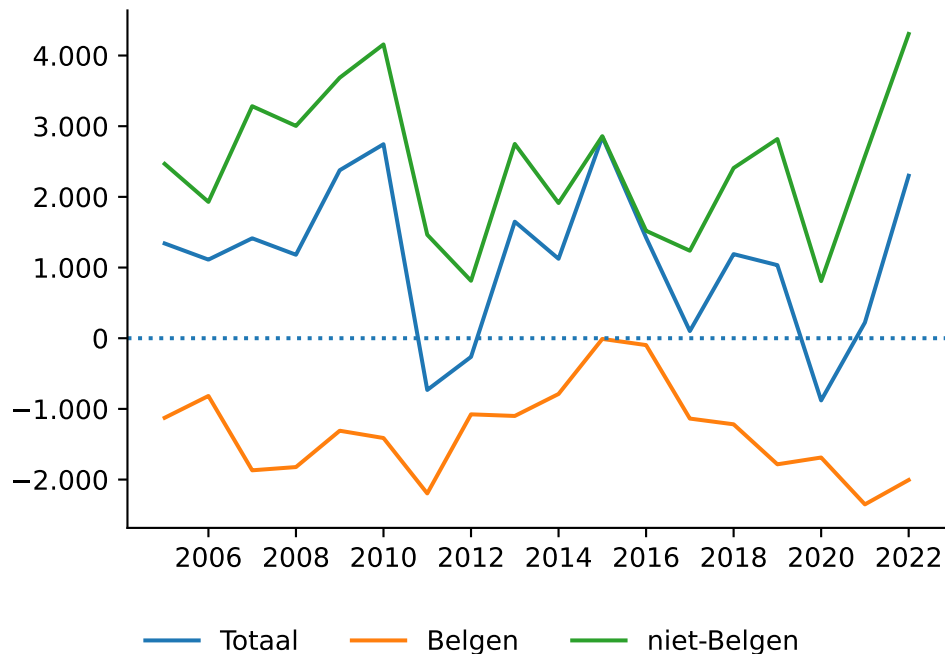
Figuur 2.17: Evolutie verhuisbewegingen van Belgen en niet-Belgen naar en uit Gent, 2009-2022

In aantal zijn de bewegingen naar Gent van niet-Belgen in 2022 talrijker dan die van de Belgen. De Oekraïne-crisis speelt hier een rol. Bij de bewegingen uit Gent liggen die van de Belgen hoger. Bij Belgen is de instroom in Gent wel kleiner dan de uitstroom, wat leidt tot een negatief saldo. Bij de niet-Belgen is de instroom groter dan de uitstroom, met een positief migratiesaldo als resultaat (zie Figuur 2.17 en Figuur 2.18).

We kijken hier enkel naar huidige nationaliteit, waardoor het migratiesaldo van Belgen in werkelijkheid iets minder negatief zal zijn. Door de dynamiek van nationaliteitsverwerving zal een grote groep niet-Belgen in de loop der jaren de Belgische nationaliteit verwerven in Gent. Hierdoor heb je bij de uitstroom van Belgen ook een deel 'verborgen' niet-Belgen, die eigenlijk bij de uitstroom niet-Belgen horen, mocht je dit kunnen berekenen op basis van herkomst in plaats van nationaliteit. Anderzijds moet dit op zijn beurt genuanceerd worden want je hebt ook niet-Belgen die elders in België Belg worden en dan naar Gent komen. Deze laatste groep zal echter kleiner zijn dan de eerste in het kader van de bredere vaststelling dat Gent als grotere stad een 'stad van aankomst' is. Redelijk veel niet-Belgen komen hier namelijk voor het eerst aan en verhuizen dan later naar minder verstedelijkte

gebieden. Met andere woorden: de uitstroom van Belgen is wat overschat, de uitstroom van niet-Belgen onderschat.

Voor deze nationaliteitsverschillen wordt enkel met absolute aantallen gewerkt (en geen relatieve cijfers per 1.000 Gentenaars bijvoorbeeld). Een migratiesaldo is ook hier steeds vanuit het standpunt van Gent (instroom naar Gent – uitstroom uit Gent).

Figuur 2.18: Evolutie migratiesaldo Belgen, niet-Belgen en totaal in absolute aantallen, Gent, 2009-2022

In absolute cijfers is er een negatief saldo bij de Belgen en een positief saldo bij de niet-Belgen. Deze migratiesaldo's zorgen voor een groeiende multiculturele diversiteit in Gent (net zoals in andere grote Europese steden). Het aandeel niet-Belgen in Gent stijgt van 8,5 % in 2005 naar 16,2% in 2022. Hier telt wel het feit dat de Turkse en Maghrebijnse migranten al veel langer in Gent aanwezig zijn, waardoor een groot deel al de Belgische nationaliteit heeft verworven. Ook de kinderen van de derde generatie migranten hebben bijna allemaal de Belgische nationaliteit.

Herkomst geeft in dit perspectief een beter beeld, omdat het ook rekening houdt met de geboortenationaliteit van de Gentenaar en de geboortenationaliteit van de ouders. Het aandeel Gentenaars met een niet-Belgische herkomst stijgt in dezelfde periode van 19,9% naar 36,7%.

Meer in detail valt op dat er een totaal negatief saldo is voor de jaren 2011 en 2012. Dat is niet enkel in Gent zo, maar in heel het land. Algemeen stukt de internationale migratie wereldwijd als gevolg van de financieel-economische crisis van 2008. Specifiek voor België zorgde het restrictieve beleid

inzake gezinshereniging in 2011 voor een terugval in de migratiestromen in de jaren die volgden (FPB & ADSEI, 2014). Ook voor 2020 zie je een totaal negatief saldo: dit heeft te maken met de beperking van de bewegingsvrijheid tijdens de COVID-19-pandemie.

2.6.2 Nationaliteiten niet-Belgen

Gent kent een lange traditie van migratie uit Turkije en Noord-Afrika. De migranten uit deze gebieden zijn in de loop van de jaren in de stad blijven wonen. Gent krijgt sinds de val van de Berlijnse muur (1989) en nog sterker na de uitbreiding van de Europese Unie (vanaf 2007) ook steeds meer migranten uit Midden- en Oost-Europa (Verhaeghe, Van der Bracht, & Van de Putte, 2012). Zo stijgt specifiek vanaf 2007 het migratiesaldo van Bulgaren door de toetreding van Bulgarije tot de Europese Unie. Asielmigratie kende al een sterke toename in de jaren 80 en vooral '90. Nadien kwam er een relatieve afname ten opzichte van de hele instroom. Asielmigratie werd wel plots weer belangrijker tijdens de vluchtelingencrisis van 2015 en ook de laatste jaren kent dit type van migratie weer een gestage toename. Dat er internationaal bijvoorbeeld honderdduizenden vluchtelingen en migranten de weg naar Europa hebben gevonden via Turkije, is algemeen bekend. Syriërs, Irakezen en Afghanen hebben meestal die route gevolgd. 2022 is eveneens een belangrijk jaar binnen deze context door de start van de Russische invasie in Oekraïne. Hierdoor staat Oekraïne op de 2e plaats wat betreft het migratiesaldo naar nationaliteit in de periode 2018-2022¹.

Het positief migratiesaldo van niet-Belgen ligt de laatste 5 jaar hoger (12.912) dan het saldo van de vorige periode (10.279). Tabel 2.3 toont de meest voorkomende niet-Belgische nationaliteiten bij de migratiebewegingen in saldo's van nieuwe Gentenaars en stadsverlaters voor de periode 2018-2023 en 2013-2017. De top 5 voor de meest recente periode wordt ingevuld door Bulgarije, Oekraïne, Afghanistan, Roemenië en Spanje. In de periode 2013-2017 was de top 5 met de hoogste migratiesaldo's: Bulgarije, Afghanistan, Syrië, Ghana en Nederland.

Tabel 2.3: Migratiesaldo naar nationaliteit, Gent, 2013-2017 en 2018-2022, top 20

nationaliteit	EU groep	2013-2017	2018-2022
Bulgarije	EU13+	2.757	2.692
Oekraïne	niet-EU	87	1.251
Afghanistan	niet-EU	886	1.131
Roemenië	EU13+	376	558
Spanje	EU15	222	539
Syrië	niet-EU	660	421
China	niet-EU	264	409
Italië	EU15	271	407
Bezette Palestijnse gebieden	niet-EU	70	402
Turkije	niet-EU	113	354

¹In bijlage 'Wereldgebeurtenissen met impact op internationale migratie' vind je een kort overzicht hoe de impact van wereldgebeurtenissen internationale migratie in gang zet en hoe het doorwerkt in Europa, België en Gent.

nationaliteit	EU groep	2013-2017	2018-2022
Albanië	niet-EU	194	301
Marokko	niet-EU	173	295
India	niet-EU	132	286
Ghana	niet-EU	474	282
Iran	niet-EU	151	263
Pakistan	niet-EU	121	215
Somalië	niet-EU	255	187
Brazilië	niet-EU	72	186
Nederland	EU15	414	140
Portugal	EU15	121	111

2.6.2.1 Oost-Europa (EU)

Tabel 2.4: Migratiesaldo naar nationaliteit vanuit Oost-Europa, Gent, 2013-2017 en 2018-2022

nationaliteit	Immigratie 2013-2017	Immigratie 2018-2022	Emigratie 2013-2017	Emigratie 2018-2022	Saldo 2013- 2017	Saldo 2018- 2022
Bulgarije	6.348	8.269	3.591	5.577	2.757	2.692
Roemenië	858	1.657	482	1.099	376	558
Litouwen	61	77	75	50	-14	27
Kroatië	95	100	55	78	40	22
Slovenië	35	41	35	24	0	17
Tsjechië	258	218	262	205	-4	13
Letland	43	51	80	41	-37	10
Slowakije	1.333	1.252	1.157	1.246	176	6
Estland	29	24	25	20	4	4
Hongarije	219	191	185	188	34	3
Tsjecho- Slowakije	0	0	1	0	-1	0
Polen	1.158	805	1.143	952	15	-147

Uit deze tabel kunnen we volgende trends detecteren:

- Het saldo vanuit Bulgarije is stabiel: er is meer instroom, maar dat wordt gecompenseerd door meer uitstroom.
- Er is een groter saldo vanuit Roemenië door een grotere instroom.
- Er is een lager saldo vanuit Polen: door de verminderde instroom en meer uitstroom is het saldo negatief.
- Slowakije heeft een lager saldo: hier houden instroom en uitstroom elkaar in evenwicht.

De algemene trend blijkt dat er meer uitstroom is van Bulgaren en Roemenen vanuit Gent naar de rest van Vlaanderen (vooral Provincie Oost-Vlaanderen).

2.6.2.2 Bulgarije, Slowakije en Polen

Er zijn nu ongeveer 12.000 burgers met de Bulgaarse nationaliteit in Gent. Dat is meer dan het dubbele dan het aantal inwoners met een Turkse nationaliteit. Waarom zijn er zo veel Bulgaren in Gent? Twintig jaar geleden kende de stad maar een kleine Bulgaarse gemeenschap. Maar toen Bulgarije in 2007 bij de Europese Unie kwam, volgde een migratiestroom. Het statuut van asielzoeker, werd omgezet in een erkenning als Europese medeburger met het recht om zich vrij te verplaatsen binnen de grenzen van de Europese Unie. Aangetrokken door enkele bestaande netwerken, contacten met de Turkse gemeenschap en verhalen over royale sociale uitkeringen in België, trokken duizenden Bulgaren en andere Oost-Europeanen de stad in. Van het totale aantal Bulgaren en Slowaken in België verbleef in 2017 respectievelijk 30% en 40% in Gent. Grotendeels gaat het om volg- of kettigmigratie waarin men voorgaande groepen volgt uit de migratiegolf van de jaren '90 naar Gent. Vooral Slowaken ontvluchten de onmenselijke behandeling en de zware schending van hun mensenrechten in Slowakije, velen vanuit de stad Kosice (Debruyne, 2021).

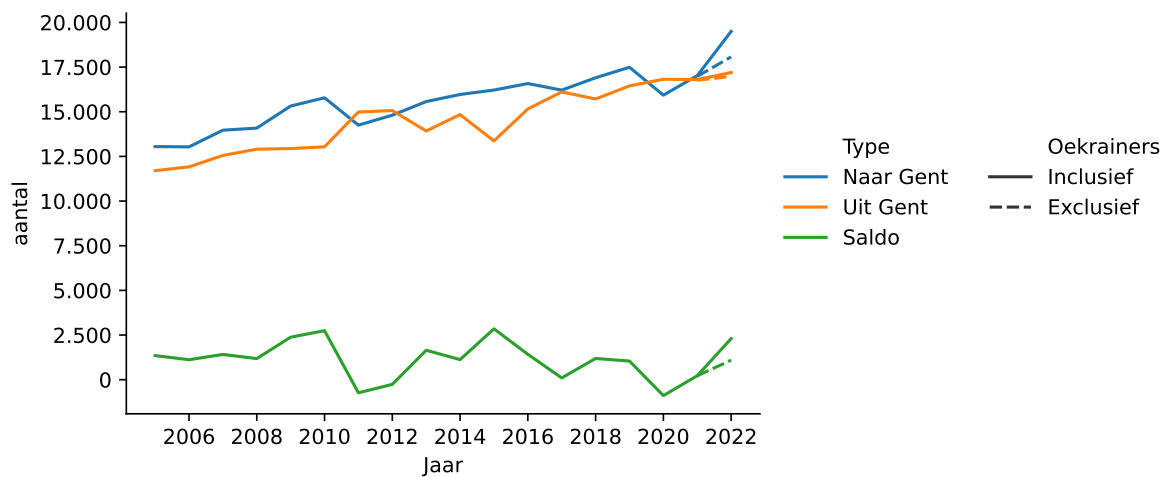
Tussen 2005 en 2015 groeide het aantal Bulgaren in Gent met 7.500. Schrijnende armoede op het Bulgaarse platteland dreef hen weg, op zoek naar een beter leven. Veel Gentse Bulgaren komen uit één streek in het noorden van het land. Een steeds groter netwerk van Bulgaarse families en bedrijfjes trekt nieuwkomers aan. Gent is hierop geen uitzondering. Ook Nederlandse steden ontvingen duizenden Bulgaren. In Gent is een groot deel van de Bulgaren wel Turkstalig, zij vinden mogelijk sneller de weg naar Gent omdat er al enkele generaties een grote Turkse gemeenschap woont. Gent is vaak een draaischijf van sociale uitbuiting van Bulgaren: koppelbazen, vaak actief in de vlees- en bouwindustrie, ronselen Bulgaren om hen illegaal aan het werk te zetten (Schoupe, 2023). Zeer veel Belgische burgers met een Bulgaarse nationaliteit leven in Gent. Alleen Brussel, vier keer zo groot als Gent, telt er meer (Salumu, 2020). Het Bulgaarse platteland loopt al een tijd leeg. Eind jaren 80 woonden nog 8,7 miljoen mensen in Bulgarije. In 2020 bleven er 7,1 miljoen over. De Verenigde Naties schatten dat het land verder zal krimpen tot 5,4 miljoen inwoners tegen 2050 (Staes, 2020).

De meeste Polen komen naar België omwille van economische redenen. Aangetrokken door hogere lonen en tewerkstellingskansen is hun doel geld verdienen om in Polen een beter leven te kunnen

leiden. Hun verblijf is dan ook vaak van tijdelijke aard. Een aantal van hen trekt naar een andere stad in België, maar een meerderheid vertrekt naar het buitenland. De cijfers houden echter geen rekening met detacheringen. Dat zijn arbeidskrachten die per definitie kort in België verblijven, aangezien dat eigen is aan hun statuut van gedetacheerde (Verhaeghe, et al., 2012). Het socio-economisch profiel van Polen is eerder sterk. Dat van Slowaken is doorgaans zwak. Een groot deel van de Slowaken die naar Gent komen behoren tot de Roma minderheid. Binnen de Stad Gent schat men het aandeel Roma bij personen van Bulgaarse en Slowaakse afkomst op respectievelijk 50% en 90%. De term ‘Roma’ betreft een uiterst heterogene groep waarbij de verschillen soms groter zijn dan de gelijkenissen (Debruyne, 2021). Zij worden in Slowakije met structurele discriminatie en uitsluiting geconfronteerd (Verhaeghe, et al., 2012). Bijkomend verdwijnen Slowaken van de Belgische administratieve radar.

2.6.2.3 Oekraïne

De oorlog tussen Rusland en Oekraïne vanaf februari 2022 was het startschot voor een vluchtelingenstroom die ook op Gent een impact heeft gehad. De figuur hieronder illustreert de impact van de Oekraïne-crisis. In deze grafiek zie je het aantal verhuisbewegingen inclusief (volle lijn) en exclusief (stippellijn) de inwoners met Oekraïense nationaliteit. De Oekraïense vluchtelingen hebben het aantal verhuisbewegingen naar Gent en het saldo omhooggestuwd. Op 1 januari 2023 waren er 1391 personen van Oekraïense nationaliteit in Gent.

Figuur 2.19: Evolutie aantal verhuisbewegingen volgens type, Gent, 2005-2022, inclusief en exclusief inwoners met Oekraïense nationaliteit in 2022

2.6.2.4 Azië

Afghanistan heeft een hoger totaal positief saldo in de periode 2018-2022 (1.131) dan in de periode 2013-2017 (886). Vooral door een hogere instroom in de eerstgenoemde periode. De machtsovername door de Taliban in juni 2021 zorgt voor deze verhoogde instroom waardoor Afghanistan het 3de grootste positieve migratiesaldo heeft in de periode 2018-2022.

Syrië heeft een lager positief saldo (421 in 2018-2022 tegenover 660 in de voorgaande periode) vooral door een verhoogde uitstroom (338 in 2018-2022 tegenover 148 in de voorgaande periode). Van de 338 uitgestroomde Syriërs zijn er 195 verhuisd naar een andere stad/gemeente in Oost-Vlaanderen.

De Bezette Palestijnse Gebieden hebben een hoger saldo in 2018-2022 (402 tegenover 70 in 2013-2017), vooral door de verhoogde instroom (628 in 2018-2022 tegenover 103 in de voorgaande periode).

China, maar ook India, Iran, Pakistan vertonen allen eenzelfde trend, namelijk een hoger saldo veroorzaakt door een verhoogde instroom.

2.6.2.5 Zuid-Europa

Spanje en Italië vertonen een gelijkaardig patroon: een hoger saldo in 2018-2022, veroorzaakt door een hogere instroom. Sinds de kredietcrisis, die Spanje op sociaal-economisch gebied zwaar trof en de werkloosheid in het land deed toenemen, zoeken meer Spanjaarden werk in België. Beide landen hebben immers een gemeenschappelijke visie en standpunten over een pak onderwerpen die op de wereldagenda staan. Denk aan mensenrechten (LGBTQIA+), initiatieven tegen de doodstraf, de klimaatverandering, de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen, de strijd tegen terrorisme, enzovoort (FOD Buitenlandse Zaken, 2021).

Het aantal Spaanse en Italiaanse studenten is toegenomen, zowel in aantal als in aandeel, wanneer je de periode 2013-2017 vergelijkt met de periode 2018-2022. De aandelen studenten voor deze nationaliteiten blijven echter vrij gering: 6,9% bij de Spanjaarden en 6,2% bij de Italianen.

2.6.2.6 Turkije, Algerije, Tunesië en Marokko

De Turken, Algerijnen, Tunesiërs en Marokkanen - hierna gedefinieerd als 'Turken & Maghrebijnen' - worden samen besproken omdat zij in Gent een gelijkaardig migratiepatroon vertonen. De Turkse migratie richting Europa begon reeds in de jaren 1950. Na de oorlog was er een economische crisis in Turkije, terwijl Europa door de naoorlogse groei nood had aan arbeiders. Er waren vooral tekorten in de zware industrieën zoals de mijnbouw. In 1956 tekende Turkije de eerste migratie-akkoorden met Duitsland. In 1964 werd het akkoord met België ondertekend. Veel Turkse arbeiders kwamen naar België als deel van een officiële rekrutering die binnen dit akkoord kaderde. Vele anderen waagden de sprong met een toeristenvisum, en lieten hun statuut wijzigen nadat ze hier werk gevonden hadden. Deze migratie van 'toeristen' had voor de werkgevers verschillende voordelen: zo vermeden ze de

omslachtige rekruteringsprocedure en moesten ze bijvoorbeeld de reiskosten van hun werknemers niet betalen (Franck, 2014).

De groep van Turken en Maghrebijnen samen is de grootste herkomstgroep in Gent, ze worden beschouwd als de 'oude' migrantengroepen. Midden jaren zestig kwamen de eerste Turkse, Marokkaanse, Tunesische en Algerijnse arbeidsmigranten aan in Gent, vooral mannen tussen 25 en 40 jaar. Tot midden jaren zeventig vormden hoofdzakelijk de Turkse migranten netwerken in Gent: ze zochten elkaar op en vormden kleine netwerken van vrienden en kennissen. Deze netwerken en de aanwezige familie vergemakkelijkten het leven van de migranten hier en faciliteerden ook de migratie naar Gent (Verhaeghe et al., 2012). Nieuwe migranten hebben namelijk de neiging om te trekken naar steden waar ze mensen kennen (Geldof, 2012). Met de officiële migratiestop van 1974 werd arbeidsmigratie enkel onder strengere voorwaarden toegelaten. Migranten moesten dus een keuze maken. Ofwel keerde men terug naar het land van herkomst (met een kleine kans om ooit nog in België te verblijven), ofwel koos men voor een permanente Belgische verblijfsvergunning (waarbij men wel nog het herkomstland kon bezoeken of terugkeren). De keuze voor dat laatste was voor velen snel gemaakt (Verhaeghe et al., 2012).

Vanaf 1980 is er sprake van asielmigratie bij de Turken. Na de staatsgreep op 12 september 1980 kwamen de eerste Turken naar België om politiek asiel aan te vragen. Het betrof vooral etnische en religieuze minderheden, zoals Koerden, Armeniërs en Arameeërs. De asielmigratie uit Turkije heeft tot nu toe vier pieken gekend: in 1980, 1984-1986, 1989-1993 en 2000-2002 (Schoonvaere, 2013). Ook na de mislukte staatsgreep op 15 juli 2016 kwamen veel Turkse asielzoekers naar België.

Voor Turkije stijgt het saldo van 354 in 2018-2022 tegenover 113 in 2013-2017. Een stijging, maar het aandeel van de saldo's op de instroomcijfers (1672 in 2018-2022) en de uitstroomcijfers (1318 in 2018-2022) blijft relatief klein. Je kan dus stellen dat in- en uitstroom elkaar in balans houden en deze nationaliteitsgroep quasi niet toeneemt.

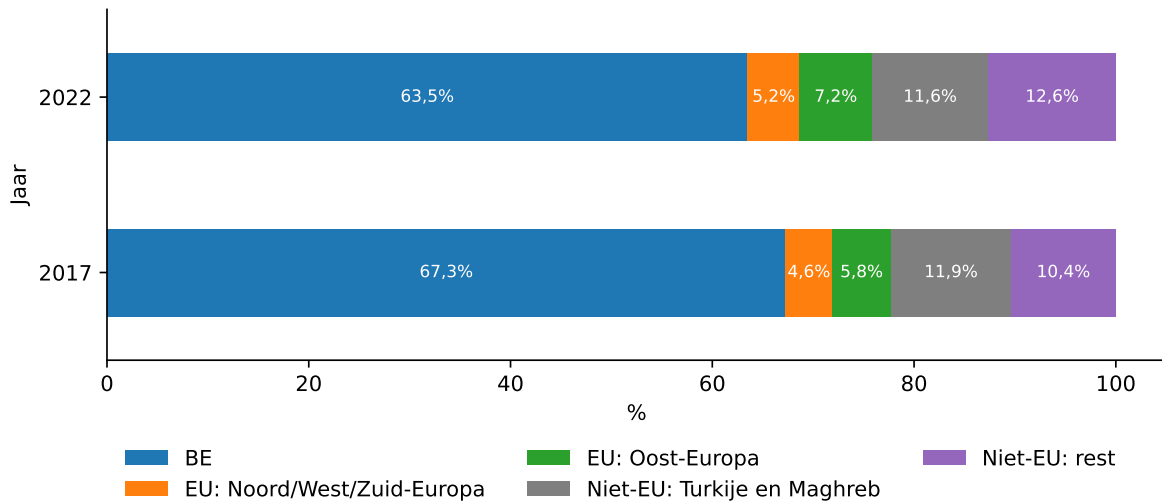
Marokko, Tunesië en Algerije hebben allen een licht positief migratiesaldo voor de periode 2018-2022: 295 (Marokko), 57 (Algerije) en 44 (Tunesië). Het aandeel van deze saldo's op de instroomcijfers is echter relatief hoog: de instroom vanuit Marokko bedraagt 559, vanuit Algerije 130 en vanuit Tunesië 180. Je kan dus veronderstellen dat deze nationaliteitsgroepen nog toenemen, al gaat het over kleine aantallen.

2.7 Niet-Belgische migratie en de huidige Gentse bevolkingssamenstelling

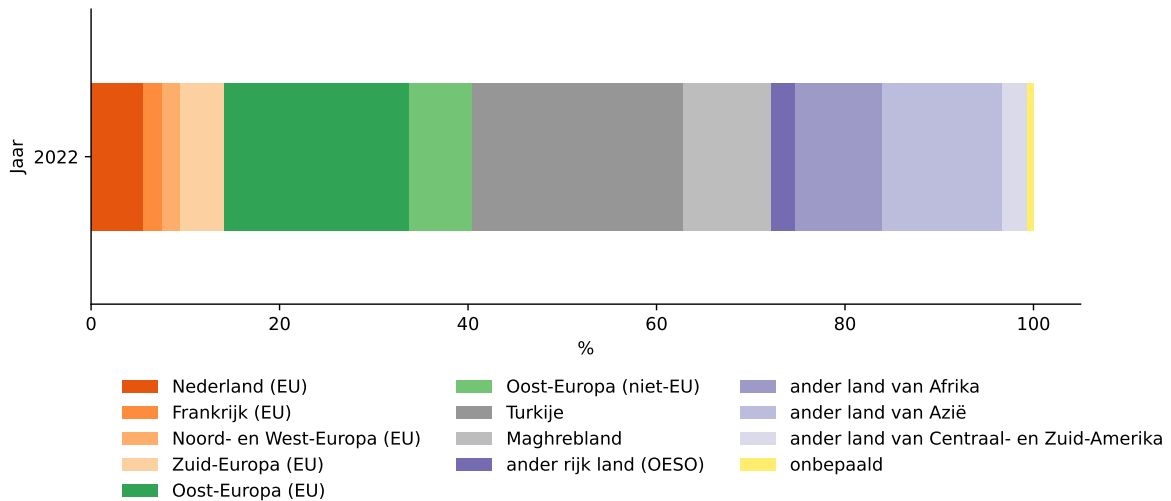
De hoge migratiesaldo's van bepaalde nationaliteitsgroepen hebben invloed op de bevolkingssamenstelling en de evolutie naar superdiversiteit (Geldof, 2016). De grafiek hieronder toont het aantal personen van Belgische en niet-Belgische herkomst.

Het aandeel niet-Belgische herkomst in de Gentse bevolking is verder toegenomen, ook tussen 2017 en 2022. Gentenaars van Turkse en Maghrebijnse herkomst zijn in aandeel nagenoeg gelijk gebleven,

maar ze zijn in 2022 niet langer de grootste groep. De restgroep van de niet-EU burgers is de grootste groep geworden. Deze groep wordt trouwens meer divers. De groepen met herkomst uit EU-landen zijn prominenter aanwezig onder Gentenaars in 2022 in vergelijking met 2017.

Figuur 2.20: Samenstelling Gentse bevolking naar herkomst in 2017 en 2022

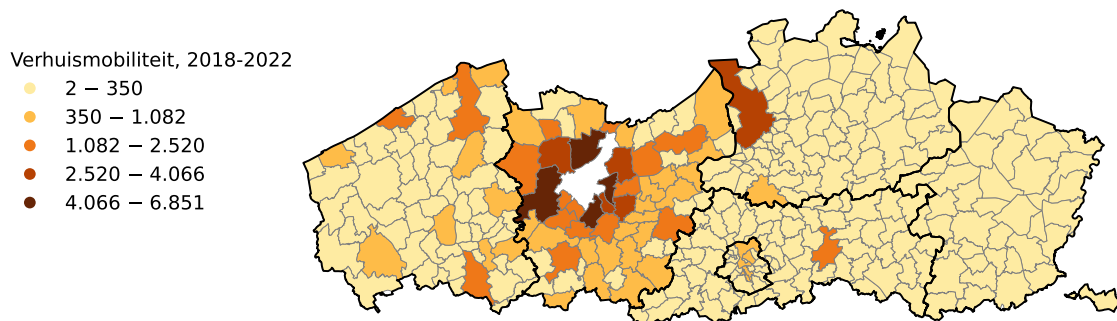

Figuur 2.21: Samenstelling Gentse bevolking naar herkomst in 2022 - detail van niet-Belgische herkomst

2.8 Verhuismobiliteit

De verhuismobiliteit of -intensiteit vult de indicator 'migratiesaldo' aan. De verhuisintensiteit wordt berekend door de som te maken van de immigranten (inwijkelingen) en de emigranten (uitwijkelingen). Het migratiesaldo geeft de richting aan van de uitwisseling. De verhuisintensiteit daarentegen toont aan hoe aanzienlijk die migratiestromen zijn. Dat een migratiesaldo weinig meer dan 0 bedraagt, betekent immers niet dat de uitwisselingen onbelangrijk zijn. Die kunnen zelfs heel intens zijn, groot in aantallen.

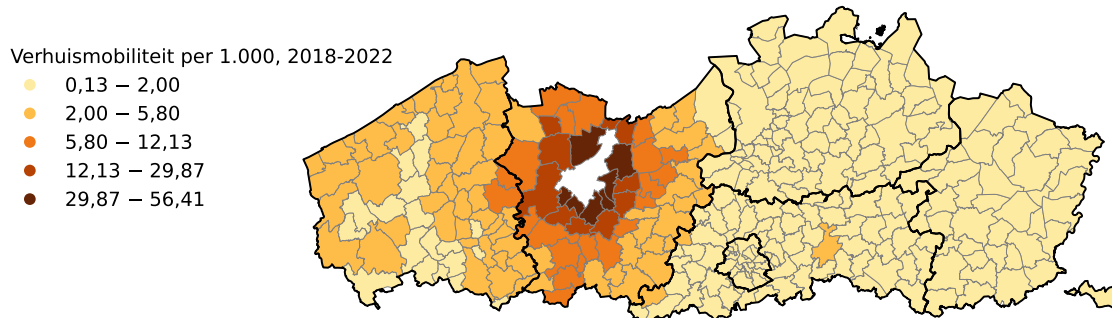
Zo toont het migratiesaldo aan hoeveel de bevolking in aantal verandert in een bepaald gebied, de verhuisintensiteit werpt een blik op de bevolkingssamenstelling. Zo kan bijvoorbeeld een gebied een laag migratiesaldo hebben, maar toch een hoge instroom en een hoge uitstroom, waardoor de samenstelling van personen in dat gebied toch grondig kan veranderen.

Figuur 2.22: Mobiliteit (of verhuisintensiteit), Gent, 2018-2022, som van inkomende en uitgaande verhuisbewegingen, absolute cijfers

Figuur 2.22 geeft de verhuismobiliteit in absolute cijfers. Er is een grote wisselwerking tussen Gent en de gemeenten Evergem (N=6851), Merelbeke (N=5250), Destelbergen (N=5210), Deinze (N=4933) en Lochristi (N=4066) voor de periode 2018-2022. Deze top 5 is ongewijzigd in vergelijking met de periode ervoor, enkel de aantallen zijn licht toegenomen.

Om een uitspraak te doen over een effectieve stijging over de tijd heen, is het beter het aantal bewegingen af te zetten tegenover het aantal inwoners. Het aantal inwoners kan immers in dezelfde periode ook gestegen zijn.

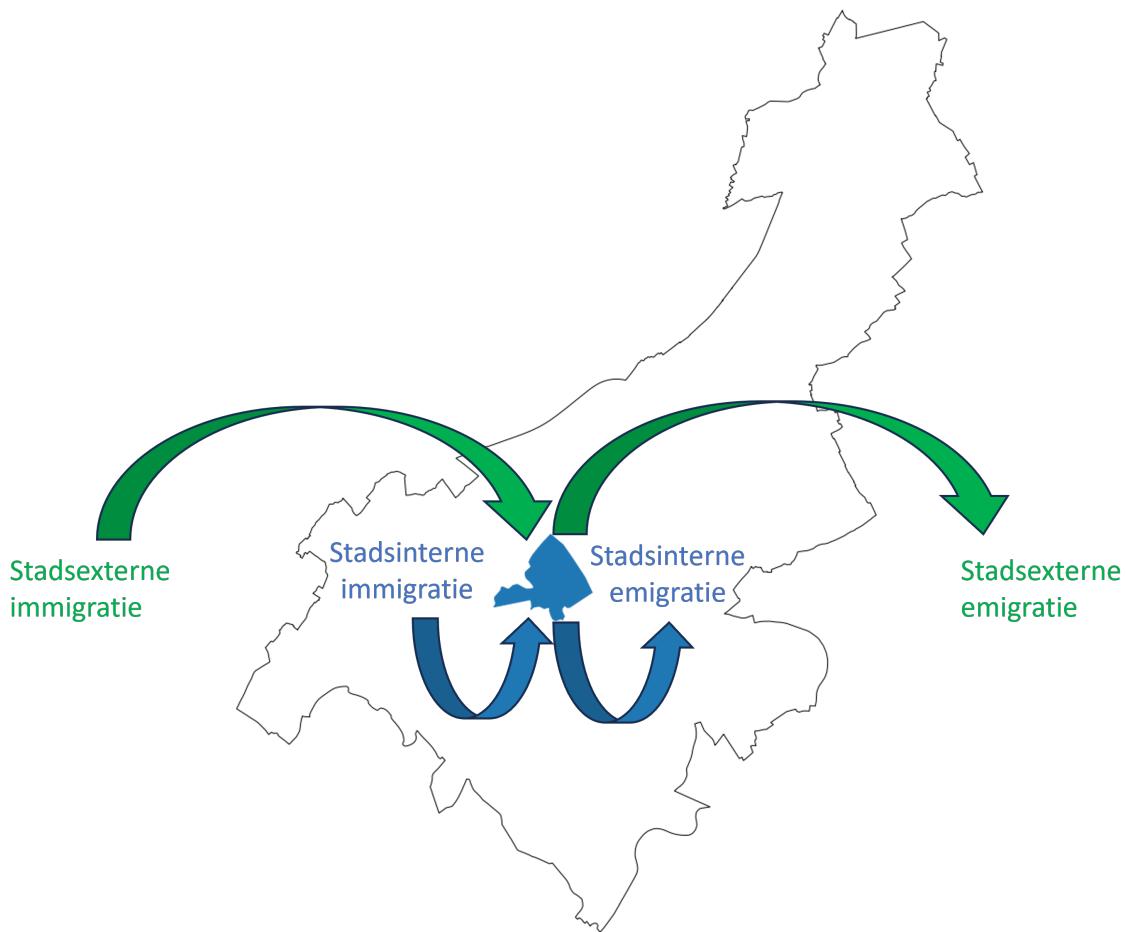
Figuur 2.23: Mobiliteit of verhuisintensiteit Gent, naar herkomst-/aankomstgemeente 2018-2022, relatieve cijfers, mobiliteit per 1.000 inwoners, som van inkomende en uitgaande verhuisbewegingen gedeeld door som bevolking van resp. herkomst-/aankomstgemeente (periode 2018-2022)*1.000

De top 5 van gemeenten die - relatief gezien - het meest personen uitwisselen met Gent zijn voor de periode 2018-2022 Destelbergen (56‰), Melle (46‰), Merelbeke (42‰), Sint-Martens-Latem (41‰) en Evergem (38‰). De intensiteit van uitwisselen is licht gestegen voor Destelbergen, Merelbeke en Sint-Martens-Latem (resp. 54‰, 41‰ en 38‰ in de periode 2013-2017). De uitwisseling met Melle is licht gedaald (48‰ in de periode 2013-2017), en voor Evergem is de intensiteit gelijk gebleven.

Algemeen zie je dat hoe verder een gemeente van Gent ligt, hoe minder inwoners er onderling uitgewisseld worden. Deze relatie is het sterkst voor de gemeenten die dicht bij Gent liggen. Daarnaast zie je duidelijk een verschil tussen enerzijds de provincies Oost- en West-Vlaanderen en anderzijds de andere provincies en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Tussen Gent en de gemeenten in Oost- en West-Vlaanderen zijn er duidelijk meer verhuisbewegingen dan tussen Gent en de andere gemeenten in Vlaanderen en Brussel. Dit is ook onveranderd gebleven in vergelijking met eerdere periodes.

3 Verhuisbewegingen op wijkniveau

In dit hoofdstuk worden enerzijds de stadsinterne verhuisbewegingen op wijkniveau bekeken, alsook de stadsexterne migratie. Stadsinterne verhuisbewegingen is migratie in en uit een Gentse wijk naar andere Gentse wijken. Stadsexterne migratie betekent zowel de bewegingen over de stadsgrens heen, weg uit de wijk naar een andere gemeente of het buitenland, alsook aankomst in de wijk vanuit een andere gemeente of het buitenland.

Figuur 3.1: Gent, stadsinterne en stadsexterne migratie

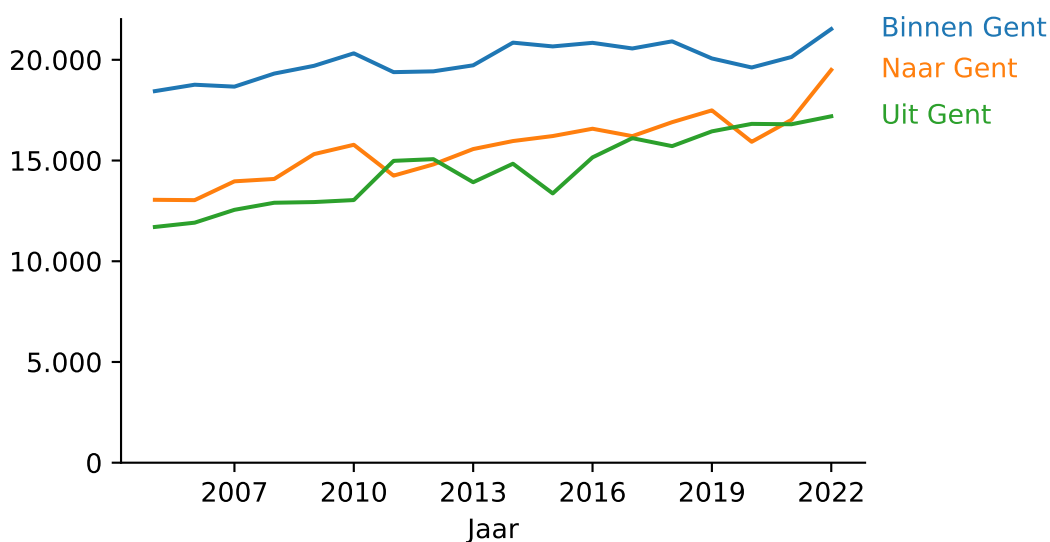
Op vlak van bevolkingsmigratie gedragen de verschillende Gentse wijken zich anders.

3.1 Verhuismobiliteit in Gent: het is druk in het centrum

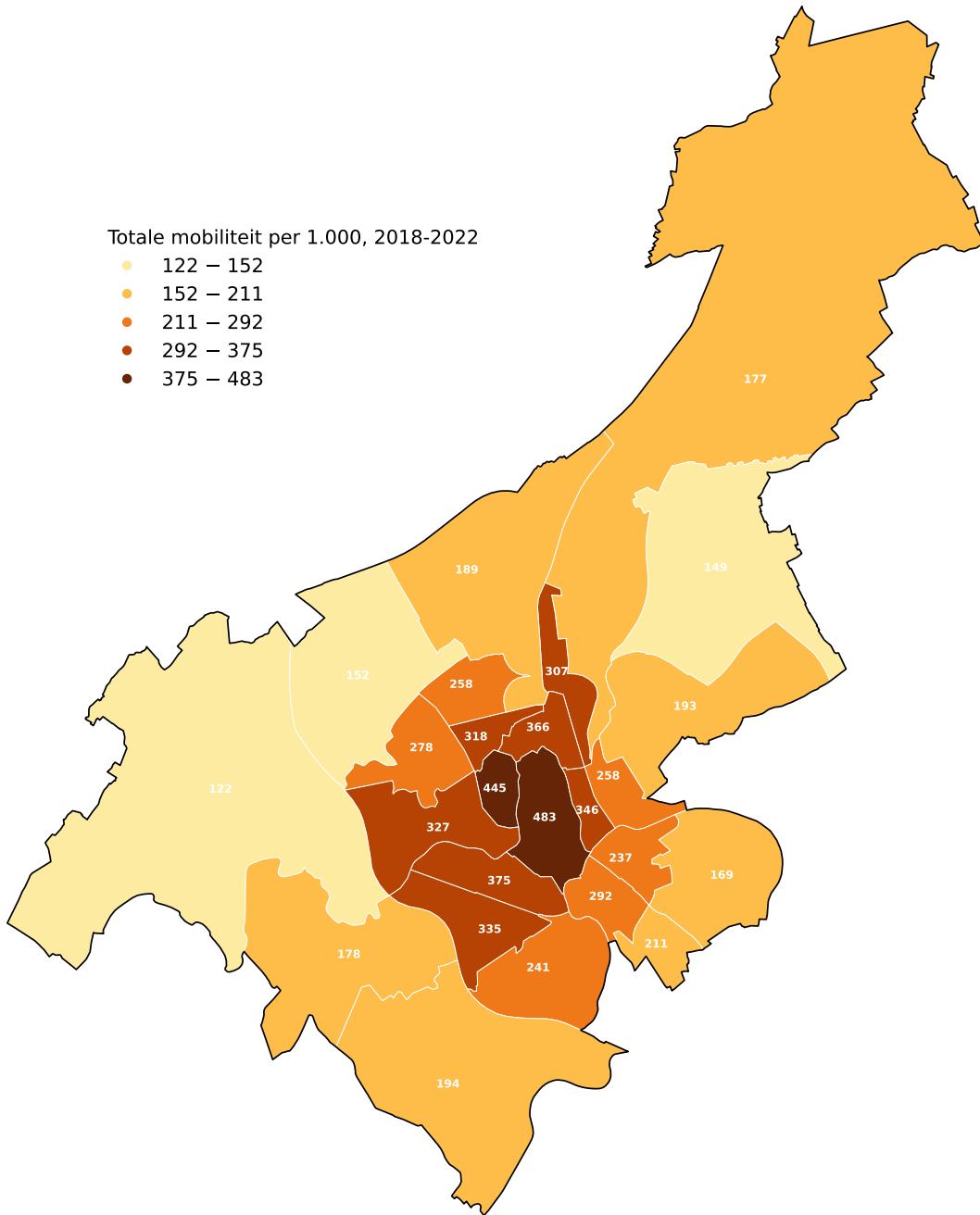
Wijken verschillen sterk van grootte, waardoor de impact van verhuisbewegingen op de lokale gemeenschap sterk kan verschillen. De mobiliteit per 1.000 inwoners is de som van het aantal wijkverlaters en het aantal nieuwe wijkbewoners in een bepaald gebied, plus het aantal bewegingen binnen een wijk. Het gaat hier dus om het totaal aantal bewegingen. De verhuismobiliteit geeft niet echt een beeld van de wijkstabiliteit (toe- of afname van de bevolking), maar is wel een goede indicatie van het bevolkingsverloop of van de verhuisdynamiek van een wijk (Stad Gent, 2018). Een persoon kan evenwel meerdere bewegingen maken, dus het aantal bewegingen kan groter zijn dan het aantal verhuizers.

De wijken in het centrum hebben een veel hogere mobiliteit dan de wijken in de rand (zie Figuur 3.3). Binnenstad en Elisabethbegijnhof – Papegaaï hebben de hoogste mobiliteit. Voor de periode 2018-2022 is dit respectievelijk 483 en 445 verhuisbewegingen per 1.000 inwoners. In de omliggende wijken schommelt dit nog rond de 300 bewegingen per 1.000 inwoners. In de wijken in de rand zijn er minder dan 200 verhuisbewegingen per 1.000 inwoners.

Als we de verhuisbewegingen naar, uit en binnen Gent met elkaar vergelijken valt het op dat de bewegingen binnen Gent (verder: stadsinterne verhuisbewegingen) minder sterk stijgen over de tijd (zie Figuur 3.2). Bij de inkomende en uitgaande verhuisbewegingen met Gent (dus stadsverlaters en nieuwe Gentenaars) is een duidelijke stijging zichtbaar. De stadsinterne verhuisbewegingen stijgen ongeveer met 15% op 15 jaar. Terwijl de stadsexterne verhuisbewegingen met 37 tot 40% stijgen. Zelfs relatief, en dus rekening houdende met het stijgend aantal Gentenaars, nemen zowel de verhuisbewegingen van Gent als naar Gent toe. De verhuisbewegingen binnen de stad blijven relatief gezien status quo, en nemen dus niet toe, als je rekening houdt met het stijgend aantal inwoners.

Figuur 3.2: Gent, evolutie aantal verhuisbewegingen volgens type, 2005-2022

Figuur 3.3: Gent, totale mobiliteit per 1.000 inwoners, 2018-2022

3.2 Migratiesaldo's op wijkniveau

Hier bekijken we enerzijds het stadsextern wijksaldo, dit is het resultaat van migratiebewegingen vanuit elders in België of het buitenland naar Gent verminderd met de bewegingen van wijkbewoners die Gent verlaten.

Anderzijds kijken we naar de stadsinterne verhuisbewegingen. Als Gentenaars naar een andere wijk verhuizen, waar gaan ze dan naartoe en zijn er trends op te merken?

Tot slot bekijken we de twee bewegingen samen en gaan we na of er nog steeds sprake is van een tweedeling centrum - rand.

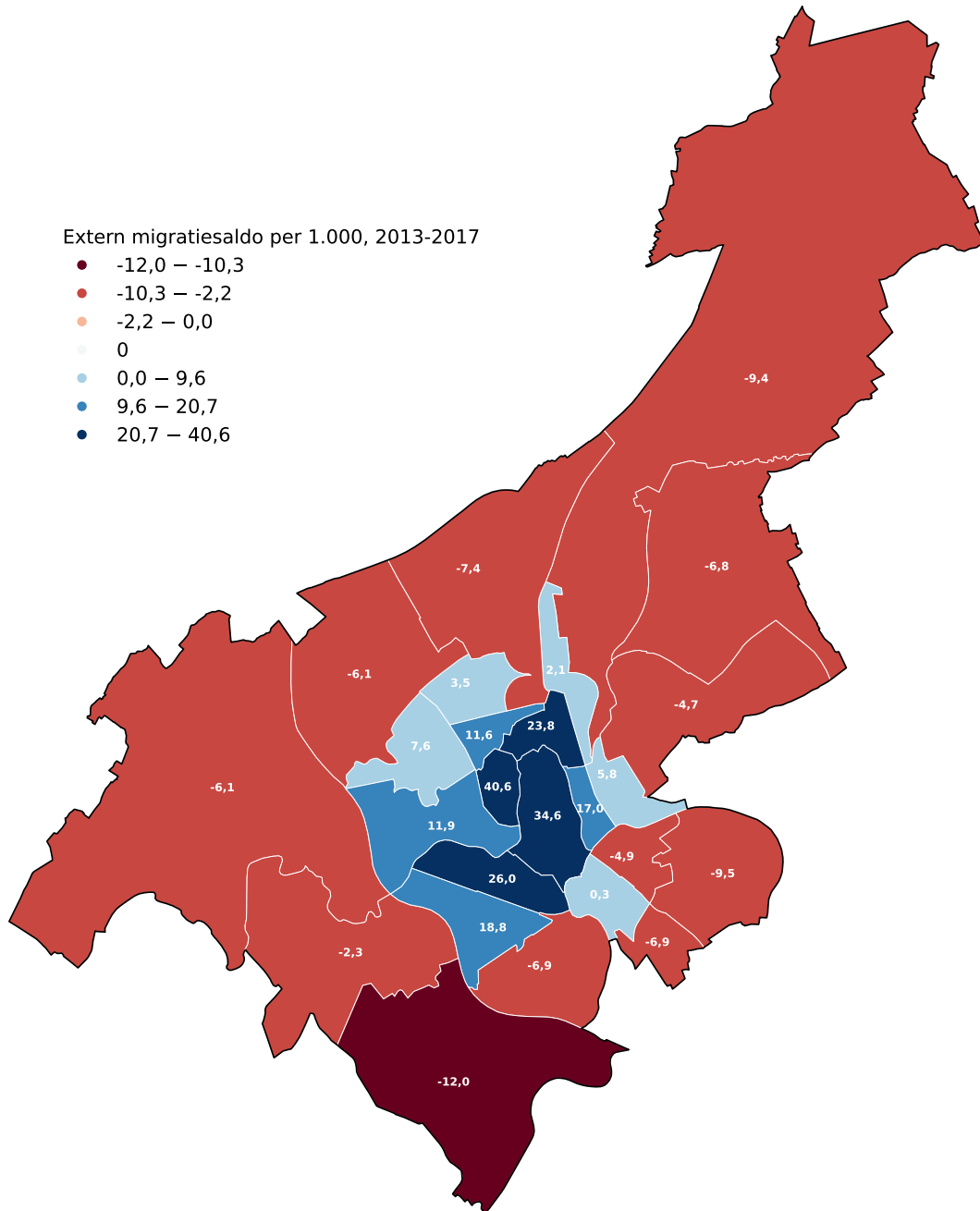
3.2.1 Stadsextern migratiesaldo: op naar het centrum?

Met stadsextern migratiesaldo bedoelen we de migratiebewegingen van Gentenaars naar buiten Gent en de migratiebewegingen vanuit elders in België of het buitenland naar Gent. Dus niet de migratiebewegingen binnen de stad.

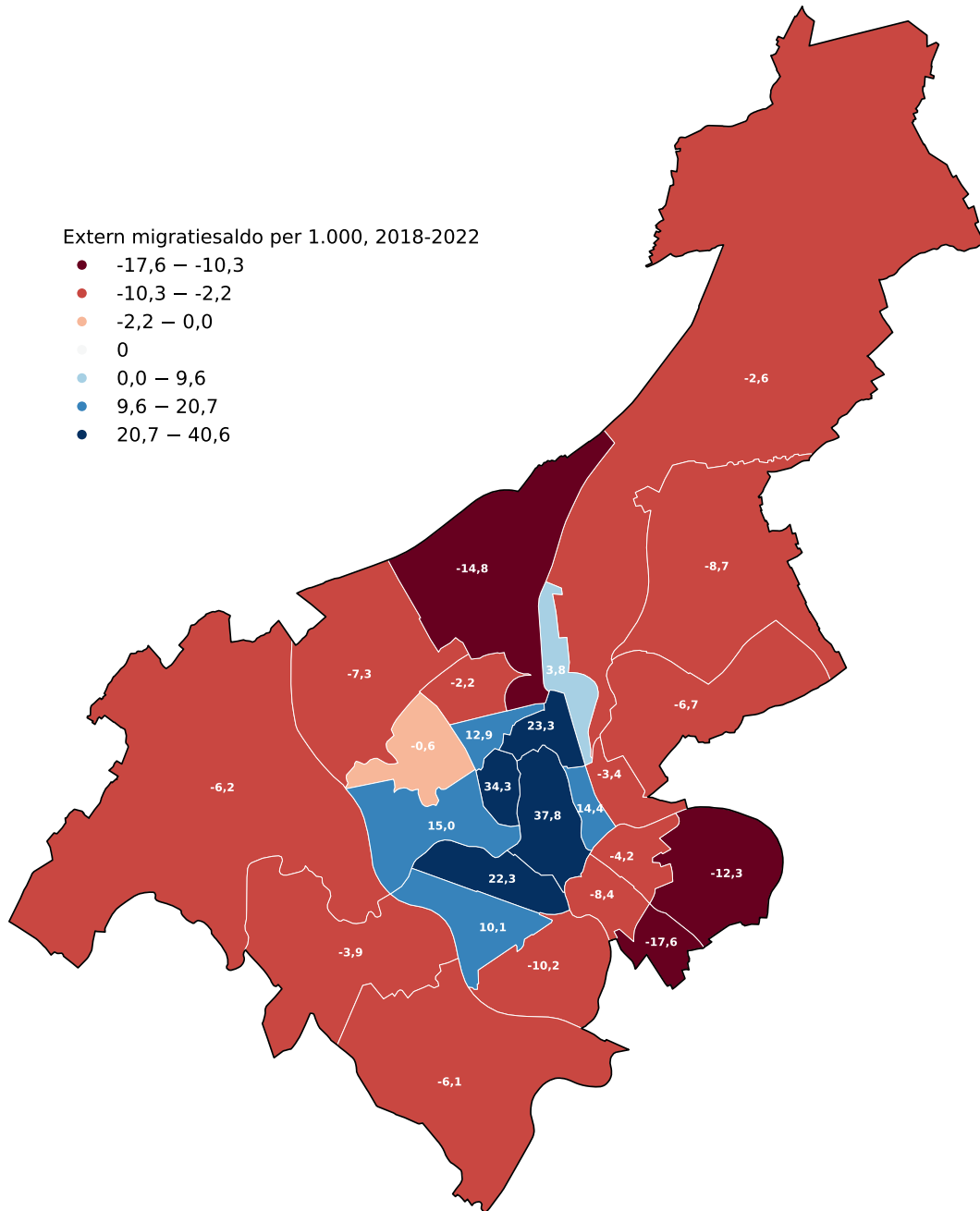
De kaarten van de stadsexterne migratiesaldo's van de wijken tonen een duidelijk patroon (zie Figuur 3.4 en Figuur 3.5). De wijken in het centrum alsook de wijken daarrond hebben een positief stadsextern migratiesaldo. Dat betekent dat er in deze wijken meer mensen van buiten Gent komen wonen, dan dat er van daaruit mensen verhuizen naar buiten Gent.

De wijken in de rand hebben een negatief stadsextern saldo. Er trekken dus mee mensen weg uit Gent dan dat er van buiten Gent naar deze wijken komen wonen. Met andere woorden: niet-Gentenaars vestigen zich voornamelijk in het centrum en de wijken daarrond. De wijken in de rand van Gent verliezen inwoners aan andere gemeenten in België of aan het buitenland.

Hoe dichter bij de stadskern, hoe sterker dit patroon. Zo hebben de Binnenstad en Elisabethbegijnhof - Papegaai een saldo van ongeveer 35 inwoners per 1.000 voor de periode 2018-2022. Sluizeken - Tolhuis - Ham, Watersportbaan - Ekkerghem, Macharius - Heirnis, Rabot - Blaisantvest, Stationsbuurt-Zuid, Stationsbuurt-Noord en Muide - Meulestede - Afrikalaan hebben een kleiner saldo dan de centrumwijken, namelijk tussen de 1 en 23 nieuwkomers per 1.000 inwoners. Uit alle andere wijken verlaten er meer inwoners Gent, dan er van buiten Gent binnenkomen. Als we kijken naar het stadsextern migratiesaldo, zien we dat Brugse Poort-Rooigem, Bloemekenswijk, Dampoort en Ledeberg in de periode 2013-2017 een positief stadsextern migratiesaldo hadden, maar dat dit saldo in de periode 2018-2022 negatief was. Dit is onder andere te wijten aan een verminderde internationale immigratie in 2020 en 2021.

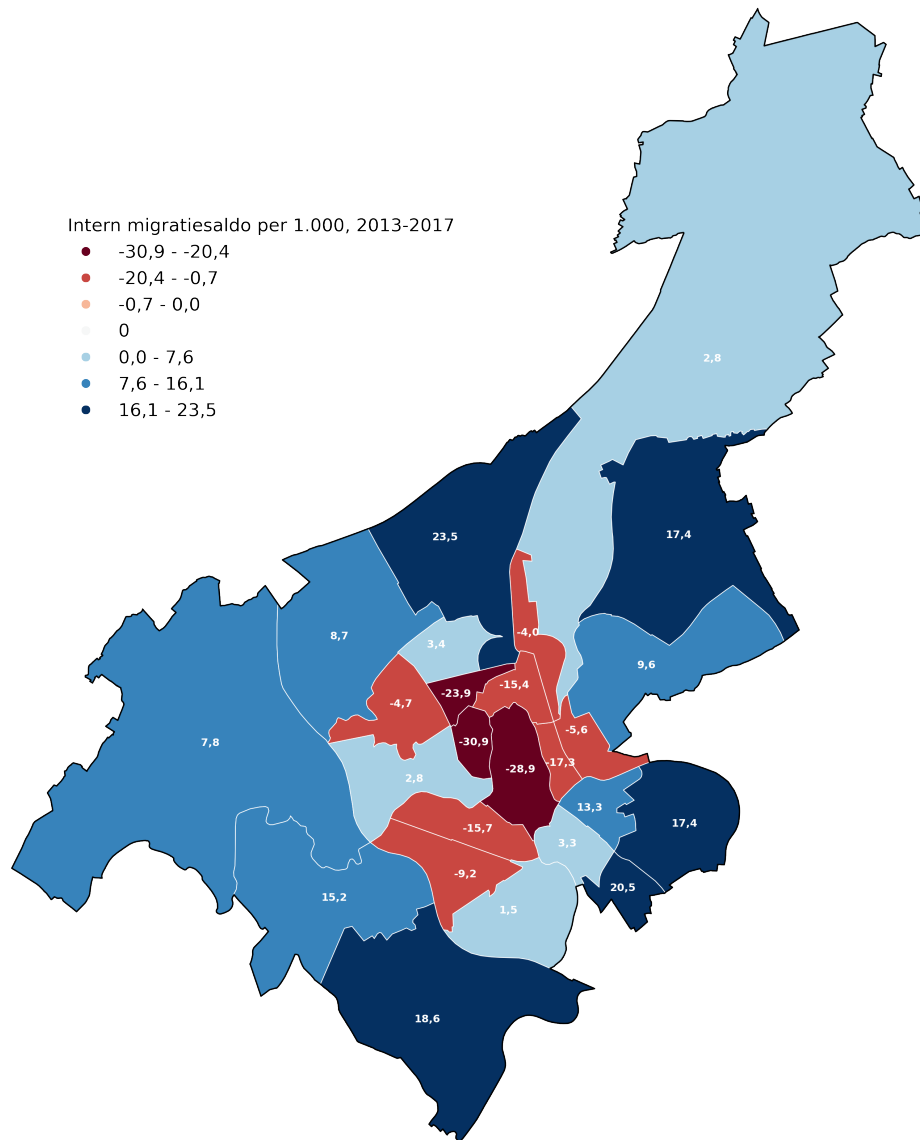
Figuur 3.4: Gent, extern migratiesaldo per 1.000 inwoners op wijkniveau, 2013-2017

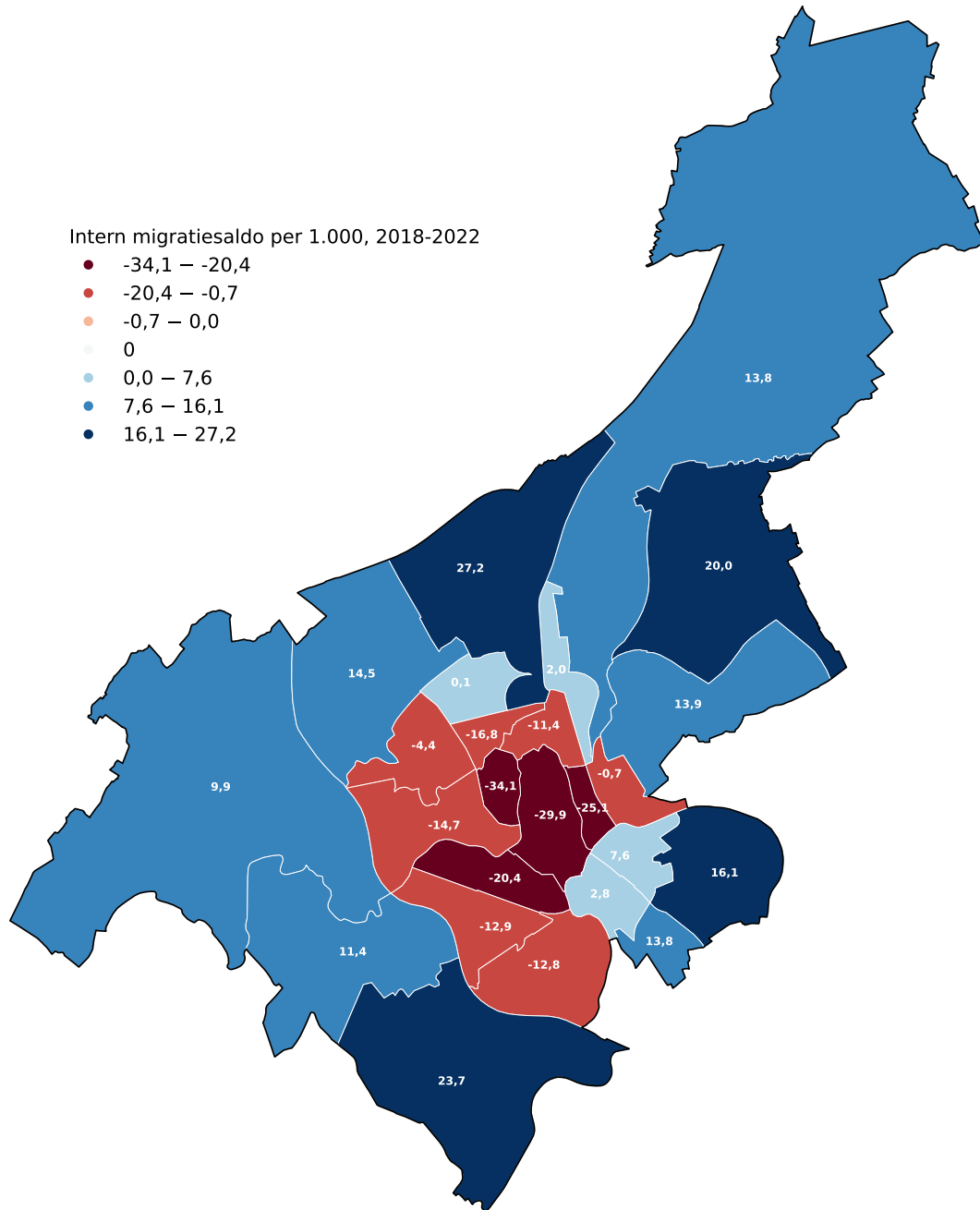
Figuur 3.5: Gent, extern migratiesaldo per 1.000 inwoners op wijkniveau, 2018-2022

3.2.2 Stadsintern verhuissaldo: weg uit het centrum?

Hier bespreken we de stadsinterne verhuisbewegingen. Namelijk welke wijken trekken voornamelijk Gentenaars aan uit andere wijken aan en welke wijken verliezen Gentenaars aan andere Gentse wijken.

Figuur 3.6: Gent, stadsintern verhuissaldo per 1.000 inwoners op wijkniveau, 2013-2017

Figuur 3.7: Gent, stadsintern verhuissaldo per 1.000 inwoners op wijkniveau, 2018-2022

Bij het stadsintern verhuissaldo is bijna het omgekeerde patroon te zien. De wijken in het centrum hebben een negatief saldo. Er verhuizen dus meer mensen vanuit het centrum naar een andere wijk in Gent, dan dat er uit de andere Gentse wijken naar het centrum komen wonen. Voor de wijken in de rand geldt het omgekeerde: een positief stadsintern verhuissaldo. Er komen in deze wijken dus meer mensen uit andere Gentse wijken wonen dan dat er van hieruit mensen vertrekken naar elders in Gent.

Bij vergelijking van de 2 periodes valt het volgende op:

- Het positief intern verhuissaldo stijgt voor : Gentse Kanaaldorpen- en zone, Mariakerke, Zwijnaarde, Sint-Amandsberg, Wondelgem, Oostakker en Drongen. Dit positieve saldo is vooral te danken aan een verhoogde instroom vanuit andere Gentse wijken.
- Watersportbaan-Ekkerghem, Nieuw-Gent-UZ verliezen aan andere wijken. Voorheen trokken deze wijken Gentenaars aan. Dit wordt deels verklaard door de renovatie van sociale woontorens in deze wijken, waardoor bewoners tijdelijk moeten verhuizen.
- Het intern verhuissaldo voor Moscou-Vogelhoek is opmerkelijk kleiner geworden.
- Voor volgende wijken wordt het negatief intern verhuissaldo kleiner: Rabot-Blaisantvest, Dampoort, Sluizeken-Tolhuis-Ham.

3.2.3 Tweedeling centrum – rand

Wanneer we beide kaarten (intern en extern saldo) op elkaar leggen, dan krijgen we volgend resultaat:

In vorige perioden was er een duidelijk beeld dat de meer centraal gelegen wijken vooral aangroeiden door migratie van buiten Gent en inwoners ‘verloren’ aan stadsinterne verhuisbewegingen. Enkel Watersportbaan – Ekkerghem, Ledeborg en Bloemekenswijk groeide zowel aan door migratie van buiten Gent, als van Gentenaars die naar deze wijken verhuisden. Voor wijken in de periferie is er eenzelfde beeld als laatste periode: zij krijgen inwoners door stadsinterne verhuisbewegingen, maar verliezen inwoners aan voornamelijk buurgemeenten (zie hoofdstuk 2).

Voor de huidige periode zien we enkele verschuivingen. We zien namelijk dat de centrumwijken Binnenstad en Elisabethbegijnhof - Papegaai de grootste aankomstwijken blijven, maar inwoners verliezen aan andere Gentse wijken. Volgende wijken volgen hetzelfde patroon, maar in mindere mate: Stationsbuurt-Noord, Macharius-Heirnis, Rabot-Blaisantvest, Sluizeken-Tolhuis-Ham, Stationsbuurt-Zuid. Watersportbaan -Ekkerghem is eveneens een aankomstwijk, maar verliest meer Gentenaars aan andere wijken, dan in de vorige periode.

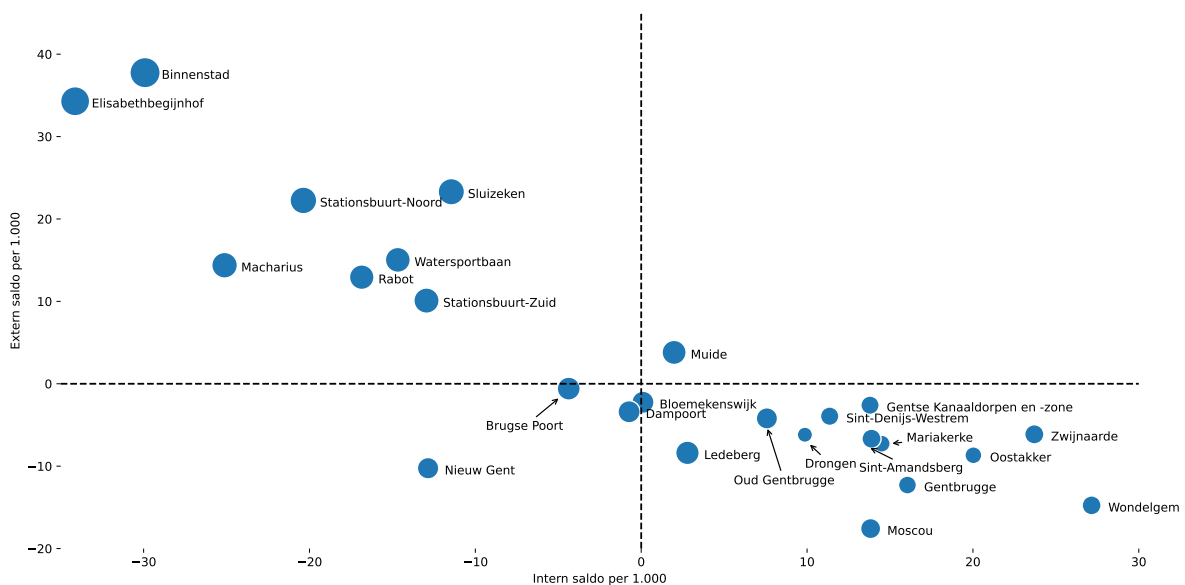
Volgende wijken trekken hoofdzakelijk Gentenaars aan vanuit andere wijken, en verliezen inwoners aan andere gemeenten:

- Sint-Denijs-Westrem-Afsnee,
- Drongen, Oostakker, Zwijnaarde, Mariakerke, Sint-Amandsberg, en Gentse Kanaaldorpen en -zone verschuiven naar een hoger positief stadsintern verhuissaldo
- De wijken Moscou-Vogelhoek en Gentbrugge scoren stadsintern minder positief en stadsextern verder negatief. Beide wijken hebben een hogere externe uitstroom.
- Wondelgem wordt negatiever stadsextern, positiever stadsintern

Tot slot hebben we nog een aantal wijken met zowel een neutraal intern verhuissaldo als neutraal extern migratiesaldo:

- Brugse Poort, Bloemekenswijk, Dampoort, Muide-Meulestede-Afrikalaan, Ledeberg blijven stabiel in de neutrale positie
- Nieuwkomer is Oud-Gentbrugge. Nieuw-Gent-UZ behoorde in de vorige periode tot de neutrale positie, maar is verhuisd naar zowel een negatief intern verhuissaldo als negatief extern migratiesaldo. Het negatieve interne verhuissaldo is het gevolg van minder instroom en meer uitstroom. Voor het extern migratiesaldo is er zowel een beetje minder uitstroom als een beetje minder instroom, zodat het saldo iets negatiever is geworden.

Bovenstaande evoluties bespreken we aan de hand van het interne verhuissaldo en het externe saldo (zie Figuur 3.8). Deze saldo's zijn het gevolg van instroom en uitstroom, maar zijn niet steeds in dezelfde grootorde/richting om eenzelfde saldo te geven als resultaat. De exacte cijfers van in- en uitstroom, en het resulterende saldo kan je terugvinden in bijlage 1.

Figuur 3.8: Gent, stadsintern verhuissaldo per 1.000 inwoners (x-as) en stadsextern verhuissaldo per 1.000 inwoners (y-as) op wijkniveau, 2018-2022

3.2.4 Het grote plaatje

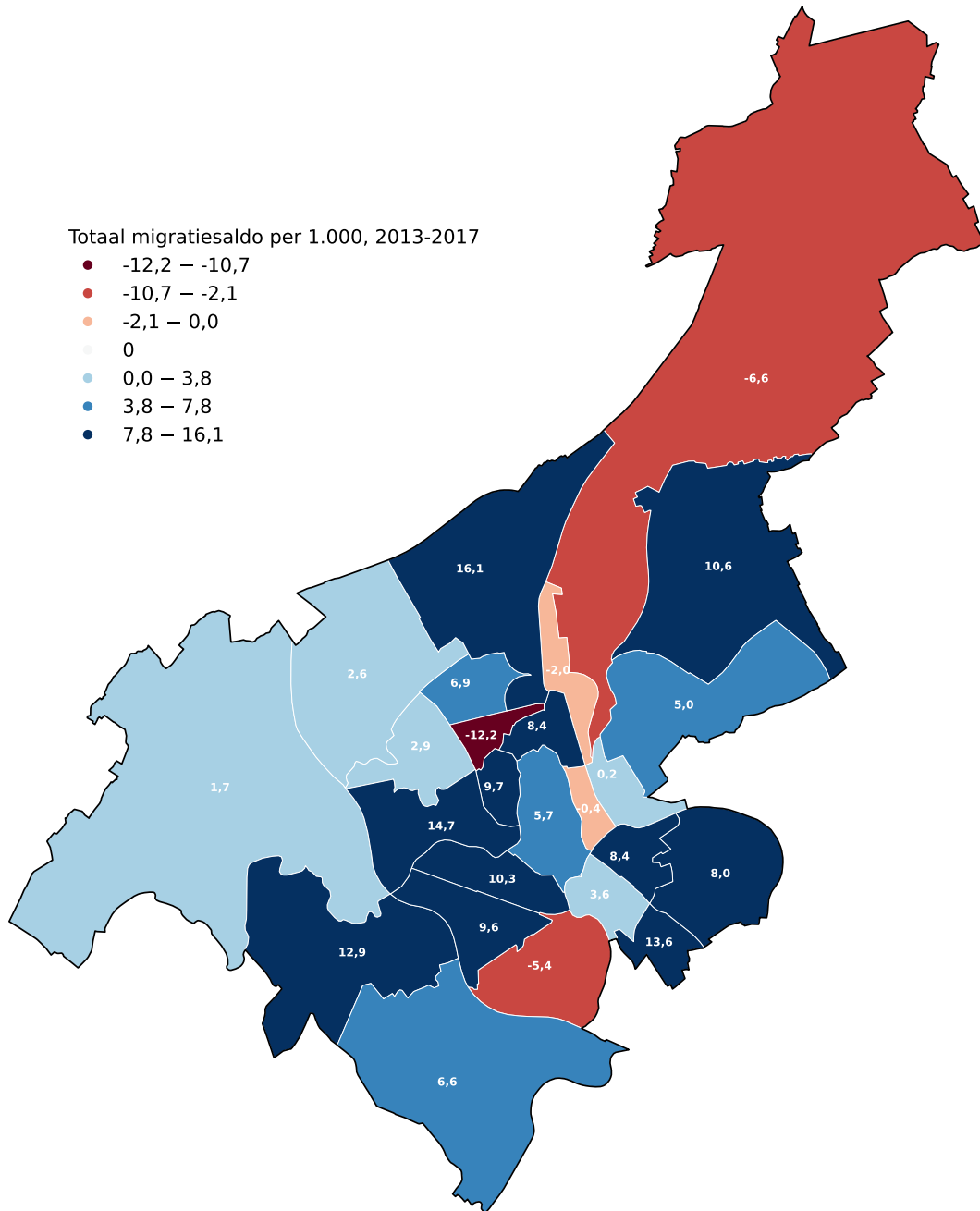
Hieronder bespreken we het totale migratiesaldo, dus zowel de migratie met Belgische gemeenten, de migratie tussen Gentse wijken, alsook de migratie met buitenland. We bespreken dit op wijkniveau.

Onderstaande kaarten (Figuur 3.9 en Figuur 3.10) geven het totaal migratiesaldo in de Gentse wijken voor de periode 2013-2017 en voor de periode 2018-2022. Voor de eerste periode zien we dat bijna alle wijken een positief totaal migratiesaldo hebben. Uitzonderingen zijn: de Gentse Kanaaldorpen en -zone, Muide-Meulestede-Afrikalaan, Rabot-Blaisantvest, Nieuw-Gent-UZ en Macharius Heirnis. Op de kaart zie je dat er in de periode 2018-2022 meer wijken zijn met een negatief totaal saldo.

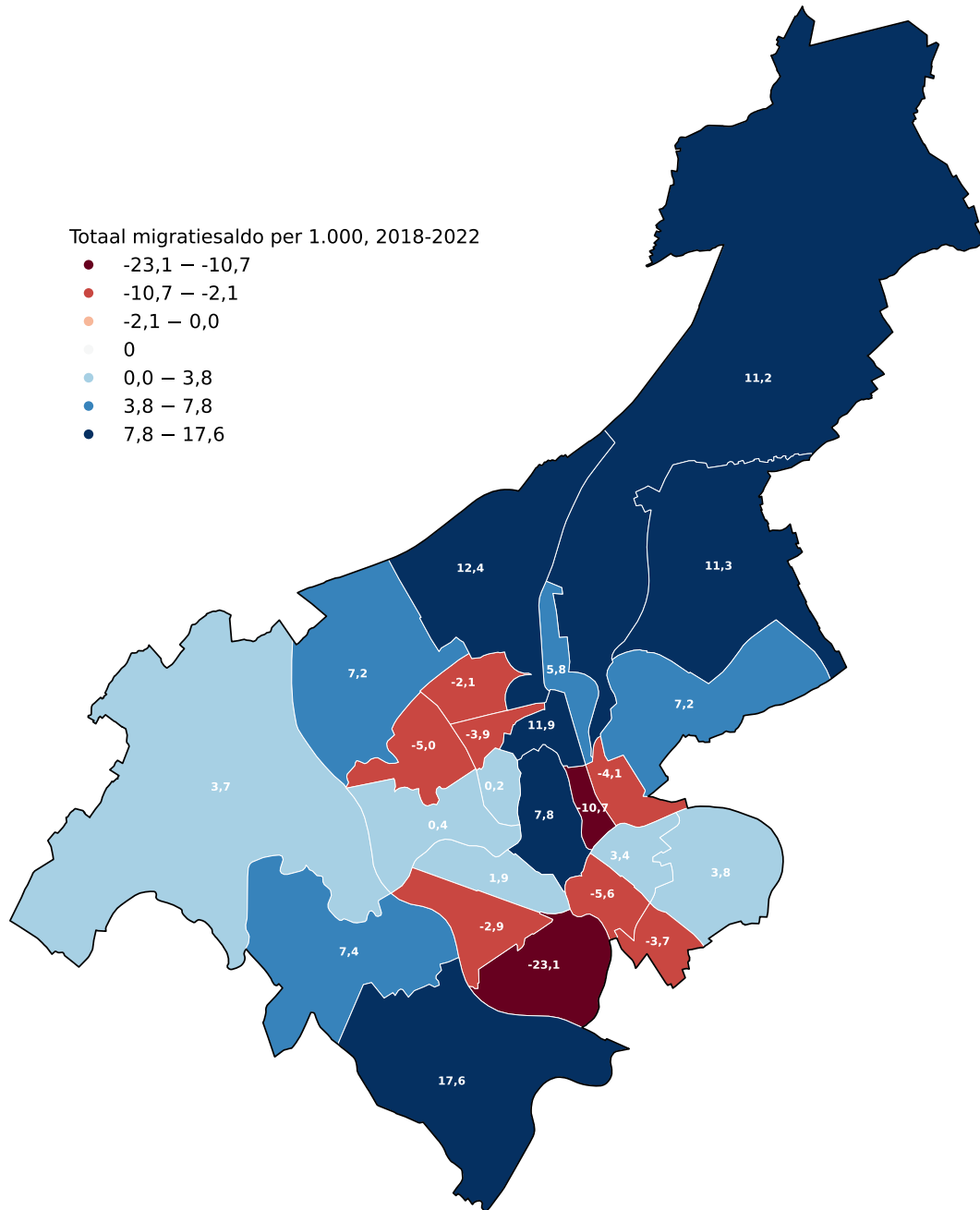
We bekijken het intern verhuissaldo en extern migratiesaldo meer in detail:

- Het intern verhuissaldo is meer negatief voor de centrumwijken en de wijken daarrond. Intern wordt er dus meer naar de perifere wijken in Gent verhuisd, en minder van de centrumwijken naar de wijken daarrond.
- Bij het extern migratiesaldo zien we dat de centrumwijken en de wijken dicht bij het centrum aangroeien door nieuwe Gentenaars. Vanuit de perifere wijken wordt er verhuisd naar buiten Gent. Uitzonderingen hierop zijn: Brugse Poort, Bloemekenswijk, Moscou-Vogelhoek, Dampoort en Nieuw-Gent-UZ. Zij verliezen inwoners aan andere gemeenten.

Voor de meest recente periode (2018-2022) kunnen we dus concluderen dat vooral de centrumwijken aankomstwijken zijn en dat de perifere wijken (=rand) Gentse inwoners aantrekken vanuit het centrum of de wijken rond het centrum.

Figuur 3.9: Gent, totaal migratiesaldo per 1.000 inwoners op wijkniveau, 2013-2017

Figuur 3.10: Gent, totaal migratiesaldo per 1.000 inwoners op wijkniveau, 2018-2022

4 Nieuwe Gentenaars op wijkniveau

Op 1 januari 2023 telt de Gentse bevolking 267.712 inwoners. Dat is een voorlopig eindpunt van een bevolkingsgroei sinds 2000, met hoogtepunten in 2010, 2011 en in 2016. In de periode 2000-2023 komen er in Gent jaarlijks gemiddeld 1.899 nieuwe Gentenaars bij. De bevolkingsvooruitzichten van Vlaanderen (Statistiek Vlaanderen) voorspellen voor Gent een verdere stijging van de bevolking.

We willen een zicht krijgen op het aantal nieuwe Gentenaars. Op de mate waarin de bevolking zich vernieuwt – hoe traag of hoe snel - en of daarin verschillen zijn tussen wijken.

Daar zijn een aantal voor de hand liggende werkwijzen voor.

1. We bekijken het verschil tussen 2 momenten. Als we voor de laatste 10 jaar (2013-2023) naar de jaarlijkse bevolkingscijfers kijken, dan vergelijken we de situatie op 1 januari 2023 met die van 1 januari 2013. In totaal zijn er op 1 januari 2023 19.614 personen meer dan op 1 januari in 2013. Dit is een groei van 7,9% en de netto toename bij vergelijking van de bevolking op 2 momenten. Het gaat dan gemiddeld om een jaarlijkse toename van 1.961 personen.
2. We bekijken voor diezelfde periode het totaal migratiesaldo en het natuurlijk saldo (geboortes min sterftes) en dan merken we een jaarlijks gemiddelde toename van 1.904 nieuwe Gentenaars.
3. We bekijken enkel de inkomende stromen (geboorten en verhuisbewegingen naar Gent) en dan zien we een jaarlijks gemiddelde toename van 10.542 nieuwe Gentenaars.

Bovenstaande drie perspectieven zijn eigenlijk elk enkel een indicatie van het aantal nieuwe Gentenaars. Dat komt omdat het aantal nieuwe inwoners onder de bevolking altijd groter is dan de netto evolutie van de bevolking (1) en (2). Om een netto toename van de bevolking te verkrijgen, moeten de personen die Gent verlaten gecompenseerd worden door een groter aantal nieuwe inwoners. De bevolking kan zich zo vernieuwen en nieuwe inwoners omvatten, zelfs wanneer het totale aantal inwoners stabiel blijft of daalt.

Een andere mogelijkheid is verhuismobiliteit. De verhuismobiliteit is een aanwijzing voor verhuisintensiteit, met andere woorden, of er veel of weinig wordt verhuisd. Het is de som van het aantal in- en uitwijkingen in Gent of een Gentse wijk, meestal uitgedrukt per 1.000 inwoners. Hier valt meteen op dat, bij definitie, niet enkel naar nieuwe Gentenaars wordt gekeken. Dan is (3) (hierboven) duidelijk een betere keuze. Maar, indicaties krijgen van de nieuwe Gentenaars op basis van de loop van de bevolking (migratiestromen: in of uit) zijn een overschatting. Je telt dan namelijk bewegingen en niet personen.

We kunnen besluiten dat migratiestatistieken en bij uitbreiding natuurlijk saldo (samen loop van de bevolking) noch statistieken van de inwonersaantallen ons een antwoord geven op de vraag naar het aantal nieuwe Gentenaars. Hiervoor moeten we anders te werk gaan.

4.1 Het meten van nieuwe inwoners?

In dit hoofdstuk trachten we een zicht te krijgen op de wijziging in bevolkingssamenstelling door retrospectieve analyses door te voeren op persoonsniveau (we tellen vanuit personen). Enkel op persoonsniveau krijgen we een juist beeld van het aantal inwoners.

We maken voor de laatste 10 jaar (2013-2023), telkens op 1 januari, een foto (stock) van het bevolkingsregister. Vervolgens kijken we retrospectief naar iedere Gentenaar aanwezig op 1 januari 2023 op het grondgebied en of die persoon het jaar voordien reeds in Gent woonde, in dezelfde wijk woonde, op het zelfde adres woonde. We herhalen dit retrospectief tot 2013. Zo hebben we de bewoners van 2023 ingedeeld in:

- Nieuwe Gentenaar:
  - door aankomst
  - door geboorte
- Reeds Gentenaar, maar:
  - Verhuisd binnen Gent
  - Verhuisd binnen de wijk in Gent
  - Op hetzelfde adres

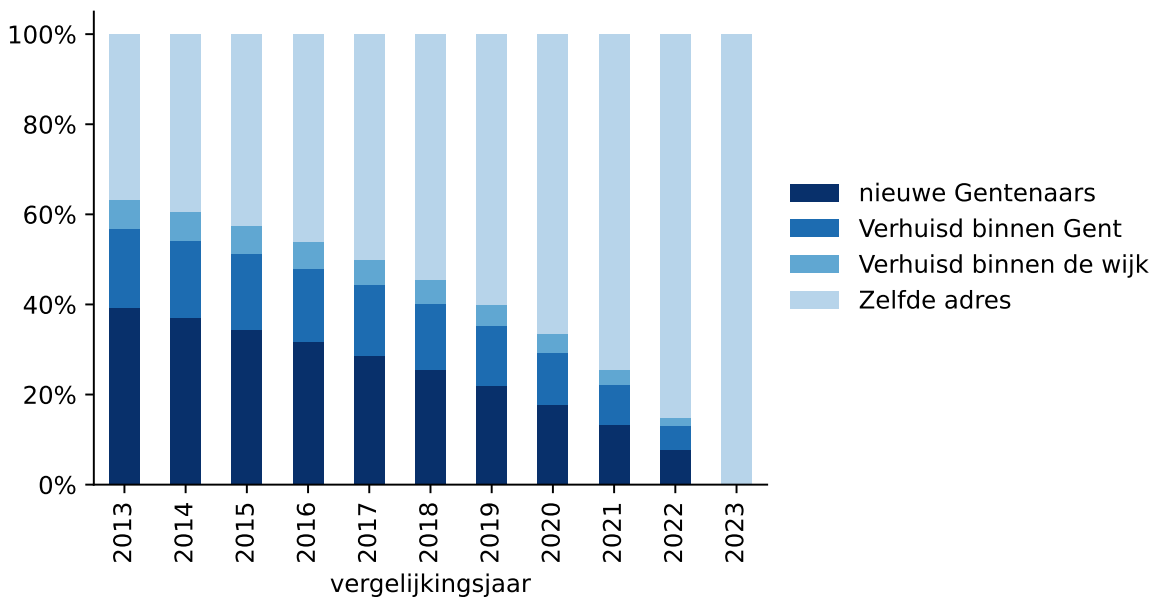
Op basis van deze analyses kunnen we nagaan hoe snel een wijk, en Gent als stad, vernieuwt qua inwoners. Bij deze analyse maken we echter een kanttekening. Bij het vergelijken van twee momentopnames is er een onderschatting. Het verschil in aantal inwoners tussen twee periodes is namelijk lager dan het aantal nieuwe inwoners en ex-inwoners tijdens dat jaar geregistreerd. Dat gaat dan om mensen die na meetmoment 1 instromen en voor meetmoment 2 terug uitstromen.

4.2 Bijna vier op tien Gentenaars woonde tien jaar geleden nog niet in Gent

Wanneer we zo retrospectief en op persoonsniveau bekijken wie van de Gentenaars op 1/1/2023 nog niet in Gent aanwezig was op 1/1/2022, dan tellen we 20.607 nieuwe Gentenaars. Dit betekent dat op 1 januari 2023, op 1 jaar tijd, 7,7% van de Gentse bevolking sinds 1 januari 2022, nieuwe Gentenaar is.

Met deze nieuwe werkwijze en op 10 jaar tijd, tellen we 105.426 nieuwe Gentenaars (we checken op persoonsniveau wie van de Gentse bevolking op 1/1/2023 nog niet op een adres in Gent woonde op 1/1/2013, zie Figuur 4.1). Dit zijn allen Gentenaars die op 1/1/2023 aanwezig waren, maar in 2013 nog niet. Dit komt overeen met 39% van de Gentse bevolking. Vier op tien van de Gentse inwoners woont dus nog geen 10 jaar in Gent. Belangrijk hierbij is dat de 39% nieuwe Gentenaars kunnen opgedeeld worden in 9% nieuw door geboorte en 30% nieuw door een verhuis naar Gent. Als we enkel kijken

naar de nieuwe Gentenaars door verhuis (dus zonder geboortes) gaat het om 81.546 Gentenaars die op 1/1/2023 in Gent gedomicilieerd zijn en dat op 1/1/2013 nog niet waren.

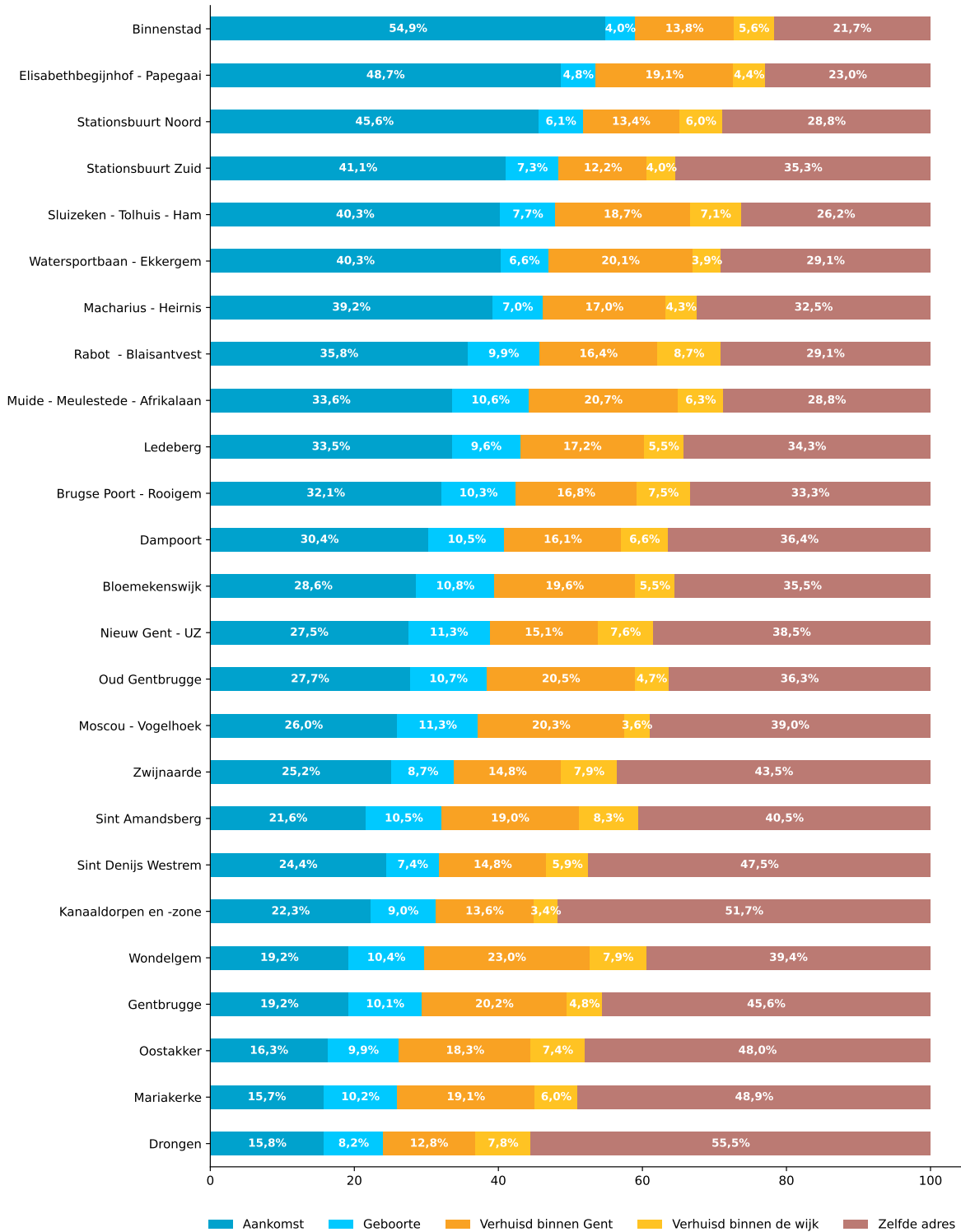
Figuur 4.1: Verdeling van de Gentse bevolking (1 januari 2023) op basis van vorige domicilie

Zet hiernaast de berekening vanuit een ‘oude’ werkwijze (methode (1) in de inleiding). Dan is er voor dezelfde periode van de afgelopen 10 jaar (2013-2023) een netto-aangroei van de Gentse bevolking met 19.614 inwoners, een stijging van 7,9%. In deze werkwijze bekijken we jaar na jaar de bevolkingsaantallen op 1 januari en de verschillen in aantallen in deze periode geeft ons de groei/afname van de bevolking.

De nieuwe werkwijze toont dus dat 61% van de inwoners op 1/1/2023, 10 jaar geleden al in Gent woonde. 37% is op hetzelfde adres blijven wonen. Ongeveer 17% verhuisde in die tijd binnen Gent naar een andere wijk, en 6% is binnen de wijk verhuisd.

4.3 De ene wijk vernieuwt sneller qua inwoners dan de andere

Wat geeft dit op wijkniveau? Voorgaande hoofdstukken geven aan dat er aankomstwijken zijn – voornamelijk de centrumwijken en dan vooral voor inwoners van buiten Gent. Vinden we dit via deze methode ook terug en hoe snel vernieuwen deze centrumwijken zich dan? De meer perifere wijken zijn dan weer eerder aankomstwijken voor Gentenaars? Zien we dit beter bij de nieuwe werkwijze?

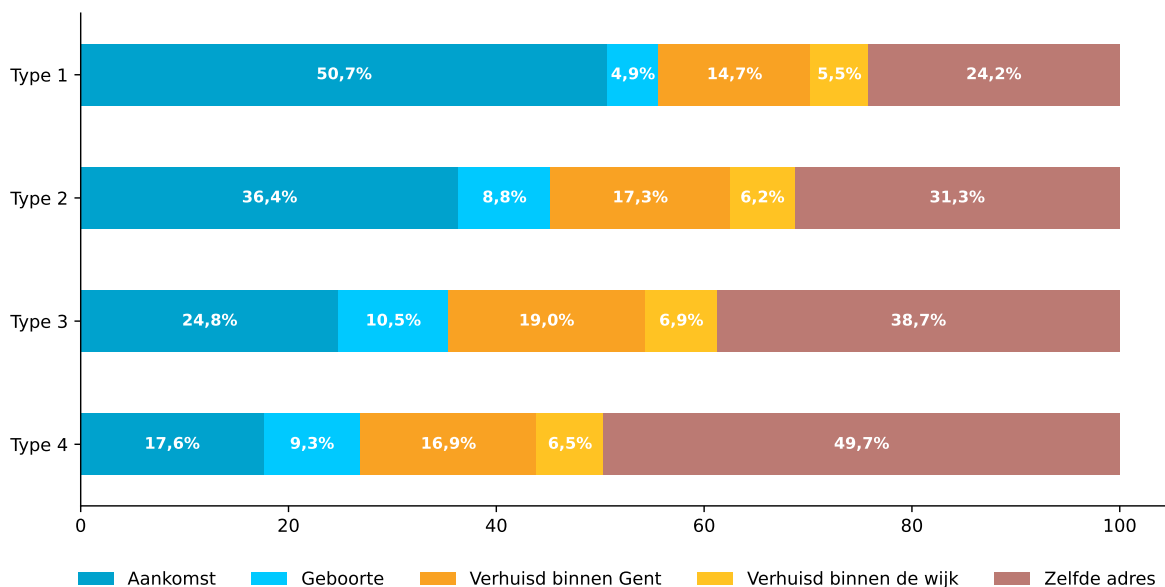
Figuur 4.2: Verdeling van de Gentse bevolking op 1 januari 2023 op basis van vorige domicilie op 1 januari 2013, op wijkniveau

In een eerste stap maken we het overzicht voor de Gentenaars in de 25 wijken op 1 januari 2023 en kijken we waar ze 10 jaar geleden woonden. In Figuur 4.2 kan je zo zien welk aandeel van de inwoners op 1 januari 2023 nieuw is in Gent ten opzichte van 1 januari 2013. De inwoners die toen reeds Gentenaar waren, zijn verder opgedeeld in inwoners die op hetzelfde adres zijn blijven wonen en diegenen die binnen de wijk verhuisd zijn of die vanuit een andere wijk in Gent komen.

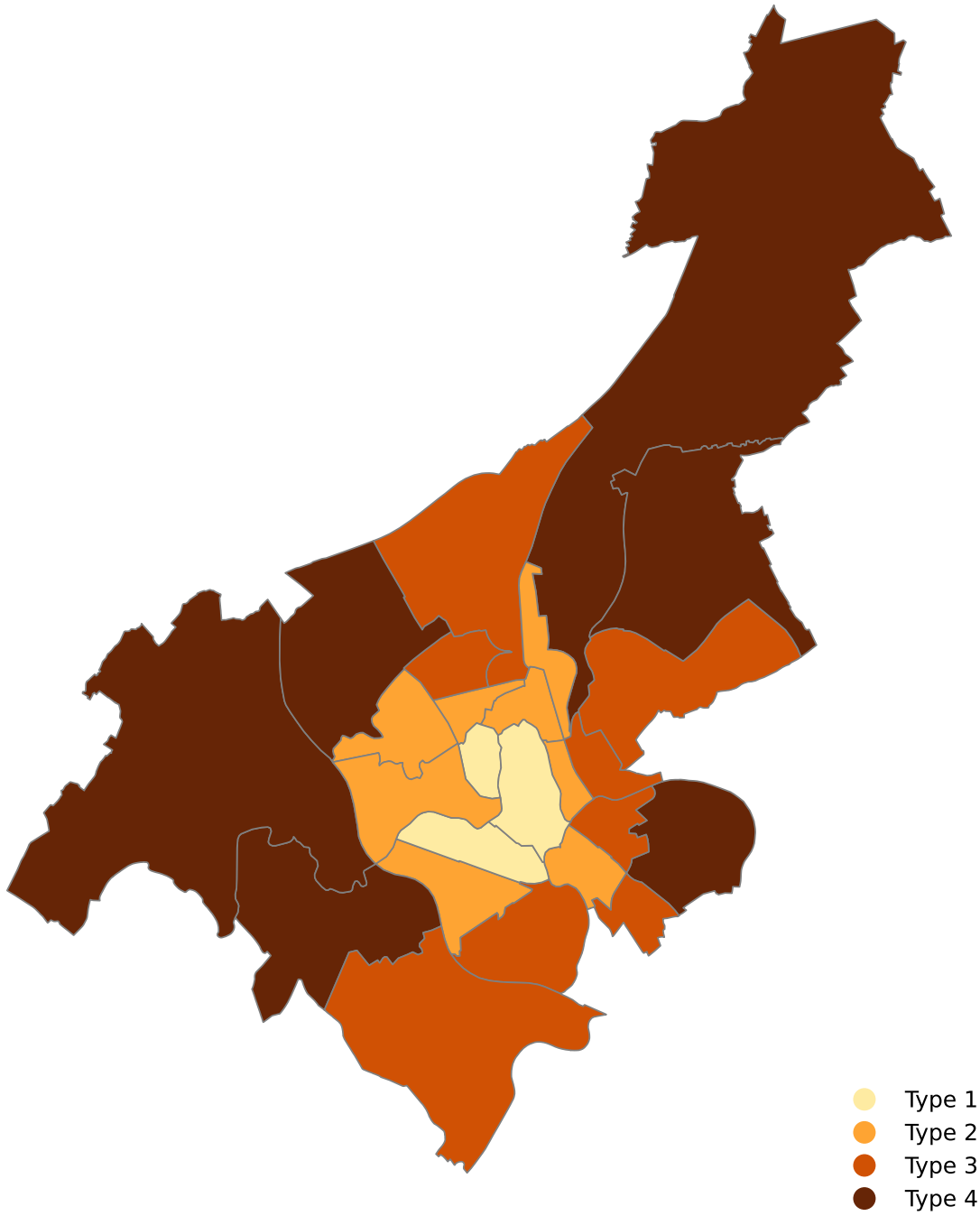
De wijk met de meeste nieuwe Gentenaars is Binnenstad. Bijna 6 op 10 van de inwoners (59%) in Binnenstad is nieuw op 1 januari 2023 ten opzichte van 1 januari 2013. Slechts 1 op 5 van de inwoners (22%) woonde 10 jaar geleden al op hetzelfde adres, wat het laagste aandeel is van alle wijken.

In Drongen zien we het tegenovergesteld patroon. Deze wijk heeft het laagste aandeel nieuwe Gentenaars (24%) en het hoogste aandeel inwoners op hetzelfde adres (55%).

Om de verschillen tussen de wijken te bespreken, delen we ze in een volgende stap op in groepen met eenzelfde profiel qua vernieuwing op 10 jaar. We gebruiken hiervoor een clusteranalyse. Dat is een statistische methode die data sorteert in groepen of clusters op basis van gedeelde kenmerken (zie hoofdstuk 'Bronnen, begrippen, methode'). Voor deze clusteranalyse hanteren we volgende kenmerken: het aandeel nieuwe Gentenaars door geboorte, nieuwe Gentenaars door verhuis, Gentenaars die verhuisd zijn binnen de wijk, Gentenaars die vanuit een andere wijk naar de wijk verhuisd zijn en diegenen die op hetzelfde adres zijn blijven wonen. Zo verkrijgen we 4 types wijken (Figuur 4.3 en Figuur 4.4).

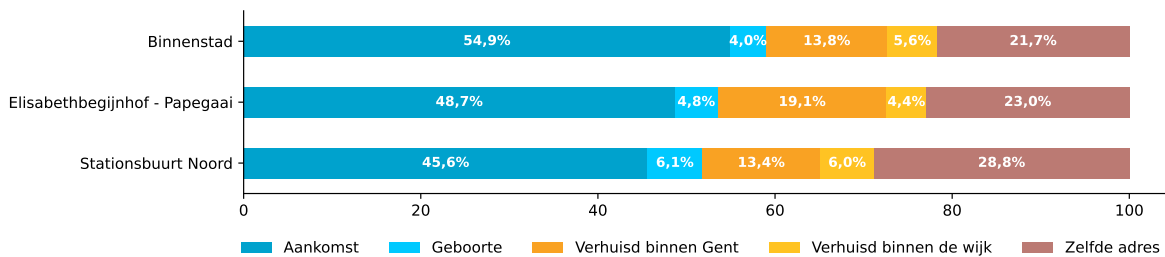
Figuur 4.3: Verdeling van de Gentse bevolking (1 januari 2023) op basis van vorige domicilie op 1 januari 2013, per type wijk

Figuur 4.4: Wijken opgedeeld in 4 clusters volgens vernieuwing van inwoners op 10 jaar, Gent, 2013-2023

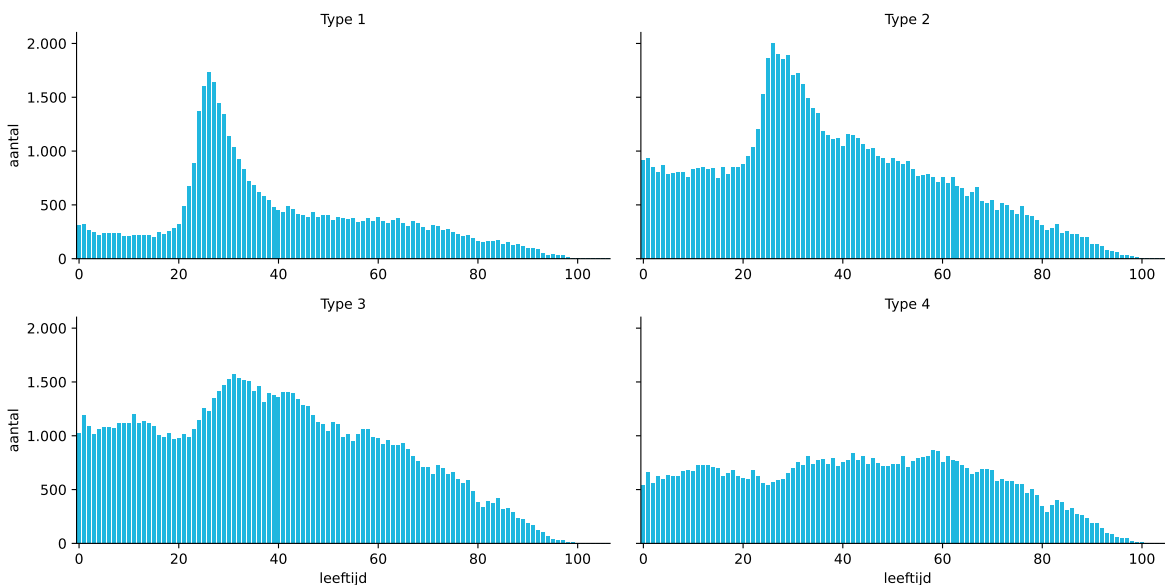
4.3.1 Type 1: wijken met veel nieuwkomers / centrale aankomstwijken

Binnenstad, Elisabethbegijnhof - Papegaai, en Stationsbuurt-Noord zijn centrumwijken waar veel nieuwe Gentenaars toekomen. Ongeveer de helft van de inwoners is een nieuwe Gentenaar, als we 1 januari 2023 vergelijken met 10 jaar eerder. Het aandeel nieuwe Gentenaars door geboorte ligt hier erg laag in vergelijking met de andere wijken. Ook het aandeel inwoners dat in deze periode op hetzelfde adres woont, is laag.

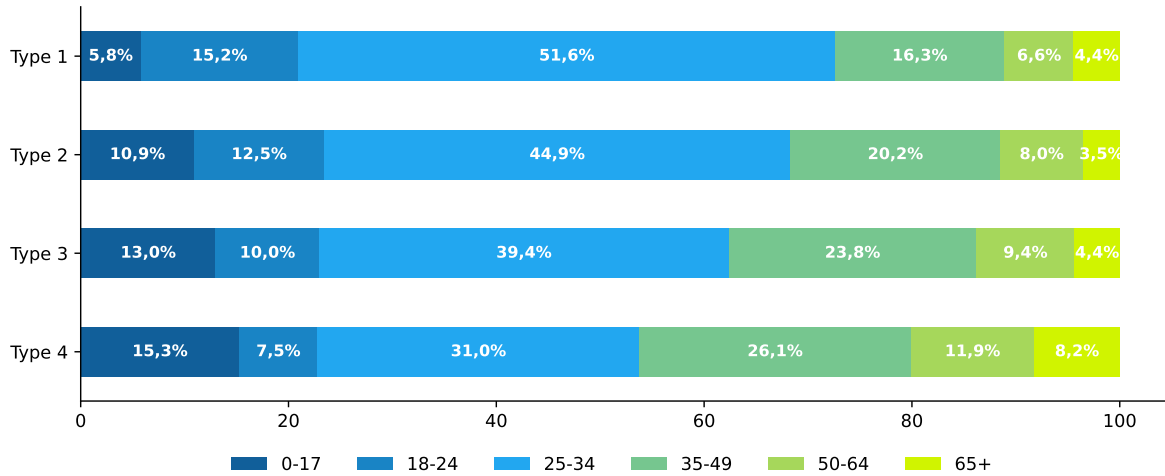
Figuur 4.5: Verdeling van de Gentse bevolking (1 januari 2023) op basis van vorige domicilie, wijken van type 1

De wijken van type 1 hebben een groot aandeel jongvolwassenen. Bijna de helft van de inwoners is namelijk tussen 20 en 40 jaar (zie Figuur 4.6).

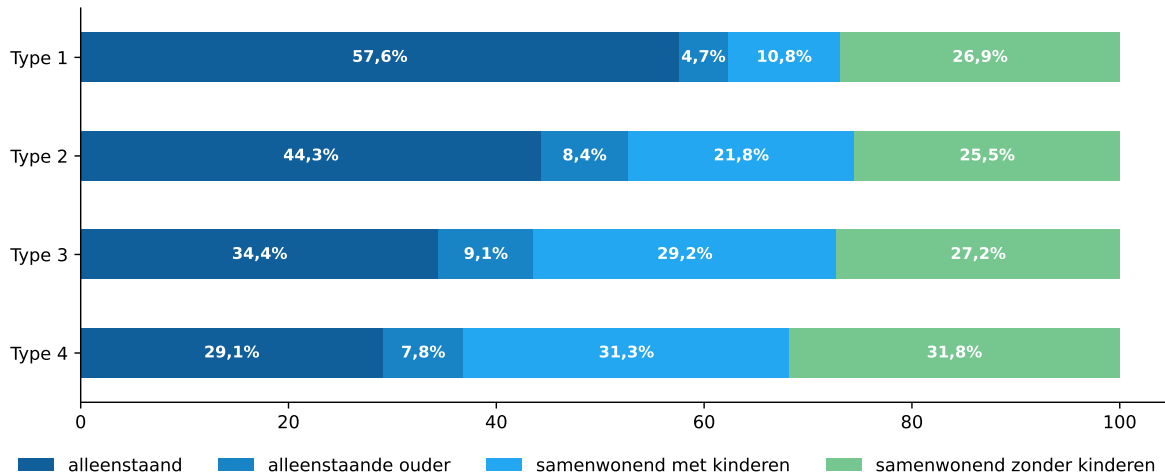
Figuur 4.6: Leeftijdsverdeling van inwoners per type wijk, Gent, op 1 januari 2023

Van de inwoners die van buiten Gent naar deze wijken verhuisd zijn in de periode 2013-2023, is zelfs meer dan de helft tussen 25 en 34 jaar (zie Figuur 4.7).

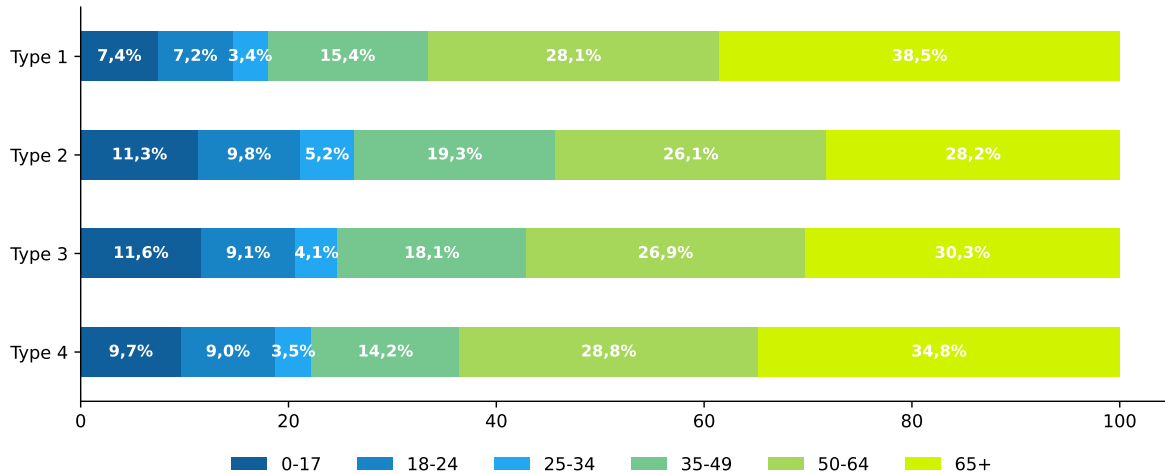
Figuur 4.7: Leeftijdsverdeling van inwoners die naar Gent verhuisd zijn in de periode 2013-2023, per type, toestand op 1 januari 2023

Qua gezinssamenstelling zijn het vooral alleenwonenden en gezinnen zonder kinderen (zie Figuur 4.8).

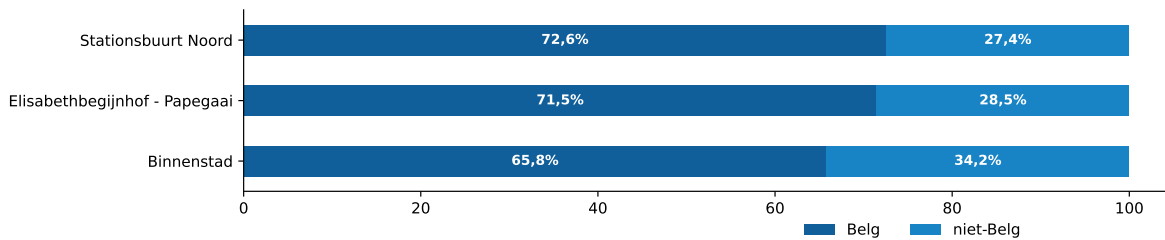
Figuur 4.8: Gezinsamenstelling van Gentse huishoudens per type wijk (% ten opzichte van het totaal aantal particuliere huishoudens), toestand op 1 januari 2023

Slechts een beperkt deel van de inwoners woont al 10 jaar op hetzelfde adres (van 22% voor Binnenstad tot 29% voor Stationsbuurt-Noord). Het leeftijdsprofiel van deze blijvers ziet er helemaal anders uit dan dat van de nieuwe Gentenaars die in deze wijken toekomen. Wat hierbij opvalt, in vergelijking met de andere types wijken, is het iets grotere aandeel 65-plussers (Figuur 4.9).

Figuur 4.9: Leeftijdsverdeling van Gentenaars die op hetzelfde adres wonen gedurende de periode 2013-2023, per type wijk, toestand op 1 januari 2023

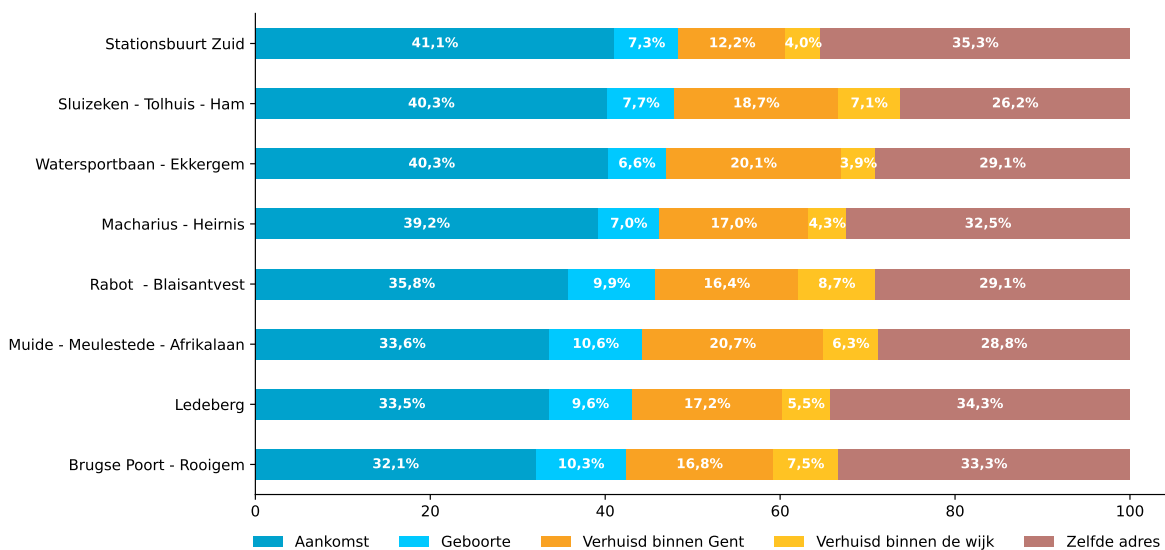
Over de herkomst van inwoners (volgens de Vlaamse definitie, zie ‘Bronnen, begrippen, methode’) hebben we geen informatie op persoonsniveau. Wel beschikken we over de geboortenationaliteit. In de wijken van type 1 ligt het aandeel inwoners met niet-Belgische geboortenationaliteit in lijn met het Gentse gemiddelde (29%). Dat is vooral zo in Elisabethbegijnhof - Papegaai en Stationsbuurt-Noord, terwijl het aandeel in de Binnenstad iets hoger ligt (zie Figuur 4.10).

Figuur 4.10: Geboortenationaliteit van Gentenaars in wijken van type 1 (% ten opzichte van het totaal aantal inwoners), toestand op 1 januari 2023

4.3.2 Type 2: wijken met zowel nieuwkomers als blijvers

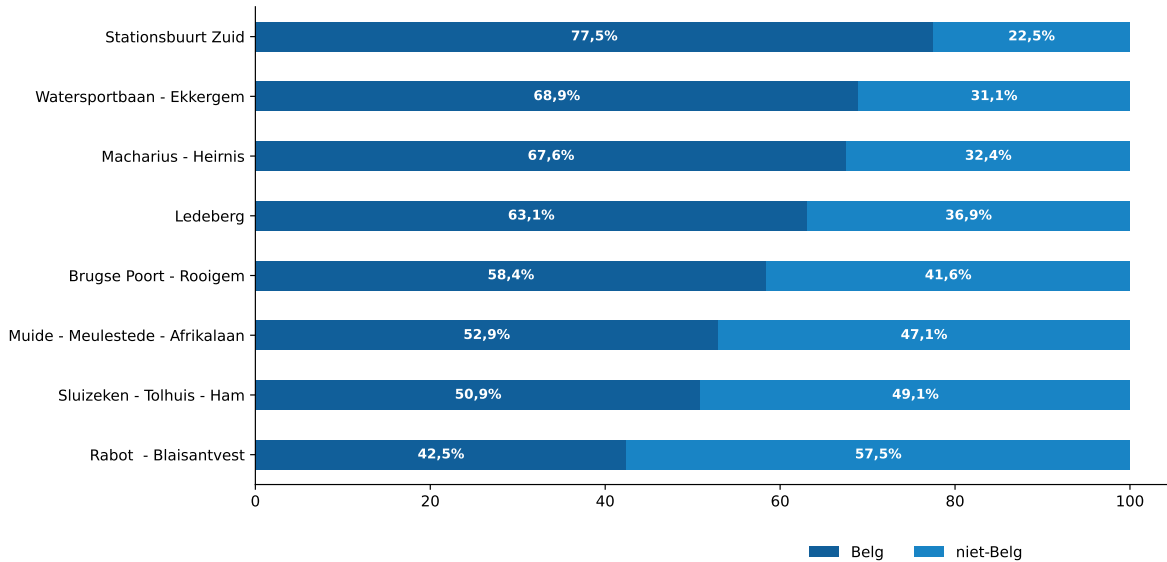
In deze wijken (zie Figuur 4.11) woont ongeveer 1 op 3 al gedurende minstens 10 jaar op hetzelfde adres. Daarnaast is er ook een aanzienlijk deel nieuwkomers door verhuis (30 à 40%). Dit zijn vooral wijken die grenzen aan de centrale wijken van type 1 (zie overzicht in Figuur 4.4).

Figuur 4.11: Verdeling van de Gentse bevolking (1 januari 2023) op basis van vorige domicilie, wijken van type 2

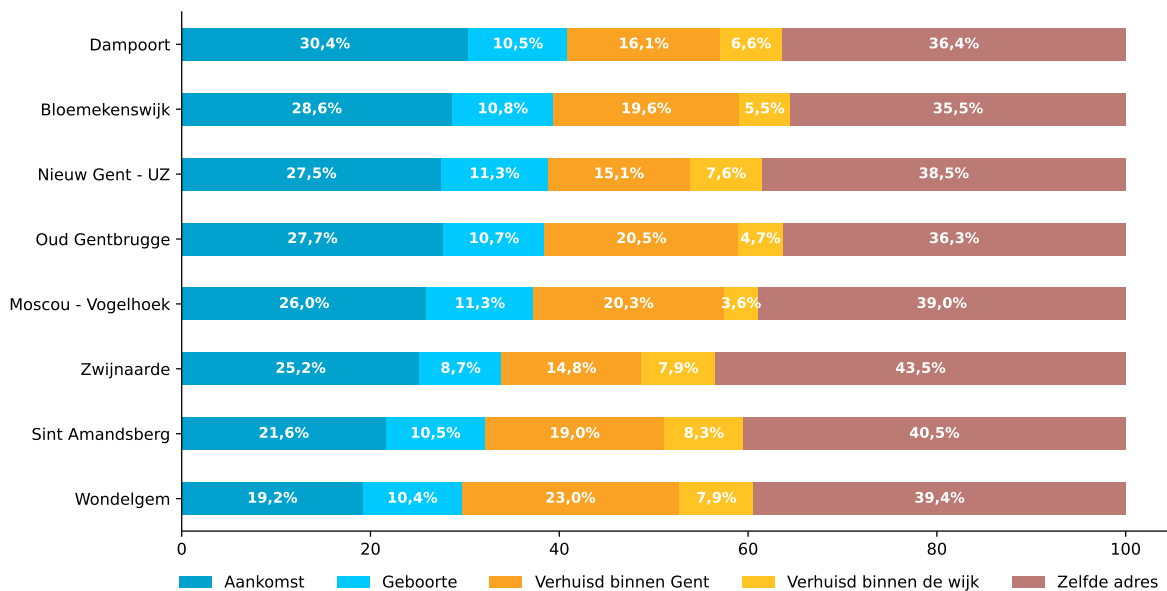
De leeftijdsverdeling (zie Figuur 4.6 en Figuur 4.7) in deze wijken toont eveneens een piek in de leeftijdscategorie 20-40 jaar, maar deze is minder uitgesproken dan in de wijken van type 1. Het aandeel van de 20-40-jarigen is kleiner (37 tot 48%) en het aandeel kinderen en jongeren (0-17 jaar) is bovendien veel groter dan in wijken van type 1 (19% tot 11%). Qua gezinssamenstelling zien we hier ook veel meer gezinnen met kinderen (30% tot 16% van de huishoudens, zie Figuur 4.8).

Wat geboortenationaliteit betreft zijn er grote verschillen tussen de wijken van type 2. Het aandeel inwoners met niet-Belgische geboortenationaliteit varieert van 22% (Stationsbuurt-Zuid) tot 58% (Rabot - Blaisantvest).

Figuur 4.12: Geboortenationaliteit van Gentenaars in wijken van type 2 (% ten opzichte van het totaal aantal inwoners), toestand op 1 januari 2023

4.3.3 Type 3: wijken met meer blijvers dan nieuwkomers

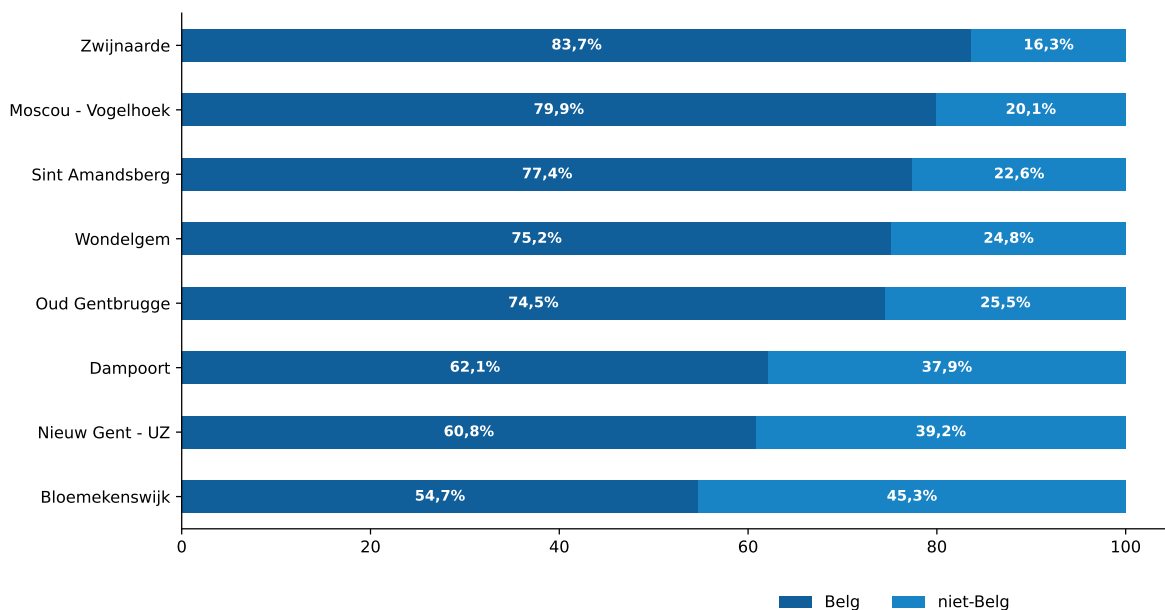

Figuur 4.13: Verdeling van de Gentse bevolking (1 januari 2023) op basis van vorige domicilie, wijken van type 3

De wijken van type 3 (zie Figuur 4.13) bevinden zich in de Gentse rand. Ongeveer 4 op 10 inwoners woont hier al 10 jaar op hetzelfde adres. Het aandeel nieuwe Gentenaars door verhuis ligt met 2 à 3 op 10 lager dan in de wijken van type 1 en 2. Het aandeel nieuwe Gentenaars door geboorte ligt dan weer wat hoger (ongeveer 1 op 10).

Meer dan de helft van de inwoners in deze wijken is ouder dan 35 jaar, maar ook het aandeel kinderen en jongeren (0-17 jaar) (zie Figuur 4.6) is hoog vergeleken met de andere types wijken (22%). Er wonen hier dan ook relatief veel gezinnen met kinderen (zie Figuur 4.8).

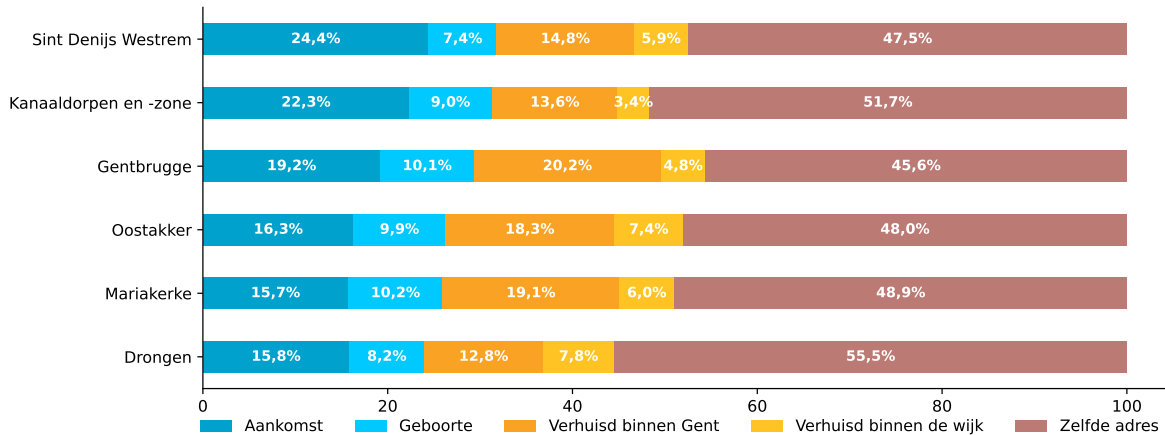
Net zoals bij de wijken van type 2, zijn ook de wijken van type 3 erg divers qua geboortenationaliteit. In sommige wijken ligt het aandeel inwoners met niet-Belgische geboortenationaliteit lager dan gemiddeld (Zwijnaarde, Moscou-Vogelhoek, Sint-Amandsberg, Wondelgem, Oud Gentbrugge). Terwijl dit aandeel in andere wijken hoger dan gemiddeld is (Dampoort, Nieuw Gent - UZ en Bloemekenswijk).

Figuur 4.14: Geboortenationaliteit van Gentenaars in wijken van type 3 (% ten opzichte van het totaal aantal inwoners), toestand op 1 januari 2023

4.3.4 Type 4: wijken met veel blijvers

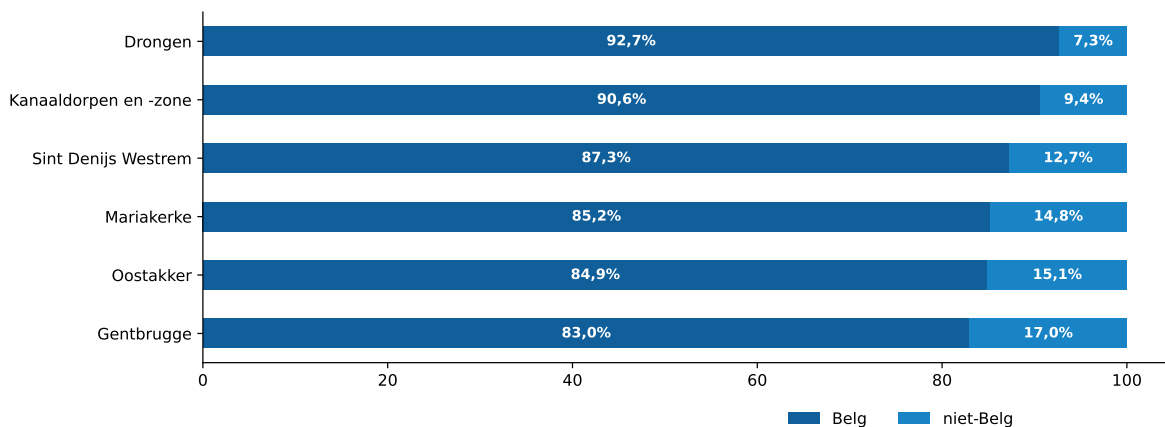
In de wijken van type 4 (zie Figuur 4.15) woont ongeveer de helft al minstens 10 jaar op hetzelfde adres. Het aandeel nieuwe Gentenaars door verhuis schommelt tussen 15 en 25%, wat laag is vergeleken met de andere wijken.

Figuur 4.15: Verdeling van de Gentse bevolking (1 januari 2023) op basis van vorige domicilie, wijken van type 4

De inwoners van deze wijken zijn gemiddeld genomen wat ouder dan de inwoners van andere wijken. Meer dan 4 op 10 (42%) is ouder dan 50 jaar (zie Figuur 4.6). Ook bij de nieuwe Gentenaars door verhuis zien we in deze wijken een ouder leeftijdsprofiel (zie Figuur 4.7). Bijna de helft (46%) van deze groep is ouder dan 35 jaar, terwijl dit bij de andere types wijken lager ligt (type 1: 27% - type 2: 32% - type 3: 37%). Qua gezinssamenstelling vinden we hier vooral veel gezinnen, met en zonder kinderen, en weinig alleenwonenden (zie Figuur 4.8).

In wijken van type 4 is het aandeel inwoners met niet-Belgische geboortenationaliteit lager dan gemiddeld. Het aandeel varieert van 7% (Drongen) tot 17% (Gentbrugge), wat lager is dan het Gentse gemiddelde van 29%.

Figuur 4.16: Geboortenationaliteit van Gentenaars in wijken van type 4 (% ten opzichte van het totaal aantal inwoners), toestand op 1 januari 2023

4.4 Vernieuwing van inwoners: een continuüm van centrum naar rand

Nieuwe Gentenaars worden best niet geteld op basis van bevolkingssurplus, migratiesaldo's of instroom. Ook het tellen van verhuisbewegingen zorgt hier en daar voor wat foutenmarge. Het is accurater om te vertrekken van de personen. Deze werkwijze vertrekt van de personen op 1 januari 2023 en kijkt wie daarvan een jaar eerder, op 1 januari 2022 al in Gent woonde. Als we dat voor 10 jaar doen en ook het wijkperspectief erbij betrekken, dan stelt deze nieuwe werkwijze ons in staat om zicht te krijgen op aankomsten, geboortes, mensen die al 10 jaar op hetzelfde adres in de wijk wonen, verhuisd zijn binnen de wijk of verhuisd zijn vanuit een andere wijk in Gent. Zo zijn er in Gent sinds 1 januari 2013 81.546 nieuwe Gentenaars komen wonen (zonder geboortes).

Op basis daarvan worden via clusteranalyse 4 types wijken zichtbaar:

Tabel 4.1: Tabel van Gentse wijken opgedeeld in 4 clusters volgens vernieuwing van inwoners op 10 jaar (2013-2023)

Type 1	Type 2	Type 3	Type 4
Binnenstad	Brugse Poort - Rooigem	Bloemekenswijk	Drongen
Elisabethbegijnhof - Papegaai	Muide - Meulestede - Afrikalaan	Moscou - Vogelhoek	Kanaaldorpen en -zone
Stationsbuurt Noord	Macharius - Heirnis	Dampoort	Gentbrugge
	Ledeberg	Nieuw Gent - UZ	Mariakerke
	Rabot - Blaisantvest	Oud Gentbrugge	Oostakker
	Sluizeken - Tolhuis - Ham	Sint Amandsberg	Sint Denijs Westrem
	Stationsbuurt Zuid	Wondelgem	
	Watersportbaan - Ekkergerm	Zwijnaarde	

Dicht bij het centrum zien we wijken die zich erg snel vernieuwen (Binnenstad, Elisabethbegijnhof - Papegaai, en Stationsbuurt-Noord) met inwoners van buiten Gent. Meer dan de helft is nieuw op 10 jaar tijd. Bijna de helft van de inwoners is tussen 20 en 40 jaar, en de meesten zijn alleenwonenden of samenwonend zonder kinderen. Van de relatief beperkte groep die hier al 10 jaar woont is 2 op 3 ouder dan 50. Iets verder van het centrum vinden we wijken waar men wat langer blijft wonen. Ongeveer 1 op 3 woont hier al gedurende 10 jaar. Het aandeel gezinnen met kinderen ligt hier wat hoger (3 op 10).

Nog verder, in de wijken aan de rand van de stad is ongeveer 4 op 10 een gezin met kinderen. Deze wijken worden opgedeeld in twee types. Enerzijds de wijken die qua vernieuwing wat meer aansluiten bij de wijken rond het centrum. Ongeveer 4 op 10 woont hier al 10 jaar, maar er is nog steeds een aanzienlijk deel nieuwe Gentenaars (ongeveer 2 à 3 op 10). Anderzijds zijn er wijken die op 10 jaar tijd weinig nieuwe inwoners krijgen (1 à 2 op 10) en waar gemiddeld de helft van de inwoners al

minstens 10 jaar woont. Dit zijn wijken met een laag aandeel alleenwonenden en weinig inwoners van niet-Belgische herkomst. Meer dan 4 op 10 van de inwoners is ouder dan 50 jaar.

Samengevat: via clusteranalyse worden 4 types wijken zichtbaar. In grote lijnen zijn deze types wijken te situeren op een continuüm van snelle naar trage vernieuwing, van centrum naar rand, van voornamelijk 20'ers en 30'ers naar meer 40'ers en 50'ers, van voornamelijk alleenwonenden naar voornamelijk samenwonenden, met en zonder kinderen.

5 Stadsvlucht: wat weten we (niet) op basis van data

Stadsvlucht verwijst naar de verhuisbeweging van mensen van stedelijke gebieden naar meer landelijke gebieden. Stadsvlucht impliceert dus leegloop van de stad.

In Vlaanderen, maar ook algemeen in Europa, werd na de tweede wereldoorlog het suburbanisatieproces in gang gezet. De sterke economische groei, de algemene welvaartsstijging, een betere verkeersontsluiting, de uitbreiding van het autobezit zorgden ervoor dat de stedelijke bevolking die het zich kon veroorloven de stad ontvluchtte, met als gevolg een inkrimping van de stedelijke bevolking (De Corte e.a., 2003, 3-4). Suburbanisatie ging in deze periode samen met stadsvlucht.

Vanaf midden de jaren 1990, stopte de inkrimping van stedelijke bevolking. Vanaf 2000 begonnen de steden opnieuw te groeien in inwonersaantallen, ook de suburbanisatie nam verder toe. Stadsvlucht blijft hoog op de politieke agenda staan (bv, beleidsnota Wonen Stad Gent 2020-2025) en wordt van dichtbij gemonitord, bijvoorbeeld in de Stadsmonitor. In secundaire analyses van de Stadsmonitor 2011 is er sprake van vooral een stadsvlucht van jongere gezinnen. Jongeren en ouderen hadden ondertussen de stad opnieuw ontdekt om er te wonen (Pickery, 2011). Het discours verschoof van algemene stadsvlucht (en dalende bevolkingsaantallen) naar selectieve stadsvlucht (o.a. jonge gezinnen met kinderen en, hoewel nooit bewezen: middenklasse, kapitaalkrachtigen, ...).

In dit hoofdstuk bekijken we de verhuisbewegingen van en naar de stad alsook de dynamiek binnen de stad. We bekijken ook wat we op basis van deze data kunnen besluiten over stadsvlucht. We focussen ons op Gent. Wat stadsvlucht/stadsaantrekking initieert en versterkt wordt niet besproken in dit hoofdstuk. We kijken zuiver naar bevolking naar, in en uit Gent om aan te geven of er al dan niet stadsvlucht is.

5.1 Stadsvlucht en data

Gent heeft, net zoals alle Belgische gemeenten, een bevolkingsregister. Het is een systeem van bevolkingsboekhouding. Iedere individuele burger die Gent als hoofdverblijfplaats heeft, moet zich inschrijven in het bevolkingsregister van Gent. Bij verhuis naar een andere gemeente moet de burger zich uitschrijven en opnieuw inschrijven in de nieuwe gemeente als hoofdverblijfplaats. Op die manier is er voor iedere Belgische gemeente zicht op de omvang en samenstelling van de inwoners van een gemeente, alsook op de verhuisbewegingen.

De informatie in het bevolkingsregister is beperkt tot demografische gegevens, zoals adres, leeftijd, geslacht en nationaliteit van de persoon. Op individueel niveau beschikt de Stad Gent niet over fiscale gegevens of het opleidingsniveau. Ook in andere registers beschikt de Stad Gent niet over inkomengegevens of het hoogste behaalde diploma van haar inwoners.

Fiscale gegevens en/of opleidingsgegevens zijn wel beschikbaar bij andere instanties (o.a. FOD Financiën, Kruispuntbank Sociale Zekerheid en Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming). Omwille van regelgeving rond privacy (GDPR) kunnen deze gegevens echter niet zomaar worden uitgewisseld. Hiervoor is een wettelijke basis nodig en dienen de nodige protocollen opgesteld te worden. De analyse van de fiscale situatie en het opleidingsniveau specifiek voor migratiebewegingen met Gent, valt daarom buiten de scope van dit rapport. Waar mogelijk baseren we ons hiervoor op externe studies.

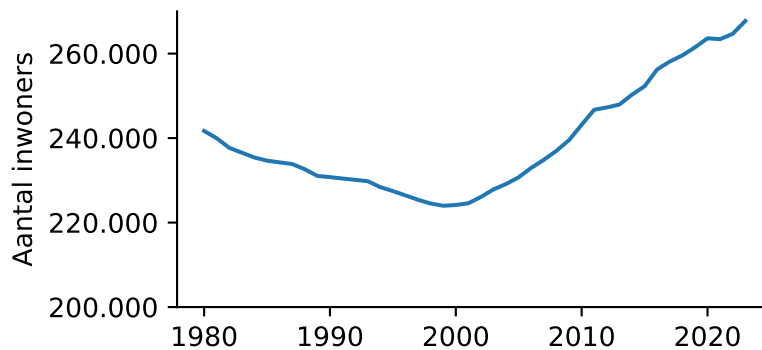
Deze publicatie focust zo veel mogelijk op de periode 2018-2022 om de meest recente migratietrends in beeld te brengen. Waar dat relevant is, kijken we ook naar eerdere tijdsperiodes. De COVID-19-pandemie valt midden in de periode 2018-2022. Deze pandemie had een onmiddellijke invloed op de migraties. Tijdens de lock-down kon men niet verhuizen en internationale migratie was voor een langere periode niet mogelijk. De uitdagingen rond leefomgevingskwaliteit – zeker in steden – werd nog maar eens duidelijk, en kwamen opnieuw op de politieke agenda's. Zien we dit in cijfers? Of zal dit pas later zichtbaar zijn?

5.2 Analyses op basis van de Gentse bevolkingsregisters

In dit deel bekijken we de bevolkingsevolutie van Gent. Daarnaast bespreken we de jaarlijkse verhuissaldo's van Gent doorheen de tijd, ook naar leeftijd. Longitudinaal bespreken we de blijfkansen van Gentenaars naar leeftijd, en ook naar gezinssituatie.

5.2.1 Bevolkingsevolutie Gent 1980-2022

We starten bij het begin. Hoe is de bevolkingsevolutie in Gent? Kan dit een eerste indicatie zijn voor stadsvlucht/stadsaantrekking?

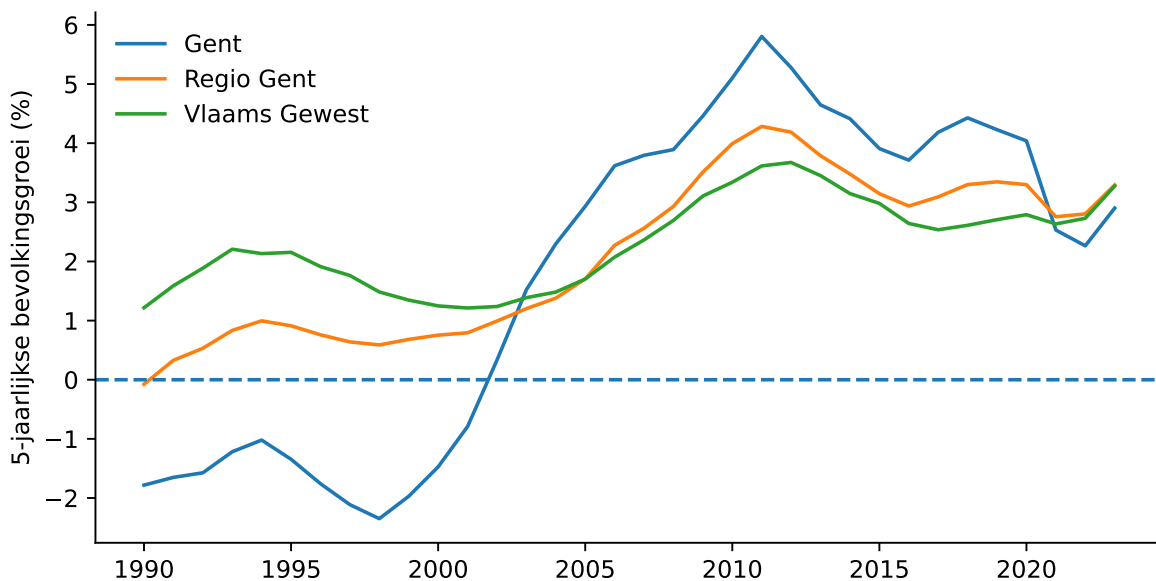

Figuur 5.1: Aantal inwoners in Gent, 1980-2023

Figuur 5.1 toont dat Gent een krimpende bevolking kende in de jaren 1980 en 1990. Vanaf de jaren 2000 groeide de stadsbevolking opnieuw aan. Een trend in de steden die overal in Vlaanderen, in Europa en mondiaal wordt vastgesteld (PBL, 2015).

De groei van de bevolking is de som van het natuurlijk saldo (geboortes min sterftes) en het migratiesaldo (immigratie min emigratie). Zuiver op basis van daling/stijging van bevolkingsaantallen kunnen er geen uitspraken worden gedaan over stadsvlucht/stadsaantrekking. Gezien deze evolutie een gevolg kan zijn van een bevolkingsgroei enkel op basis van geboortes.

Is deze groei van de bevolking sinds 2000 specifiek voor Gent? Of zien we deze trend ook bij omliggende gemeenten of in Vlaanderen?

Figuur 5.2: 5-jaarlijkse bevolkingsgroei van Stad Gent, regio Gent en Vlaams Gewest, 1990-2023
Bron: Provincies in Cijfers

Figuur 5.2 geeft de 5-jaarlijkse bevolkingsgroei van Gent weer sinds 1990. Ter vergelijking wordt regio Gent¹ meegegeven alsook het Vlaamse Gewest. Hierop is duidelijk te zien dat Gent sinds 2003 een grotere bevolkingsgroei kent dan het Vlaamse Gewest of de regio Gent. Vanaf 2011 is er een daling van de groei, maar nog steeds hoger dan voor het Vlaamse Gewest of regio Gent. Vanaf 2020 daalt Gent sterker dan de twee referentieregio's. De COVID-19-pandemie waarbij in 2020 de internationale migratie stopte, is hier een mogelijke verklaring.

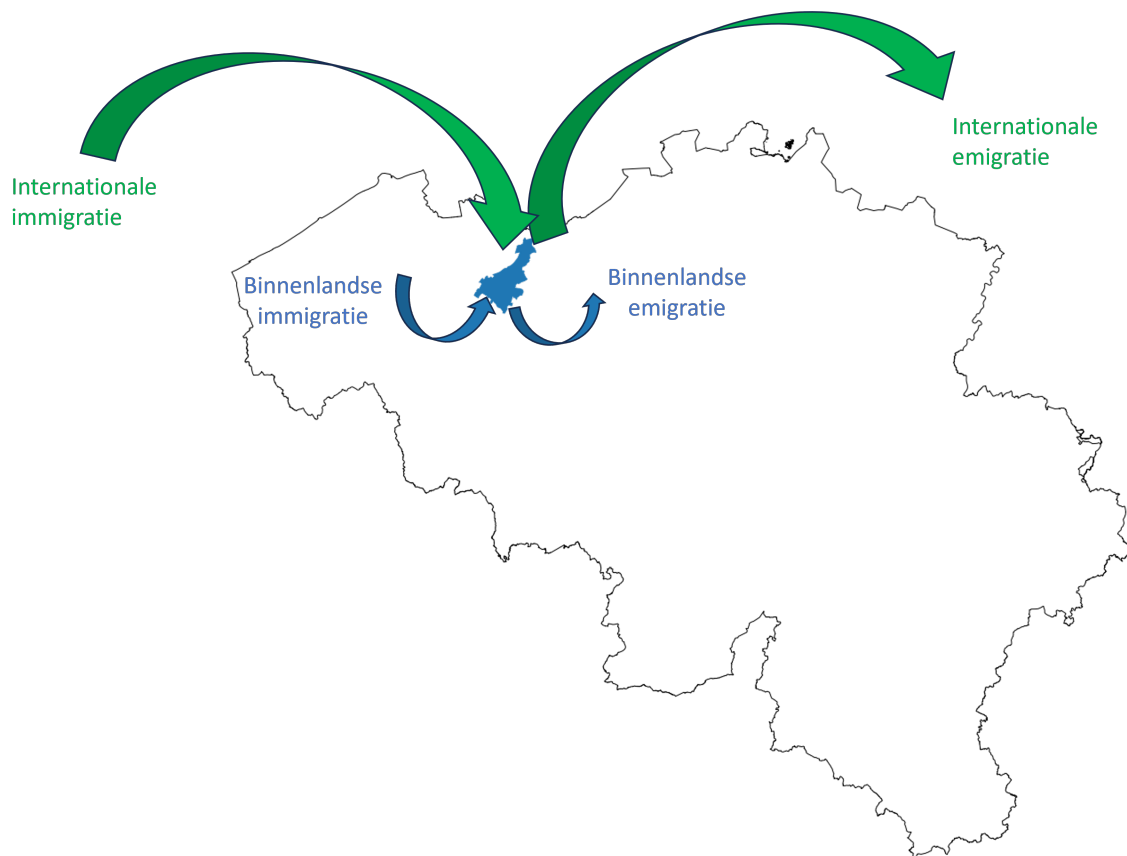
¹Regio Gent is een referentieregio. Het bestaat uit de gemeenten Aalter, Assenede, De Pinte, Deinze, Destelbergen, Eeklo, Evergem, Gavere, Gent, Kaprijke, Laarne, Lievegem, Lochristi, Maldegem, Melle, Merelbeke, Nazareth, Sint-Laureins, Sint-Martens-Latem, Wachtebeke, Wetteren, Zelzate, Zulte.

Door stadsvlucht te benaderen op basis van bevolkingsaantallen, zouden we kunnen stellen dat er een stadsvlucht was in de periode 1980 -1999. Vanaf de eeuwwisseling telt Gent opnieuw meer inwoners en is de bevolkingsgroei voor Gent hoger dan voor regio Gent of meer algemeen het Vlaamse gewest.

In een volgende fase kijken we specifiek naar de verhuissaldo's: welke leeftijden en welke type gezinnen.

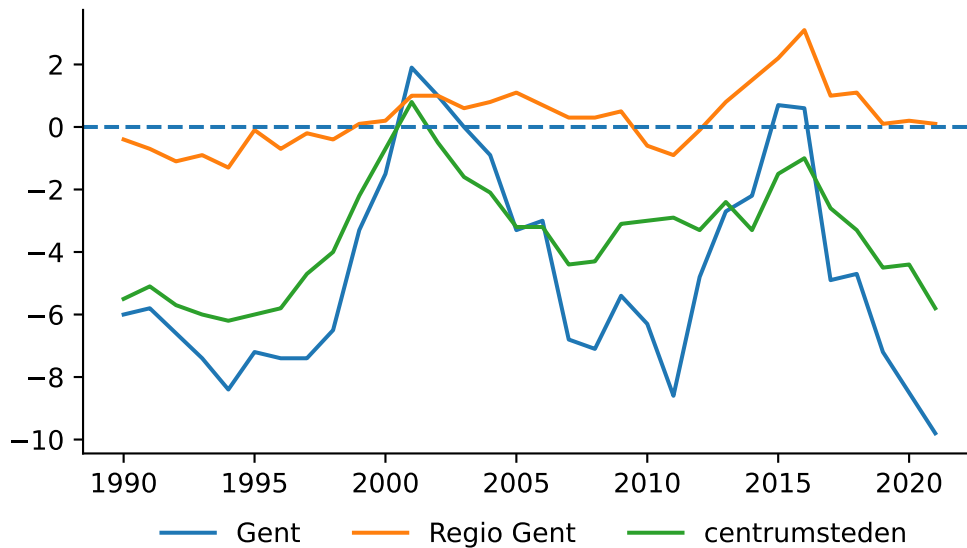
5.2.2 Naar en uit Gent: binnenlandse verhuissaldo's

Een gemeente groeit of krimpt enerzijds door geboortes en sterftes, maar ook door verhuizen naar en uit de gemeente. In het kader van stadsvlucht wordt dikwijls enkel gekeken naar de verhuisbewegingen met andere Belgische gemeenten. Het verschil tussen de emigratie en immigratie wordt het binnenlands migratiesaldo genoemd. Wij behouden de termen binnenlandse migratie en binnenlands verhuissaldo voor het definiëren van de migraties tussen Gent en andere Belgische gemeenten.

Figuur 5.3: Gent, Binnenlandse en internationale migratie

Figuur 5.4 toont het binnenlands verhuissaldo van Gent met andere Belgische gemeenten alsook het binnenlands verhuissaldo van alle centrumsteden en de regio Gent. Voor Gent en de centrumsteden kent de periode 1990-2021 voornamelijk een negatief verhuissaldo. De saldo's zijn evenwel zeer fluctuerend en ook voor een aantal jaren positief, namelijk in 2001, 2002, 2015 en 2016. Voor de centrumsteden is er enkel voor het jaar 2001 een positief migratiesaldo. Voor regio Gent zijn er eerder positieve verhuissaldo's en slechts enkele jaren negatieve verhuissaldo's. Voor de binnenlandse migratiesaldo's zijn de financiële crisis van 2008 en COVID-19-pandemie niet duidelijk zichtbaar.

Figuur 5.4: Evolutie van het migratiesaldo met een andere Belgische gemeente per 1.000 inwoners, voor Gent, de centrumsteden en regio Gent, 1990-2021
Bron: Provincies in Cijfers

Volgens Willaert (2003) - in een onderzoek naar migratiebewegingen tussen Belgische gemeenten met focus op de stad - kunnen we niet spreken over een kering van de stadsvlucht. Het binnenlands verhuissaldo blijft namelijk groter in de niet stedelijke gemeenten en de kleine steden, dan in de grote en regionale steden.

Willaert verduidelijkt dat soms administratieve aanpassingen (bijvoorbeeld regularisatieprocedures) eerder dan reële verhuisbewegingen aan de grondslag liggen van een positief binnenlands verhuissaldo.

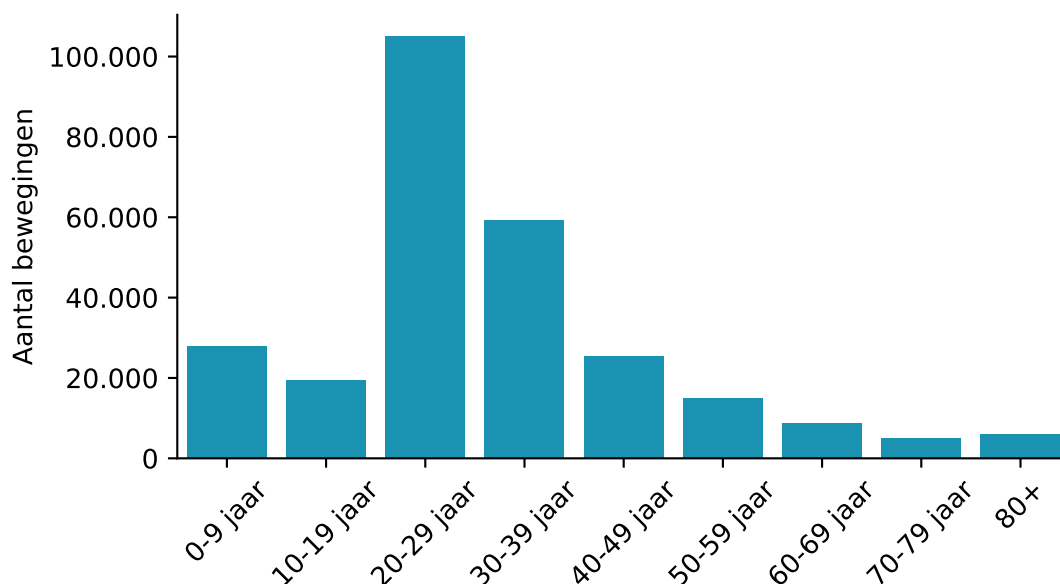
Als we kijken naar de interne verhuissaldo's van Gent valt op dat deze voornamelijk negatief zijn. Op jaarbasis verlaten er dus meer mensen de stad voor een andere Belgische gemeente dan dat er naar Gent verhuizen. Hieruit zou men kunnen besluiten dat stadsvlucht nog steeds de norm is. Maar opgelet, bij interne verhuissaldo's wordt buitenlandse migratie niet meegeteld bij de binnenlandse immigratie,

maar wel bij de binnenlandse emigratie uit de stad. Indien we wel rekening houden met buitenlandse migratie, en het totale saldo bekijken dan is er geen sprake van stadsvlucht.

5.2.3 Verhuizen is leeftijdsspecifiek: voornamelijk jongeren en jonge gezinnen vallen op.

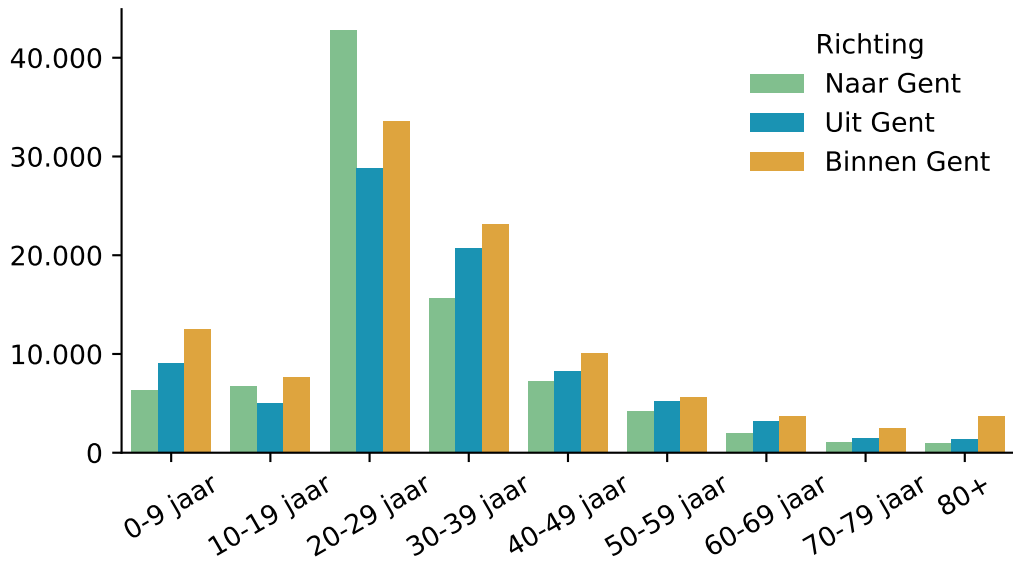
Om de negatieve interne verhuissaldo's voor Gent beter te begrijpen is het belangrijk om migratie te bekijken naar leeftijd. In dit deel bekijken we de tendenzen van, naar en weg van Gent, opgesplitst naar leeftijd, voor de periode 2018-2022.

Verhuizen is van alle leeftijden, maar is toch frequenter bij bepaalde leeftijden. Figuur 5.4. toont voor Gent de verhuismobiliteit naar leeftijd (in leeftijdscategorieën van 10 jaar). Twintigers en dertigers verhuizen het meest. Vanaf de leeftijdsgroep 20-29 jaar neemt de mobiliteit af met de leeftijd.

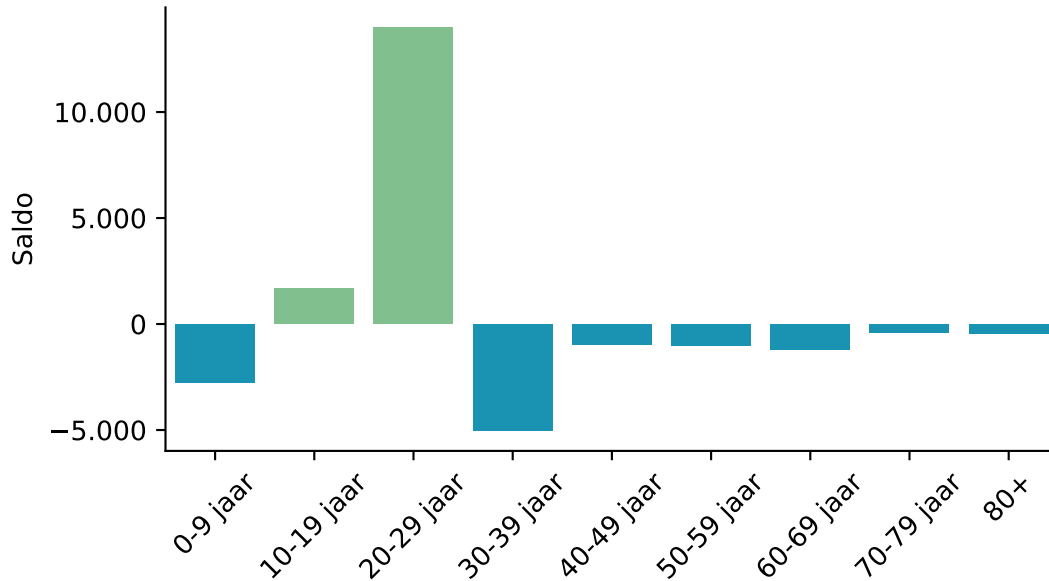
Figuur 5.5: Verhuisbewegingen volgens leeftijd, Gent, 2018-2022

Verhuisbewegingen naar leeftijd uitgesplitst naar de richting (naar, uit en binnen Gent) voor de periode 2018-2022 geeft volgend beeld.

Figuur 5.6: Verhuisbewegingen naar richting volgens leeftijd, Gent, 2018-2022

Op deze grafiek zie je dat er duidelijke verschillen zijn tussen de leeftijdsgroepen wat betreft de richting van verhuis. De 20-29-jarigen en in mindere mate de 10-19-jarigen kennen voornamelijk migratiebewegingen naar Gent. De meest frequente leeftijd van een nieuwe Gentenaar is 24 jaar.

Figuur 5.7: Migratiesaldo volgens leeftijd, Gent, 2018-2022

Als we kijken naar het migratiesaldo, d.w.z. het verschil tussen immigratie naar en emigratie uit Gent, dan valt op dat het saldo van 20-29-jarigen zeer hoog is. Ook het saldo van de 10-19-jarigen is positief, maar in minder sterke mate. De overige leeftijdsgroepen hebben een negatief saldo, wat betekent dat er binnen de leeftijdsgroep meer mensen Gent verlaten dan dat er naar Gent verhuizen. Dit is het meest uitgesproken voor de 0-9 en 30-39-jarigen. Deze beide leeftijdsgroepen worden samen gezien als het theoretisch opgebouwd begrip 'jonge gezinnen', omdat het de groep is die de grootste kans heeft deel uit te maken van een jong gezin (zie kader).

i Jonge gezinnen

Bij de operationalisering van jonge gezinnen gaat het om mensen op 'jonge-gezinnenleeftijd': dit zijn de 30-39-jarigen alsook 0-9-jarigen. Voor de volwassenen werd de groep genomen die het meeste kans maakt om deel uit te maken van een jong gezin. 47% van de 30-39-jarigen behoort tot een jong gezin. Bij de 20-29-jarigen is dit bijvoorbeeld maar 21,6%, bij de 40-49-jarigen maar 21,7%. Als we de som maken van de 0-9-jarigen en de 30-39-jarigen bevindt 72,5% hiervan zich effectief in een jong gezin. Dus het is belangrijk voor ogen te houden dat met de gemaakte afbakening een zo groot mogelijke groep beoogd wordt die potentieel tot een jong gezin behoort, maar deze afbakening is zeker niet perfect (Vlaamse Overheid – Team Stedenbeleid, 2022).

M.a.w. op basis van de uitgesproken negatieve migratiesaldo's van mensen op 'jonge-gezinnenleeftijd' zou men kunnen besluiten dat deze de stad verlaten. Maar ook hier moeten we wijzen op de beperking van een migratiesaldo. Een migratiesaldo geeft een balans weer op een bepaald moment tussen in- en uitgaande stromen. Het houdt echter geen rekening met veranderingen doorheen de tijd, en met de dynamieken in de verschillende levensfasen van een inwoner. Dit is wel mogelijk bij een analyse op basis van blijfkansen, die we bespreken in de volgende paragraaf.

5.2.4 Blijfkansen

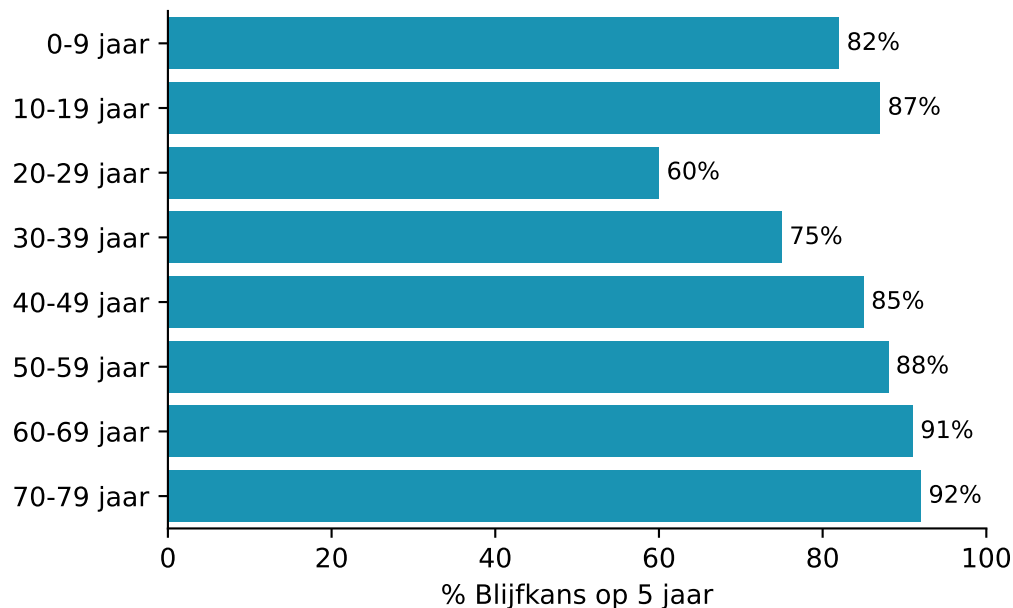
Op basis van het bevolkingsregister kunnen we naast migratiesaldo's ook blijfkansen berekenen. Daarbij volgen we personen voor een langere tijdperiode en gaan na of ze nog steeds in Gent wonen.

Bij een analyse van blijfkansen (door middel van een cohorte-onderzoek) wordt wel rekening gehouden met:

- migratie uit het buitenland (= internationale migratie). Bij het binnenlands verhuissaldo wordt enkel rekening gehouden met migratie binnen België. Personen die van uit het buitenland naar Gent verhuizen worden niet in rekening gebracht, tenzij ze eerst een tussenstop maakten in een andere Belgische gemeente. Maar als deze personen vervolgens uit Gent verhuizen, worden ze wel meegeteld in het binnenlands verhuissaldo.
- geboortes in de stad. Bij interne verhuissaldo's zorgen de kinderen die in de stad geboren worden - bij binnenlandse emigratie - voor een negatief saldo.

In dit deel bekijken we de blijfkansen van Gentenaars op 5 jaar, met name 2018-2023: op individueel niveau bekijken we of een inwoner van Gent op 1 januari 2018 nog steeds in Gent woont op 1 januari 2023².

De gemiddelde blijfkans van Gentenaars is voor deze periode 80%. Wanneer we dit opsplitsen per leeftijdsgroep, zien we duidelijke verschillen. De 20-29-jarigen hebben de laagste blijfkans, namelijk 60%, de 30-39-jarigen 75%. De overige leeftijdsgroepen hebben hogere blijfkansen dan gemiddeld voor alle leeftijden. Voor 60-79-jarigen bedraagt dit zelfs meer dan 90%.

Figuur 5.8: Blijfkans op 5 jaar volgens leeftijdscategorie, Gent, referentiejaar 2018

5.2.5 Meer in detail: blijfkansen van 20-29-jarigen

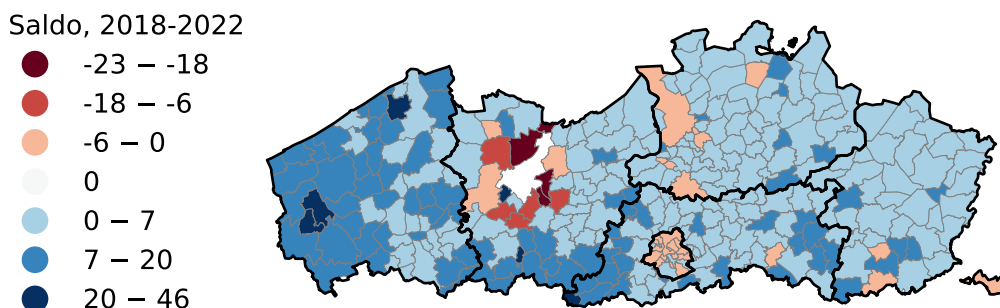
Hoger toonden we aan dat de blijfkans van twintigers lager ligt dan het gemiddelde voor alle Gentenaars. Maar hoe evolueert deze in de tijd? We hebben de blijfkansen op 5 jaar berekend voor het jaar 2000, 2013 en 2018.

De blijfkansen op 5 jaar bedroegen in 2000 nog 69%, in 2013 64% en in 2018 60%. Een daling dus met 9 procentpunten. Een trend die we ook optekenen voor alle leeftijdsgroepen, maar die iets minder uitgesproken is dan voor de 20-29-jarigen.

Besluit: Gent trekt voornamelijk twintigers aan, en dan specifiek 24-25-jarigen. De blijfkansen van twintigers ligt lager dan het gemiddelde voor alle leeftijdsgroepen. Bovendien is er in de tijd een daling van de blijfkansen voor twintigers.

²Inwoners die overleden zijn gedurende deze periode worden buiten beschouwing gelaten

Maar er verhuizen ook twintigers weg uit Gent, voornamelijk naar de omliggende gemeenten (met uitzondering van De Pinte en Sint-Martens-Latem) en de grootstad Antwerpen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

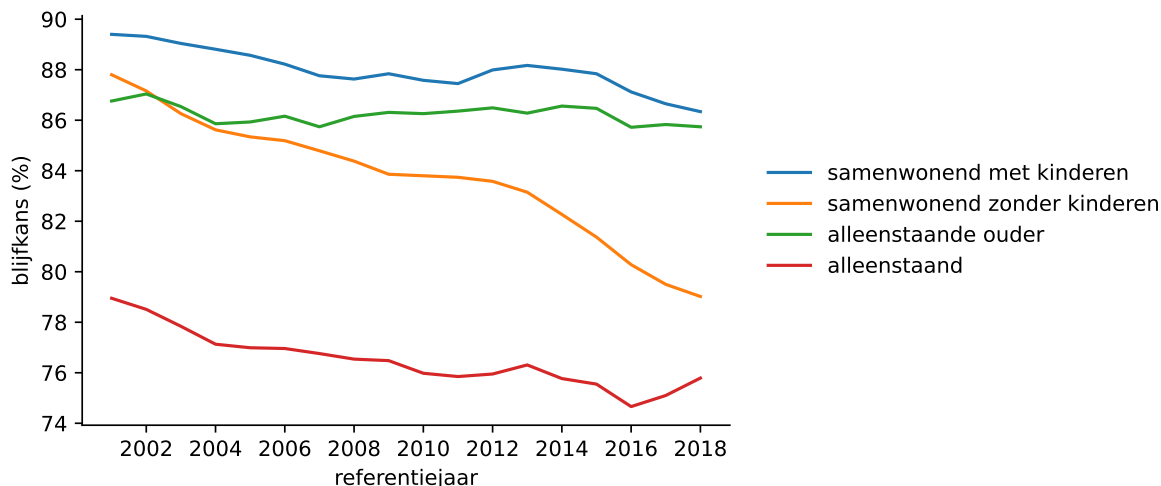
Figuur 5.9: Gent, winst- en verliesgebieden twintigers in Vlaanderen en Brussel, 2018-2022

5.2.6 Meer in detail: blijfkansen van gezinnen met kinderen in Gent

Het bevolkingsregister bevat voor elk huishouden informatie over de gezinstoestand, het aantal gezinsleden en het aantal kinderen (zie methodologie). Op basis daarvan kunnen we volgende gezinssamenstellingen afleiden: alleenwonend, eenoudergezin, samenwonend (ongeacht gehuwd of niet) met kinderen of samenwonend zonder kinderen. Dit is dus een formele beschrijving zoals het is opgenomen in het bevolkingsregister. Dit komt niet altijd overeen met de feitelijke situatie. Een belangrijk voorbeeld zijn gescheiden ouders in co-ouderschap waarvan het kind/de kinderen bij 1 van de ouders zijn gedomicilieerd (= de jure) maar bij de andere ouder ook feitelijk verblijven. Deze laatste ouder kan in de bestanden opgenomen zijn als alleenstaande en niet als (alleenstaande of) samenwonende ouder. Hoe groot deze ‘foutenmarge’ is weten we niet.

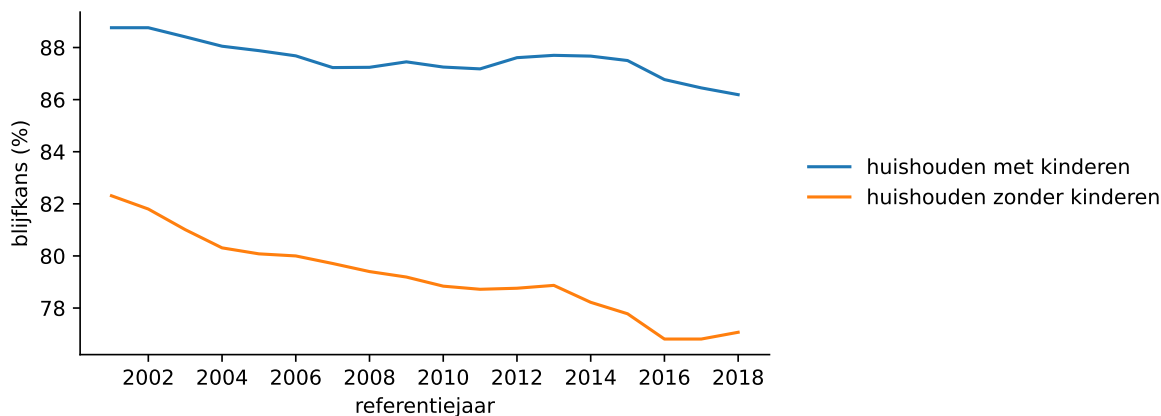
Ook voor gezinnen bekijken we longitudinaal wat de blijfkansen zijn van gezinnen met kinderen in Gent voor de periode 2018-2022 (zie Figuur 5.10).

De blijfkansen van samenwonenden (al dan niet gehuwd) met kinderen en alleenstaande ouders liggen zo’n 6 procentpunten hoger dan voor alle andere type gezinnen. De blijfkansen van samenwonenden met kinderen en alleenstaande ouders over 5 jaar kennen een dalende trend. In 2000 bedroeg de blijfkans 90%, in 2005 88% en in 2018 86%. Maar dat is een trend die we voor alle types gezinnen en leeftijden opmerken. Gezinnen met kinderen zijn daarin niet verschillend. Voornamelijk voor samenwonenden zonder kinderen zien we de grootste daling, sterker dan voor alleenstaanden.

Figuur 5.10: Evolutie van de blijfkans op 5 jaar naar gezinssamenstelling, Gent, referentiejaar 2000-2018

Figuur 5.11 toont de blijfkans voor gezinnen met kinderen en gezinnen zonder kinderen. De blijfkans van gezinnen met kinderen is hoger dan de blijfkans voor gezinnen zonder kinderen. Met andere woorden: kinderen binden je ook aan je woonplek.

Figuur 5.11: Evolutie van de blijfkans op 5 jaar voor huishoudens met en zonder kinderen, Gent, referentiejaar 2000-2018

Wat er daarnaast opvalt is dat doorheen de tijd de blijfkansen afnemen. Er wordt meer verhuisd weg uit Gent. Dit is het meest uitgesproken voor samenwonenden zonder kinderen. En voornamelijk in de leeftijdscategorie 30-39-jarigen samenwonend zonder kinderen. Voor de 30-39-jarigen samenwonenden met kinderen zijn de blijfkansen relatief stabiel. Voor de 20-29-jarigen daalt de

blijfkans voor zowel samenwonenden met kinderen als zonder kinderen. Maar de laatste 4 jaar is de daling van blijfkans iets meer uitgesproken voor samenwonenden met kinderen. In verhouding is de groep 20-29 jarige samenwonenden met kinderen veel kleiner dan de vergelijkbare groep 30-39-jarigen.

Een deel van deze gezinnen zal een samenwonend koppel met kinderen in spé zijn. Wat hun aandeel is weten we niet. Bovendien is een daling van blijfkansen op zich geen bewijs van stadsvlucht, maar dit kan evengoed een verhoogde mobiliteit impliceren.

5.2.7 Meer in detail: gezinnen met kinderen en de stad

Gent kent een sterkere instroom van jongvolwassenen, anderzijds verlaten jonge gezinnen de stad. Dit is op basis van interne verhuissaldo's naar leeftijd, maar ook op basis van de blijfkansen van jonge gezinnen. Maar hoe zit het nu met de gezinnen in de stad? Is er echt sprake van stadsvlucht van gezinnen?

Aantal en aandeel gezinnen met kinderen in Gent

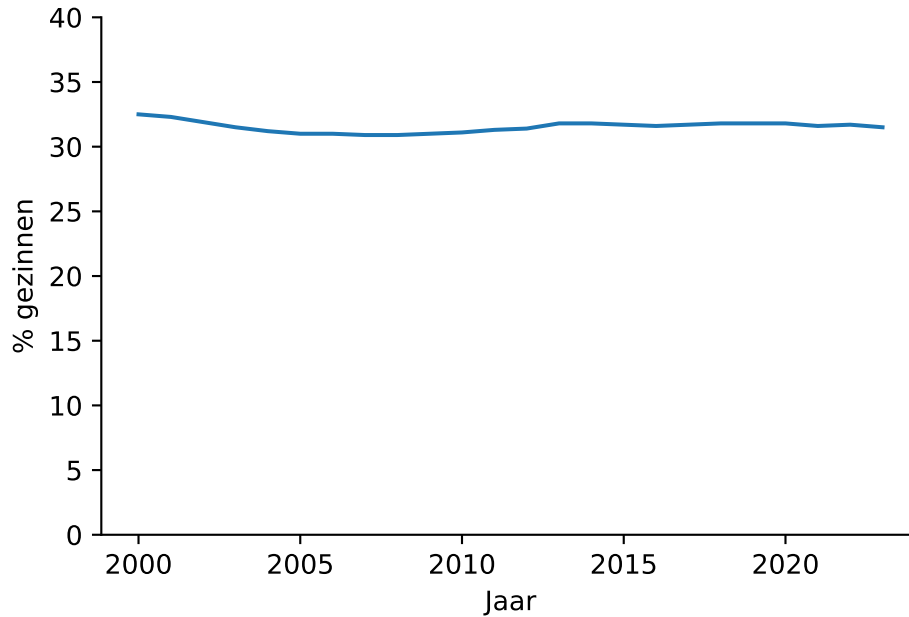
Gent kent een stijging van het aantal gezinnen met kinderen sinds 2004. In de periode ervoor (1990-2004) was er nog een duidelijke daling van het absoluut aantal gezinnen met kinderen (zowel koppels met kinderen als eenoudergezinnen): 66.571 in 1990 naar 59.582 gezinnen in 2004. Daarna stijgt het aantal gezinnen naar 66.621 in 2022, net boven het niveau van 1990. 2004 is het jaar waar we een duidelijke stijging zien van het aantal geboortes in Gent. Vanaf 2010 nemen de geboortes opnieuw af, maar geboorteaantallen zitten nog steeds op een hoger niveau dan voor 2004³.

De cijfers voor Gent tonen aan dat het aandeel gezinnen met kinderen (t.o.v. alle types huishoudens) daalt in de periode 1990 -2000 van 35% naar 32,5%. In de periode tot 2022 blijft het aandeel gezinnen in de stad stabiel rond de 31,5%. (zowel koppels met kinderen als eenoudergezinnen⁴). M.a.w. sinds de bevolking van Gent toeneemt, neemt ook het absoluut aantal gezinnen met kinderen in de stad toe en blijft het aandeel gezinnen met kinderen in de stad stabiel. Ondanks de dalende blijfkansen van samenwonenden met of zonder kinderen, is er dus nog steeds gezinsvorming in de stad.

---

³Bron : Rijksregisters in gentcijfers.be

⁴Bron: Rijksregisters in gentcijfers.be – LIPRO indeling huishoudens

Figuur 5.12: Aandeel gezinnen met kinderen, Gent, 2000-2023
Rijksregister - provincies.incijfers.be

Besluit: de blijfkansen van samenwonenden met kinderen en alleenstaande ouders liggen hoger dan voor alle andere types gezinnen. Met andere woorden: kinderen binden je ook aan je woonplek. Anderzijds zien we dat de blijfkansen van alle types gezinnen aan het dalen zijn: er wordt meer verhuisd weg uit Gent. Een daling van blijfkansen is op zich geen bewijs van stadsvlucht, maar kan evengoed een verhoogde mobiliteit impliceren.

5.2.8 Besluit: stadsvlucht op basis van bevolkingsregister

Er zullen altijd migratiebewegingen zijn tussen de stad, omliggende gemeenten en platteland. Er is eerder de bekommernis dat de beweging weg uit de stad leidt tot een leegloop van de stad of dat ze selectief is. Er wordt gesproken van selectieve stadsvlucht van jonge gezinnen, maar ook van welstandsvlucht. Maar zeggen de cijfers dat ook? Wat kan er besloten worden op basis van de Gentse bevolkingsregisters?

Analyse op basis van het bevolkingsregister laat enkel toe om verhuisbewegingen te analyseren naar demografische (leeftijd, gezinssituatie, nationaliteit, ...) en geografische (woonplaats) variabelen. Sinds 2000 kent Gent een **stijgend aantal inwoners**. We kunnen dus niet spreken van een algemene stadsvlucht, zoals het geval was tijdens het suburbanisatieproces eind vorige eeuw.

Tegelijk zien we vooral **negatieve binnenlands verhuissaldo's**: er verlaten meer Gentenaars de stad, dan dat er vanuit andere Belgische gemeenten mensen naar Gent verhuizen. Deze negatieve

binnenlandse verhuissaldo's worden soms als een bewijs van stadsvlucht beschouwd, maar houden geen rekening met internationale immigratie, noch met de geboortes in de stad.

Binnenlandse verhuissaldo's naar leeftijd tonen dat twintigers vooral naar Gent trekken. De verhuissaldo's van jonge gezinnen (= 30-39-jarigen en 0-9-jarigen) zijn negatief. Zij verlaten vaker de stad dan dat ze de stad binnenkomen. Ze zijn opnieuw geen bewijs voor stadsvlucht, ze houden immers geen rekening met de verhuisdynamieken in de verschillende levensfasen.

Longitudinaal onderzoek, bvb. het berekenen van de **blijfkansen** van Gentenaars, houdt wel rekening met deze dynamieken in de verschillende levensfasen, alsook buitenlandse immigratie en geboortes. En deze tonen een ander verhaal.

Gemiddeld is de blijfkans van Gentenaars in de periode 2018-2023 80%, enkel voor de 20-jarigen en 30-jarigen is dit lager. Blijfkansen naar gezinssamenstelling toont dat de blijfkansen van gezinnen met kinderen hoger liggen dan deze voor gezinnen zonder kinderen. Met andere woorden: kinderen binden je ook aan je woonplek. Alleenstaande ouders hebben hogere blijfkansen dan samenwonenden (ongeacht gehuwd of niet) met kinderen. Wel valt op dat de blijfkansen in vorige periodes van 5 jaar, hoger liggen. Sinds 2000 lijkt algemeen de blijfkansen af te nemen. Toch is dit geen voldoende bewijs voor stadsvlucht, gezien het kan duiden op een verhoogde mobiliteit.

Als we kijken naar het aandeel en aantal gezinnen in Gent, dan zien we voor de periode 1990 – 2004 een daling, gevolgd door een stijging. In absolute aantallen telt Gent vandaag meer gezinnen dan in 1990. Relatief stijgen we niet boven het niveau van 1990 en blijven we stabiel. Kortom, stadsvlucht van jonge gezinnen kunnen we op basis van analyse van de bevolkingsregisters moeilijk hard maken. Er wordt inderdaad verhuisd weg uit Gent, maar het zorgt niet voor een leegloop van gezinnen met kinderen in Gent. Het bestuderen van selectieve stadsvlucht naar socio-economische status is niet mogelijk aan de hand van de bevolkingsregisters. Daarvoor is een koppeling met andere databestanden nodig of een uitgebreid survey onderzoek, als proxy.

5.3 Stadsvlucht: analyse naar inkomen en opleiding

Om 'welstandsvlucht' in kaart te brengen zouden we de migratiebeweging moeten koppelen met een socio-economische variabele. Idealiter een inkomen. Maar koppeling met fiscale inkomens is tot op heden weinig tot niet gebeurd. Stad Gent heeft geen wettelijke basis om dit te doen; we baseren ons op recent onderzoek uitgevoerd door wetenschappelijke instellingen.

Een van deze studies is deze van De Maesschalck, De Rijk en Heylen (2015). Deze studie behandelt de verhuisbewegingen tussen de Brusselse gemeenten en de rand rond Brussel in Vlaams-Brabant in de periode 2008-2012. Er wordt gekeken naar het socio-economische profiel van de verhuizers. Gegevens zijn verkregen van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid. De onderzoekers hebben

de bevolking opgedeeld in 4 inkomensgroepen (equivalent inkomen⁵): 25% inwoners met hoogste inkomen, de 25% met het laagste inkomen en de twee kwartielen ertussen. Het gaat om inkomens uit arbeid en uitkeringen; niet over roerende en onroerende goederen. De onderzoekers besluiten dat ook in de meest recente periode het vooral jonge gezinnen zijn die naar de rand trekken, en dat gaat samen met een verarming van Brussel. De verhuizende jonge gezinnen hebben een hoger inkomen dan gemiddeld in Brussel. Wel moet genuanceerd worden. Dit geldt niet voor alle deelgemeenten van van de brede rand, maar de vaststelling is dat de overgrote meerderheid van de verhuizers actief is op de arbeidsmarkt.

Heel recent is er een nieuwe studie, opnieuw voor Brussel, met een gelijkaardige methodologie als De Maesschalck, De Rijk en Heylen. In deze studie van het BISA (Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse), worden de belastbare inkomens van nieuwkomers in Brussel en vertrekkers uit Brussel voor het jaar 2019 met elkaar vergeleken. Op basis van analyse van de omvang en samenstelling van de bevolking op 2 momenten, wordt besloten dat het totale belastbaar inkomen van het Brussels Gewest daalt door de intergewestelijke migraties van en naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BISA, 2023).

De Maesschalck, De Rijk en Heylen (2015) besluiten eveneens dat de administratieve grenzen van een stad (hier Brussel) niet samenvallen met de sociale grenzen. De verschillen binnen Brussel en binnen de brede rand zijn vaak groter dan tussen aangrenzende gebieden in Brussel en de brede rand. De migratiebewegingen tussen een stad en suburb kan dus worden genuanceerd.

Ook Van den Broeck & Dreesen (2022) geven dit aan: verhuismotieven krijgen soms een ander gewicht voor verschillende verhuizerstypes. Het zijn niet zozeer woningkenmerken zoals een grotere woning of een tuin die stadsverlaters meer de stad doen verlaten dan interne stadsverhuizers, maar wel de directe woonomgeving (naar veiligheid, properheid, rust, burens, parkeren, ...). Bij gezinnen met kinderen - of het nu stadsverlaters of interne stadsverhuizers zijn - speelt belang van de woonomgeving even veel/weinig mee.

De studies van de Maesschalck, De Rijk en Heylen en BISA vertrekken van de migratiesaldo's om het migratieproces (stadsvlucht en verhuis naar de rand van Brussel) in kaart te brengen. We gaven reeds aan dat dit niet voldoende is. Stadsvlucht vraagt ook cohorte-onderzoek. Analyse enkel op basis van de omvang en samenstelling van de bevolking op verschillende meetmomenten is niet voldoende. Stadsvlucht vraagt onderzoek waarbij je de bevolking gedurende een bepaalde periode opvolgt. In het onderzoeksproject 'Bruxodus' is dit nagegaan. Evenwel is er niet naar inkomen gekeken, maar wel naar een andere variabele voor socio-economische status, met name opleiding.

In opdracht van het Gewestelijk Agentschap Innoviris door drie VUB-onderzoekscentra – BRIO, Interface Demography en TOR – gaat men na wie van en naar Brussel verhuist, en wat de beweegredenen van die mensen zijn. Dit onderzoeksproject heet 'Bruxodus'. Deze studie is gepubliceerd in 2020 (Janssens, te Braak & Surkyn, 2020).

---

⁵Equivalent inkomen = alle inkomens van een huishouden worden samengeteld en gedeeld door een factor die rekening houdt met de samenstelling van het gezin en eventuele schaalvoordelen. De referentiepersoon krijgt de waarde 1, elk extra gezinslid van 14 jaar of ouder de waarde 0,5 en elk kind de waarde 0,3. Dit wordt dan aan elk gezinslid toegekend.

In deze studie is er een cohorte-analyse uitgevoerd op basis van de Census 2001 en 2011 – de meest recent beschikbare data op dat moment. Er is nagegaan welk percentage hoger opgeleiden uit de census van 2001 tien jaar later nog bij de census 2011 nog in dezelfde stad woonden.

De onderlinge verschillen tussen de steden waren niet zo groot: Brussel behield na 10 jaar 76,5% van haar hoogopgeleide inwoners, Antwerpen 74,0% en Gent 73,8%. Surkyn J. geeft aan dat *“Ondanks relatief beperkte verschillen was die conclusie destijds zeer interessant, ...Door enkel te kijken naar migratiebalansen per opleidingsniveau werd vergeten dat dezelfde instromers die nog ongediplomeerd waren bij aankomst een aantal jaren later vaak uitstroomden met een diploma. De balans kon dus enkel negatief zijn, maar de redeneerfout was dat die negatieve interne migratiebalans ook zou leiden tot een verlaging van het gemiddeld opleidingsniveau. Dat is niet het geval doordat stelselmatig nieuwe diploma’s uitgereikt worden en de gediplomeerden een tijd blijven hangen en bijdragen tot het gemiddeld opleidingspeil.”*⁶

Steden en grootsteden spelen een rol in de opwaartse sociale mobiliteit van haar inwoners. De stad eerder als ‘roltrap’, dan als ‘magneet’ of ‘spons’. ‘Steden als roltrap’, waar jongvolwassenen toekomen, zich scholen, zich huisvesten en carrière maken en waarvan een percentage bij gezinsuitbreiding terug de stad verlaat. Gent met haar centrumfunctie voor onderwijs en ook hoger onderwijs zal daarin niet verschillend zijn. Het verhuisonderzoek van Stad Gent uit 2016 waarbij enerzijds nieuwe Gentenaars en anderzijds stadsvelaters zijn bevestigd, geeft indicaties voor de stad als roltrap. De nieuwe Gentenaars staan, meer dan de Gentverlaters, aan het begin van hun woon- en werkcarrière en zijn bovendien hoogopgeleid. Zij hebben dus een hoog potentieel om ‘hoog’verdieners te worden. Een deel van hen verlaat Gent op dat moment. De koppels met kinderen die Gent verlaten, zitten inderdaad relatief meer in hogere inkomenscategorieën dan de instromende koppels met kinderen. Er is geen vergelijking met Gent als geheel (Stad Gent, 2016).

Vastmans en Dreesen (2021) hebben eveneens een cohorte-onderzoek naar opleiding uitgevoerd en wijzen op een ‘revival of the cities’. Hun databank covert 2001-2015, dus een iets langere periode dan het Bruxodus onderzoek, en ook de meest recente data die kan verkregen worden. Zij geven aan dat er één nadrukkelijk beeld is qua demografische druk: *“er is in grote mate een netto verhuizing van hogeropgeleiden naar de grote centrumsteden vanuit het landelijke buitengebied. Netto start 16% van de hogeropgeleiden die in het landelijk buitengebied woonden elders (en ze keren in latere jaren ook niet terug). We zien een omgekeerde beweging van niet-hogeropgeleiden, die in iets grotere mate de grote centrumsteden verlaten, en waar men in het landelijke buitengebied een lichte stijging optekent. Het netto-effect van instromende hogeropgeleiden in de grote centrumsteden is echter 5 maal groter dan het netto effect van niet-hogeropgeleiden die elders gaan wonen. 86% van de starters in grote centrumsteden die van het buitengebied komen is hogeropgeleid.”*

“Op latere leeftijd stroomt een deel van deze starters door naar de forenzenwoonzone, voornamelijk degenen die in een kleinere woning gestart waren. De trek van hogeropgeleiden naar de grote centrumsteden wordt zo uitgesmeerd over het metropoolgebied Vlaanderen. Het grootste deel van starters in de grote centrumstad die doorstromen, koopt echter opnieuw een huis in een grote centrumstad. Het is niet zo dat de centrumstad leegloopt. Integendeel. En het is niet zo dat het

---

⁶Mail Johan Surkyn – 24 mei 2023

voornamelijk hogeropgeleiden zijn die de stad verlaten. Het aandeel hogeropgeleiden die de stad verlaten, is even groot als het aandeel hogeropgeleiden dat in de stad start” (Vastmans en Dreesen, 2021).

Deze verhoogde interesse in de steden heeft ook een keerzijde. Karsten (2014) geeft aan dat de nieuwe gezinstad mooier is, maar ook duurder geworden en daarmee moeilijker toegankelijk voor minder bemiddelde gezinnen. Een vaststelling ook gemaakt door Broxodus-onderzoek, alsook door Vastmans en Dreesen.

Uit het Broxodus-onderzoek blijkt dat ook een vrij grote groep uit de lagere klasse gedwongen de stad verlaat door gentrificatie van hun wijken, en de daarmee gepaard gaande hoge huizenprijzen.

Vastmans en Dreesen (2021) geven aan dat de demografische druk van voornamelijk hogeropgeleiden zowel op een lokaal als een regionaal niveau kan zorgen voor (1) segregatie, waarbij achtergestelde buurten, waar de lage inkomens zich in toenemende mate concentreren, leiden tot minder kansen voor zij die er wonen. En (2) gentrificatie, waar buurten bewoond worden door een groeiend aandeel hogeropgeleiden. Dit met stijgende vastgoedprijzen tot gevolg, waardoor lagere inkomens zich er in mindere mate kunnen vestigen wegens financiële beperkingen en armere huishoudens mogelijk verdrongen worden. Dit blijft voorlopig bij veronderstellingen, want dit kan momenteel nog niet onderzocht worden met data. Betreffende beschikbaarheid vandaag zijn data van 2017 de meest recente data over opleidingsniveau op individueel niveau⁷.

Data uit de Gentse Woonstudie (2023) geven gelijkaardige tendenzen aan. Er wordt gesteld dat doordat er in Gent een historisch aanbodtekort is, het aanbod eerder bepaalt hoeveel huishoudens erbij komen en niet de vraag zelf. De cijfers ‘realistische woonvraag’ tonen duidelijk de demografische druk op de stad en het risico op krapte op de woningmarkt aan.

De sterke prijsstijgingen en de vraagdruk worden net zoals in de andere grote centrumsteden gedreven door hoogopgeleide startende koppels die hier een woning willen kopen. Hierin zien Vastmans & Dreesen ook een duidelijke woontypologische mismatch.

De grote toename van hogeropgeleide koppels en hun vraag naar huizen in de centrumsteden gaat gepaard met een sterke toename van het aandeel appartementen en in veel mindere mate een toename van nieuwbouwaanbod van huizen. Het beperkte aanbod en de prijsdruk zorgen ervoor dat huishoudens zich verder van de stad gaan vestigen. Wat lijkt op een ‘stadsvlucht’ is eerder een verdringing uit de steden van mensen die ertoe aangetrokken zijn.

Van deze appartementen is er maar een marginaal deel dat als gezinsvriendelijke meergezinswoningen voorzien wordt. De gezinsvriendelijke woning in een meergezinswoning, zowel op het gelijkvloers als op de verdieping, blijft een niche. Dit betekent dat momenteel enkel de ééngezinswoningen en schakelwoningen als gezinsvriendelijk aanbod worden gecategoriseerd. De groei van het aantal ééngezinswoningen volstaat dus niet om te beantwoorden aan de woonvraag van huishoudens met kinderen. Dit type huishouden maakt ongeveer 50% uit van de totale huishoudensgroei. Er is dan ook een onmiskenbare typologische mismatch tussen vraag en aanbod. Een bijsturing in de types woningen die gebouwd worden dringt zich op.

---

⁷<https://statbel.fgov.be/nl/themas/datalab/datalab-census-onderwijs>

Besluit.

Recent zijn er in Vlaanderen en Brussel een aantal studies die welvaartsvlucht uit de steden bekijkt. Eén studie heeft via de KSZ (Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid) migraties gekoppeld aan fiscaal inkomen. Deze studie bekijkt de interne verhuissaldo's tussen Brussel en de rand rond Brussel in Vlaams-Brabant: voornamelijk jonge gezinnen verlaten Brussel. Zij hebben gemiddeld een hoger inkomen dan de stadsblijvers. Onderzoekers geven aan dat dat leidt tot een verarming van Brussel.

Cohorte-onderzoek van welvaartsvlucht op basis van opleidingsgegevens geven een genuanceerder beeld. Er zijn voor Vlaanderen en Brussel twee studies, die tot hetzelfde besluit komen. Er is een beperkte stadsvlucht van hoger opgeleiden. Het aandeel hogeropgeleiden dat de stad verlaat is in dezelfde grootorde als het aandeel hogeropgeleiden dat in de stad start. De stad heeft een belangrijke rol in de opwaartse sociale mobiliteit van haar inwoners.

Een tweede bevinding: stadsgrenzen vervagen. De suburb is niet zo verschillend van de stad. Stadsverlaters en interne stadsverhuizers hebben doorgaans dezelfde verhuismotieven naar woningtype. Ze verschillen evenwel in verhuismotieven naar woonomgeving; al geldt dit niet voor jonge gezinnen.

Stadsaantrekking en stadsvlucht blijven een cyclisch gegeven. Betaalbaarheid van wonen en woonomgeving spelen daarbij een belangrijke rol. 'Revival' van de stad is reeds ruim twee decennia aan de gang. Maar er is ook een keerzijde: woningprijzen stijgen. Gentrificatie van bepaalde buurten en verdringing van lagere inkomensgroepen alsook segregatie in bepaalde wijken met minder kansen, kunnen een gevolg zijn. De Gentse woonstudie (Stad Gent, 2023) geeft aan dat er demografische druk is op de Gentse woonmarkt, met een (historische) krapte en stijgende woningprijzen tot gevolg.

Huidig demografisch alsook socio-economisch analyse-materiaal is niet recent genoeg (gezien niet beschikbaar) om de analyse van selectieve stadsvlucht te maken op de laatste 5 jaren. Daarnaast is het volgens ons belangrijk, specifiek voor Gent, om de blijfkansen van niet-hooggeschoolden te analyseren. Zien we daar ook dalende blijfkansen?

5.4 Uitleidend

Migratiebewegingen tussen de stad en de omliggende gemeenten zijn van alle tijden. Vandaag is de kernvraag of de beweging weg uit de stad selectief is. Verlaten jonge gezinnen de stad? En, is er welstandsvlucht?

In dit hoofdstuk gingen we na wat wel en niet kan beantwoord worden over selectieve stadsvlucht op basis van de Gentse bevolkingsregisters.

Bevolkingscijfers tonen in de eerste plaats dat er sinds 2000 een duidelijke heropleving is van de stad. De bevolkingsaantallen stijgen, het aantal gezinnen neemt toe, het aandeel gezinnen blijft stabiel. Op basis van de binnenlandse verhuissaldo's wordt vastgesteld dat vooral jongvolwassenen (20-29-jarigen) aangetrokken worden door de stad (meer in dan uit) en dat 30-39-jarigen en 0-9-jarigen ('jonge gezinnen') eerder de stad verlaten (meer uit dan in) – wel gezinsvlucht, zo lijkt op het tweede gezicht.

Migratie hangt dus nog steeds nauw samen met het verlaten van het ouderlijk huis en gezinsvorming, zo zou je de cijfers kunnen interpreteren. Nog steeds zijn vooral de rand van Gent en bij uitbreiding Oost-Vlaanderen in trek bij Gent-verlaters.

Evenwel, het binnenlands verhuissaldo is slechts een deel van het verhaal. Dit houdt geen rekening met buitenlandse migratie noch met geboortes in de stad. Zo'n vraagstuk vraagt longitudinaal onderzoek. Een mogelijkheid daarin is het berekenen van blijfkansen. De blijfkansen voor 20-jarigen en 30-jarigen liggen lager dan het gemiddelde voor alle Gentenaars. Dit ligt in de lijn van de bevinding van de leeftijdsspecifieke binnenlandse migratiesaldo's. Verhuizen is gelinkt aan de levensfase van personen en gezinnen. Maar, de blijfkansen naar gezinssamenstelling tonen meer. Blijfkansen van gezinnen mét kinderen liggen hoger dan deze voor gezinnen zonder kinderen. Ook alleenstaande ouders hebben hogere blijfkansen dan samenwonenden met kinderen. Kortom, kinderen binden je wel degelijk aan je woonomgeving. Zetten we die blijfkansen, ongeacht leeftijd of gezinssamenstelling, in een tijdsperspectief dan wordt vastgesteld dat de blijfkansen aan het dalen zijn. Deze trend is het meest uitgesproken voor samenwonenden zonder kinderen. Voor stadsvlucht van (jonge) gezinnen die tot gevolg heeft dat de stad steeds minder gezinnen met kinderen telt, vinden we geen evidentie terug in de bevolkingsregisters.

Wat de verklaring is voor deze dalende blijfkansen – in het bijzonder voor samenwonenden zonder kinderen – is onduidelijk. Het kan gaan om een verhoogde mobiliteit, d.w.z. dat jongvolwassenen sneller verhuizen. Of vinden jongvolwassenen vandaag de dag moeilijker een plek op de Gentse woonmarkt? Hiervoor is verder onderzoek nodig dat ingaat op de verhuismotieven, en breder dan de Gentse populatie. Of deze trends specifiek zijn voor Gent of niet, kunnen we niet afleiden uit de beschikbare data. Voorlopig stellen we enkel vast dat het aandeel gezinnen met kinderen in de stad stabiel blijft. Er is dus geen bewijs voor stadsvlucht van (jonge) gezinnen.

De vraag over welstandsvlucht beantwoorden op basis van de bevolkingsregisters is niet mogelijk. Dit kan enkel indien het bevolkingsregister verrijkt wordt met bijvoorbeeld fiscale inkomens en/of hoogst behaalde diploma. Dit vraagt een koppeling op individueel niveau met databanken waarover de Stad Gent vandaag niet beschikt. De vraag over welvaartsvlucht kan dus niet beantwoord worden op basis van 'eigen' data. We gaan dus een antwoord zoeken in recent gevoerd wetenschappelijk onderzoek in Vlaanderen en Brussel.

De Maesschalck e.a. (2015) maken gebruik van een met fiscale inkomens verrijkt migratiebestand en bestuderen de interne verhuissaldo's van Brussel met de Vlaamse rand. Daar wordt geconcludeerd dat vooral jonge gezinnen de stad verlaten wat leidt tot een verarming van Brussel. Verder wordt aangegeven dat de stadsgrenzen niet zo duidelijk afgebakend zijn: socio-economische verschillen binnen de stad en binnen de brede rand zijn vaak groter dan tussen aangrenzende gebieden van de stad en de brede rand. Kortom, de suburb is niet zo verschillend van de stad.

Opnieuw, stadsvlucht vraagt verdere analyse dan louter de interne verhuissaldo's. Twee longitudinale studies kijken naar de blijfkansen van stedelingen en koppelen deze met opleidingsdata. Daar is de conclusie dat er eerder een beperkte stadsvlucht is van hoger opgeleiden. Want, het aandeel hogeropgeleiden dat de stad verlaat is in dezelfde grootorde als hogeropgeleiden die in de stad starten. De stad heeft een belangrijke rol in de opwaartse sociale mobiliteit van haar inwoners. De

stad eerder als roltrap, dan als spons of magneet. Gent met haar centrumfunctie op het vlak van onderwijs en hoger onderwijs, is daar geen uitzondering op.

Twintig jaar bevolkingsgroei in Gent toont een oplevende stad. In en uit bewegingen zullen er altijd zijn. Voor (selectieve) stadsvlucht moeten we steeds bedachtzaam zijn. De heropleving van de stad kan ook een keerzijde hebben waar we alert voor moeten zijn. Het vraagoverschot voor gezinsvriendelijke woningen neemt toe met een mismatch door de verhouding in groei van het aantal compacte woningen tot de groei van het aantal gezinsvriendelijke woningen. Stijgende woonprijzen zijn reeds enkele jaren een trend. De kans bestaat dat een aantal groepen uit de boot dreigen te vallen. Gentrificatie en verdringing van lagere inkomensgroepen alsook segregatie, blijven aandachtspunten.

Onderzoek naar (selectieve) stadsvlucht blijft noodzakelijk. Er is echter niet één indicator of bron die dit eenduidig kan aantonen. We bespraken reeds verschillende indicatoren (migratiesaldo en blijfkansen naar leeftijd en gezinssamenstelling) die elk hun waarde hebben en een deel van de complexiteit van stadsvlucht duiden. Ook andere studies waarbij migratiebewegingen worden gekoppeld aan inkomen of opleiding geven ons inzichten. Stadsvlucht vraagt een combinatie van meerdere bronnen en indicatoren. Cijfers en studies (op basis van registers of administratieve databronnen) over verhuisbewegingen zeggen bovendien niets over de achterliggende redenen van deze bewegingen. Bevragen van verhuismotieven bij zij die naar en uit de stad verhuizen kan meer verklarende inzichten geven.

6 Bronnen, begrippen, methode

6.1 Wat is migratie?

Migratie is verandering van gebruikelijke (vaste) verblijfplaats. De gebruikelijke verblijfplaats is de woning waar de persoon gewoonlijk leeft en waarin hij het grootste deel van zijn dagelijkse rustperiodes doorbrengt. Elke verandering van vaste verblijfplaats is een migratie, ook al vindt die plaats in dezelfde gemeente of zelfs in dezelfde straat (NIS, 1991).

6.2 Bronnen

Deze studie baseert zich hoofdzakelijk op administratieve data, de wettelijke bevolking, voor het in kaart brengen van de migratiebewegingen. Migratie is dan een verandering van domicilieadres en dus wijzigingen van officieel adres. Deze gegevens zijn afgeleid uit het Rijksregister en afkomstig van de Dienst Burgerzaken van de Stad Gent (verhuisbewegingen en bevolkingscijfers Stad Gent) en van Statistics Belgium (bevolkingscijfers van andere gemeenten).

Daarnaast vinden nog migratiebewegingen plaats, maar die zijn niet geregistreerd in het officiële bevolkingsregister. Denk maar aan de studenten die op kot gaan in Gent: zij blijven in principe ingeschreven in de gemeente en op het adres van hun ouder(s). De wet beschouwt kotstudenten als tijdelijk afwezig uit hun hoofdverblijfplaats. Een student kan enkel bij uitzondering een eigen domicilieadres hebben, maar de voorwaarden zijn erg streng. De wet zegt dat een student pas op zijn effectieve verblijfplaats ingeschreven kan worden als hij bewijst dat hij geen gezin meer heeft én niet meer ten laste is van zijn familie (Steunpunt Algemeen Welzijnswerk, 2012). Buitenlandse studenten kunnen wel ingeschreven worden in het bevolkingsregister.

6.3 Het meten van migratie: methodologie

6.3.1 Periode 2018-2022

De cijfers in dit rapport hebben betrekking op de periode van 2018 tot 2022. Migratiecijfers kunnen immers behoorlijk variëren van jaar tot jaar: door één cijfer te gebruiken voor een periode van 5 jaar vlak je die schommelingen af. In de vorige publicatie (Stad Gent, 2020) zijn de periodes 2009-2013 en 2014-2018 besproken en vergeleken. In deze publicatie houden we het telkens enkel op het bespreken van de meest recente periode van 5 jaar: 2018-2022. Waar een wijziging wordt vastgesteld of waar relevant wordt wel vergeleken met de periode van 2013-2017.

Per 1 januari 2019 zijn er gemeenten gefusioneerd. In deze studie wordt gewerkt met de gemeentenamen en -grenzen van na de fusie. Voor de periode vóór de fusie werden de gegevens dus vertaald naar de huidige indeling. Bijvoorbeeld: verhuisbewegingen naar of van Waarschoot, Lovendegem en Zomergem worden samengeteld en beschouwd als verhuisbewegingen naar of van Lievegem.

Het databestand van de verhuisbewegingen beschrijft bijvoorbeeld voor het jaar 2022 alle verhuisbewegingen die tijdens 2022 zijn geregistreerd. Het databestand van de bevolking voor het jaar 2022 is de toestand (een 'foto') op 1 januari 2022, een momentopname. Met andere woorden: de verhuisbewegingen die in 2022 worden geregistreerd, hebben als eindpunt een toestand van de bevolkingscijfers op 1 januari 2023 (samen met geboorten en sterften).

6.3.2 Absolute en relatieve gegevens

Het absoluut aantal verhuisbewegingen vertelt iets over het aantal mensen dat verhuist van de ene plaats naar de andere. Zicht krijgen op grootte en volumes is één element. Om bepaalde gebieden (wijken, gemeenten) met elkaar te vergelijken zijn relatieve cijfers nodig. Door de verhuisbewegingen af te zetten ten opzichte van het aantal inwoners verkrijg je het aantal verhuisbewegingen per 1.000 inwoners, wat vergelijking mogelijk maakt.

6.3.3 Mobiliteit

De verhuismobiliteit of verhuisintensiteit is de som van het aantal in- en uitwijkingen in een bepaald gebied, meestal uitgedrukt per 1.000 inwoners. Hierbij wordt de bevolking (op 31/12) van het betreffende gebied als referentiebevolking gebruikt. Het mobiliteitscijfer geeft een aanwijzing over verhuisintensiteit in dat gebied, met andere woorden, of er veel of weinig wordt verhuisd.

6.3.4 Migratiesaldo

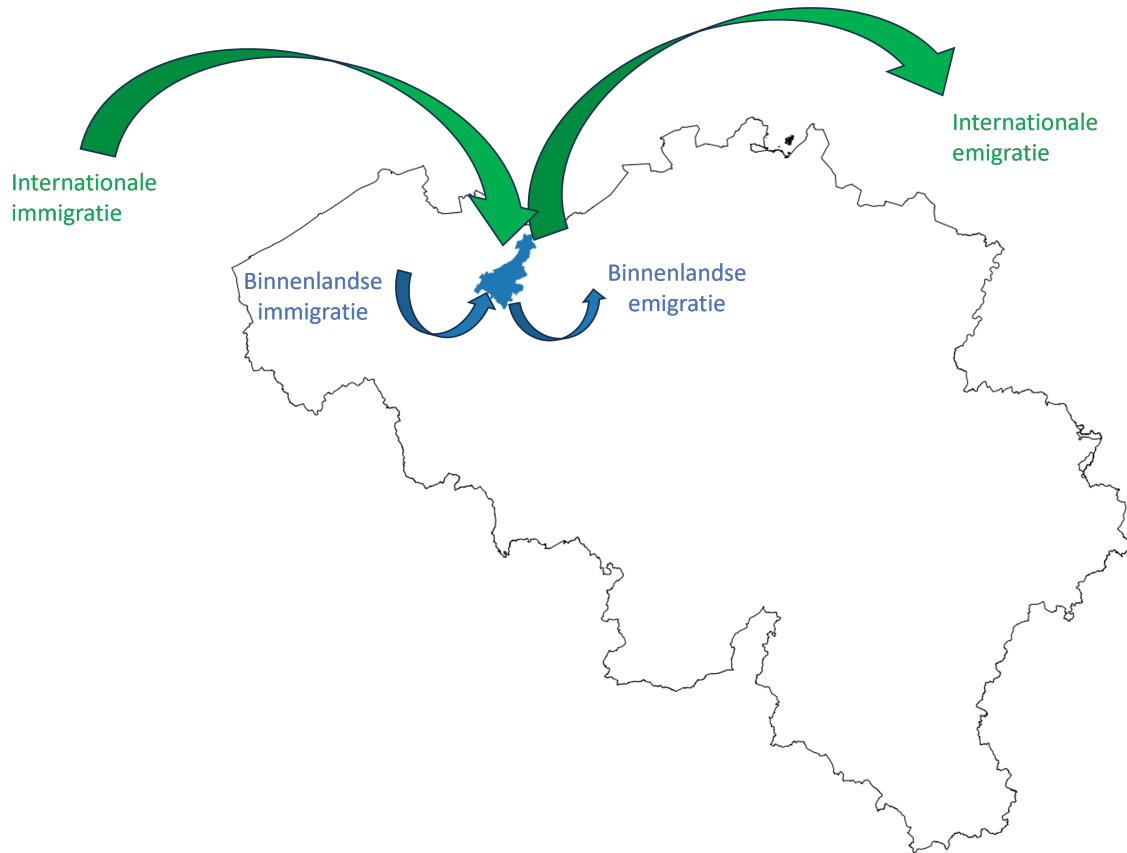
Migratiesaldo is het verschil tussen het aantal inwijkingen (immigratie) en uitwijkingen (emigratie) in een bepaald gebied. Het saldo wordt ook per 1.000 inwoners uitgedrukt om vergelijkingen tussen verschillende gebieden mogelijk te maken. Wanneer er meer mensen toekomen dan er vertrekken (positief migratiesaldo) is er een vestigingsoverschot. In geval het aantal vertrekkers groter is dan het aantal toekomende migranten (negatief migratiesaldo), heb je een vertrekoverschot.

In dit rapport worden migratiebewegingen bekeken vanuit twee standpunten. Enerzijds vanuit Gent (in hoofdstuk 2), waarbij alle bewegingen over de stadsgrenzen in rekening worden gebracht. Anderzijds vanuit de wijken (in hoofdstuk 3), waarbij alle bewegingen over de wijkgrenzen bekeken worden.

6.3.4.1 Bewegingen vanuit het standpunt van Gent

Binnenlandse migratie zijn alle verhuisbewegingen van Gent naar een gemeente in België (binnenlandse emigratie) en omgekeerd: alle verhuisbewegingen vanuit een Belgische gemeente naar Gent (binnenlandse immigratie). Het netto resultaat van beide bewegingen (binnenlandse immigratie min binnenlandse emigratie) noemen we het binnenlands saldo.

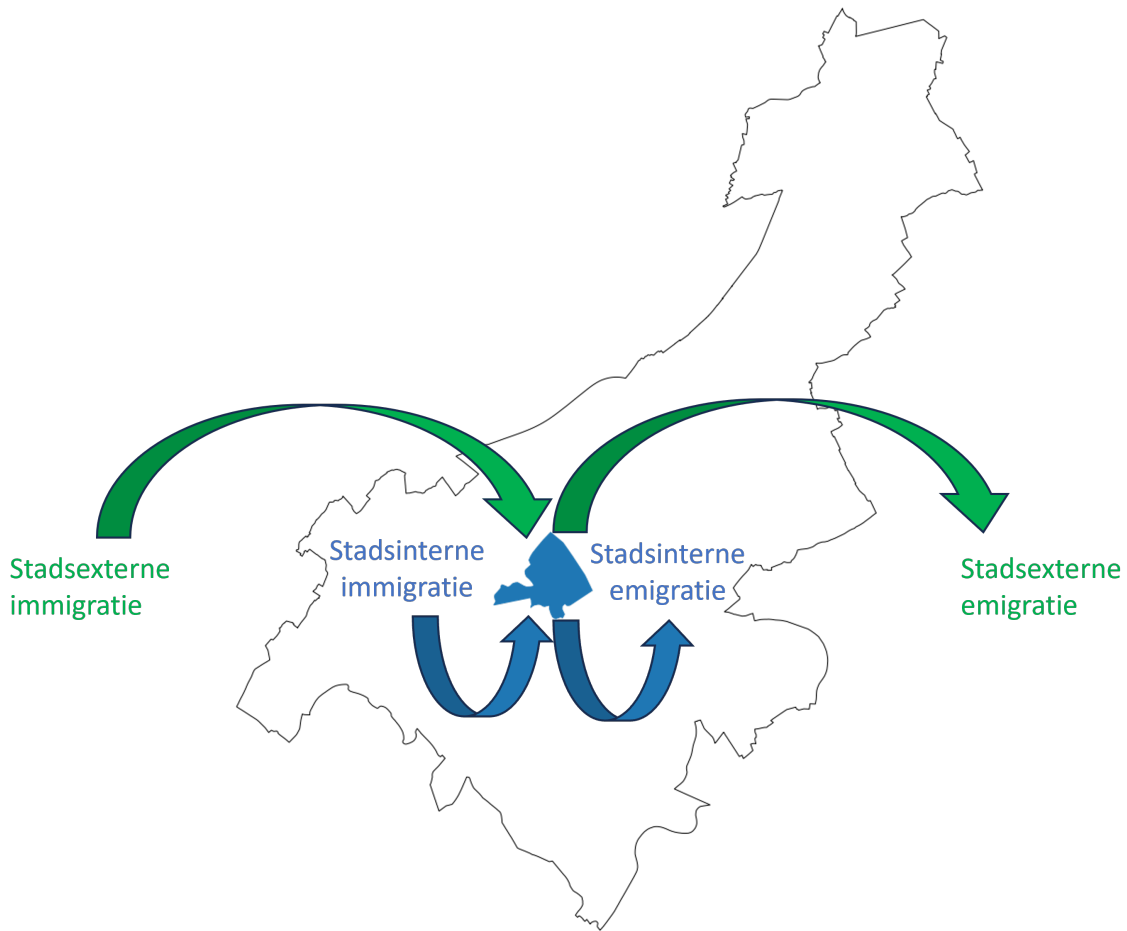
Internationale migratie zijn alle verhuisbewegingen van Gent naar het buitenland (internationale emigratie) en omgekeerd alle verhuisbewegingen van het buitenland naar Gent (internationale immigratie). Het netto resultaat hiervan noemen we het internationale saldo.

Figuur 6.1: Gent, binnenlandse en internationale migratie

Stadsverlaters zijn inwoners van Gent die naar elders (in België of naar het buitenland) verhuizen. Nieuwe Gentenaars zijn personen van buiten Gent die naar Gent verhuizen. Als we het aantal nieuwe Gentenaars verminderen met het aantal stadsverlaters bekomen we het totaal saldo voor Gent.

6.3.4.2 Bewegingen vanuit het standpunt van een wijk

Figuur 6.2: Gent, stadsinterne en stadsexterne migratie

Stadsinterne immigratie gaat over Gentenaars die vanuit een andere wijk naar deze wijk verhuizen. Stadsinterne emigratie zijn alle verhuisbewegingen van Gentenaars die vanuit deze wijk naar een andere Gentse wijk verhuizen. Het resultaat van beide noemen we het stadsintern wijksaldo.

Stadsexterne immigratie gaat over personen die van buiten Gent in deze wijk komen wonen. Migratiebewegingen vanuit deze wijk naar buiten Gent noemen we stadsexterne emigratie. Stadsexterne immigratie min stadsexterne emigratie resulteert in het stadsextern wijksaldo.

Wijkverlaters zijn inwoners die vanuit de wijk (naar elders in Gent, België of het buitenland) verhuizen. Om het aantal wijkverlaters te bepalen maken we dus de som van de stadsinterne emigratie en de stadsexterne emigratie. Personen van buiten de wijk die naar de wijk verhuizen noemen we nieuwe wijkbewoners. Dit is de som van stadsinterne en stadsexterne immigratie. Het netto resultaat van beide (nieuwe wijkbewoners min wijkverlaters) noemen we het totale wijksaldo.

6.3.5 Schrappingen en herinschrijvingen

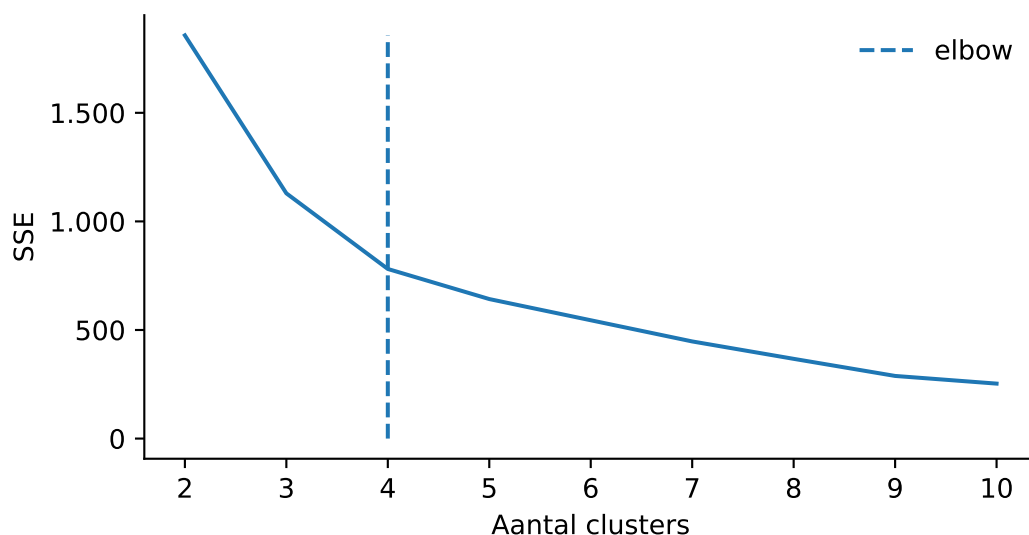
Ambtshalve geschrapte personen zijn personen die uit het bevolkingsregister worden geschrapt, omdat hun vertrek wordt vastgesteld zonder dat ze hiervan aangifte deden en omdat hun huidige verblijfplaats niet kan achterhaald worden. Een aanzienlijk deel van deze ambtshalve geschrapte personen schrijft zich vroeg of laat opnieuw in dezelfde gemeente of in een andere Belgische gemeente in. Dat is dan een herinschrijving. Nochtans mag de categorie geschrapte personen niet zomaar genegeerd worden. Het gaat elk jaar om een 2000-tal personen.

In deze studie trachten we zo veel mogelijk de reële bewegingen van de wettelijke bevolking te bestuderen. Daarom wordt een administratieve schrapping en herinschrijving niet meegeteld indien de schrapping gevolgd wordt door een herinschrijving in hetzelfde jaar. Statbel, het Belgisch statistiekbureau, beschouwt een administratieve schrapping of herinschrijving als een migratie met het buitenland. Daarom kunnen de cijfers in deze studie afwijken van de officiële cijfers die door Statbel gepubliceerd worden.

6.3.6 Clusteranalyse

In hoofdstuk 4 'Nieuwe Gentenaars op wijkniveau' maken we gebruik van een clusteranalyse om de wijken in te delen in groepen met vergelijkbare verhuisdynamiek. Volgende variabelen werden hiervoor gebruikt: het aandeel nieuwe Gentenaars door geboorte, nieuwe Gentenaars door verhuis, Gentenaars die verhuisd zijn binnen de wijk, Gentenaars die vanuit een andere wijk naar de wijk verhuisd zijn en diegenen die op hetzelfde adres zijn blijven wonen.

Om de clusters te bepalen gebruiken we het k-means algoritme, een vorm van unsupervised machine learning. De waarde k staat voor het aantal clusters. We passen dit algoritme toe op de data met een waarde k tussen 2 en 10. Vervolgens berekenen we de Sum of Squared Errors (SSE) binnen de clusters voor de verschillende waarden van k. Om het optimale aantal clusters te bepalen gebruiken we de elbow methode. We bekijken hoe de SSE evolueert naarmate het aantal clusters toeneemt (zie Figuur 6.3). Het optimale aantal clusters wordt bepaald door de 'knik' (elbow) in de grafiek. In dit geval is dat de oplossing met 4 clusters.

Figuur 6.3: Sum of Squared Errors binnen de clusters voor de verschillende clusteroplossingen

6.4 Registers

In deze studie wordt enkel rekening gehouden met inwoners ingeschreven in het bevolkings- en vreemdelingenregister, in lijn met de Belgische definitie van de wettelijke bevolking. Verhuisbewegingen van personen ingeschreven in het wachtregister voor asielzoekers worden dus buiten beschouwing gelaten. Op het moment dat een inwoner vanuit het wachtregister wordt ingeschreven in het bevolkings- of vreemdelingenregister wordt dit beschouwd als een immigratie uit het buitenland.

De cijfers in deze publicatie kunnen daarom afwijken van die van het team Data en Analyse van de provincies (provincies.incijfers.be), waar verhuisbewegingen van personen in het wachtregister voor asielzoekers meegeteld worden.

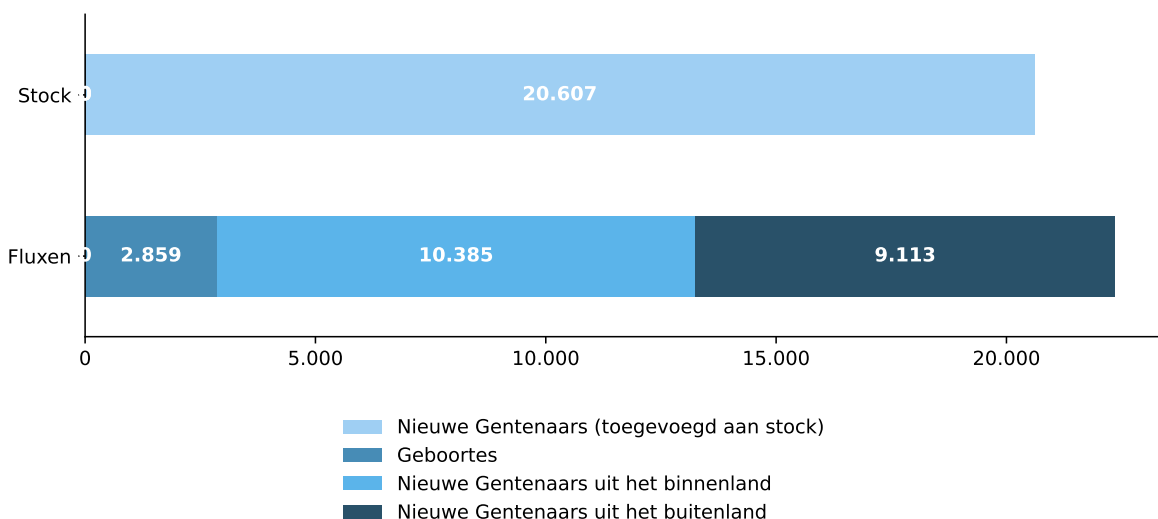
6.4.1 Bevolkingsstromen

Een bevolking – zo ook de Gentse bevolking - kent een groot aantal in- en uitgaande stromen van personen. De uitgaande stromen omvatten de overlijdens en de verhuisbewegingen uit Gent naar de rest van het land of het buitenland. De ingaande stromen omvatten de geboorten evenals de verhuisbewegingen naar Gent uit de rest van het land en uit het buitenland. Uitgaande stromen zorgen voor een daling van het bevolkingsaantal, ingaande stromen doen het bevolkingsaantal stijgen. Het verschil van beide stromen is de netto evolutie van de bevolking. Om een stijging te hebben van de bevolking, moet het aantal nieuwe inwoners en geboorten hoger zijn dan het aantal inwoners dat vertrekt of sterft.

6.4.2 Loop van de bevolking versus stock van de bevolking

Alle verhuisbewegingen, de geboorten en sterften tijdens een bepaalde periode - bv. gedurende het jaar 2022 - worden in het domein van de demografie **'de loop van de bevolking'** genoemd. Dit staat tegenover **'de stock van de bevolking'** die overeenstemt met de bevolking op een welbepaald tijdstip, bv. op de eerste dag van het jaar. De vergelijking van de *stock* van de bevolking op twee data (bv. op 1/1/2023 en op 1/1/2022) geeft geen uitspraken over de bevolkingsstromen in de periode tussen de 2 *stocks*.

Figuur 6.4 toont het aantal nieuwe Gentenaars op twee manieren. Aan de linkerkant benaderd volgens de loop van de bevolking, aan de rechterkant via de *stock* van de bevolking. De figuur toont aan dat beide methoden een verschillend resultaat geven. Bij de loop van de bevolking houden we rekening met de ingaande stromen in het jaar 2022. Bij de *stock* van de bevolking vergelijken we het aantal inwoners op 1/1/2023 en 1/1/2022 om aan te geven hoeveel nieuwe inwoners er zijn. Het aantal nieuwe Gentenaars is lager dan het totaal aantal ingaande stromen en het aantal ex-Gentenaars is lager dan het totaal van de uitgaande stromen. M.a.w. het aantal Gentenaars op 1/1/2023 en die op 1/1/2022 nog niet in Gent woonden, is lager dan tijdens het jaar 2022 waargenomen ingaande stromen.

Figuur 6.4: Ingaande flux 2022 (loop van de bevolking) tegenover aantal nieuwe inwoners (stock van de bevolking)

6.5 Definities

6.5.1 Indeling Europese Unie

Voor EU-landen gebruiken we volgende indeling:

- EU15: de ‘klassieke’ EU landen, d.w.z. de samenstelling sinds 1995 uitgezonderd het Verenigd Koninkrijk omwille van de Brexit: België, Denemarken, Duitsland, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Portugal, Spanje, Finland, Oostenrijk en Zweden
- EU(+)₁₃: de ‘nieuwe’ EU landen, sinds 2004: Cyprus, Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Slovenië, Slowakije, Tsjechië, en sinds 2007: Bulgarije, Kroatië en Roemenië
- EU₂₈: EU15 en EU(+)₁₃

6.5.2 Nationaliteit en herkomst

Niet-Belgen kan je definiëren op basis van de huidige nationaliteit. Naar nationaliteit kan de bevolking dan in ‘Belgen’ en ‘niet-Belgen’ worden ingedeeld. Het spreekt voor zich dat er onder de niet-Belgen veel nationaliteiten zijn en er dus veel verfijnd kan worden.

Echter, een aanzienlijk deel van de personen van vreemde herkomst is genaturaliseerd tot Belg. Zeker voor België dat sinds de hervorming van de wetgeving ter zake in de jaren 1980 en 1990 een liberaal beleid heeft gevoerd wat betreft nationaliteitsverwerving, schiet nationaliteit als criterium voor ‘vreemdeling’ tekort. Vreemdelingen die de Belgische nationaliteit verwerven, verdwijnen om die reden uit de migratiestatistieken (Vanduynslager, Wets, Noppe, & Doyen, 2013).

Om de diversiteit aan migratie-achtergronden te vatten is een ruimere definitie van herkomst nodig dan enkel die van de huidige nationaliteit. Sinds 2016 hanteert de Vlaamse overheid de volgende definitie. Iemand is van buitenlandse herkomst indien hij/zij een niet-Belgische nationaliteit heeft, bij de geboorte een niet-Belgische nationaliteit had, of indien minstens één ouder een niet-Belgische geboortenationaliteit heeft. Deze definitie wordt ook hier gehanteerd, in navolging van de afspraak die de Vlaamse Regering maakte om over alle beleidsvelden heen de herkomst van personen op eenzelfde manier te meten.

Het rijksregister bevat geen informatie over de herkomst volgens de Vlaamse definitie zoals hierboven beschreven. We beschikken dus niet over deze gegevens op persoonsniveau. Om uitspraken te doen op persoonsniveau maken we daarom gebruik van de nationaliteit (in hoofdstuk 2) of de geboortenationaliteit (in hoofdstuk 4).

6.5.3 Gezinssamenstelling

In hoofdstuk 4 wordt verwezen naar de gezinssamenstelling. Deze informatie werd afgeleid uit de velden 'Gezinstoestand' en 'Aantal kinderen' (op basis van IT140/141 uit het rijksregister). Het aantal kinderen betreft alle gezinsleden (zowel minderjarigen als meerderjarigen) met codes 03 (zoon, dochter), 05 (kleinzoon, kleindochter) of 13 (stiefzoon, stiefdochter) ten opzichte van de referentiepersoon van het gezin.

6.6 Geografische afbakeningen

6.6.1 Over stadsgrenzen: Gent, buurgemeenten, provincies

In de kaarten die de migratiesaldo's voor Vlaanderen en Brussel weergeven, zie je de afbakening van gemeentegrenzen en provinciegrenzen. In beschrijvingen wordt verwezen naar buurgemeenten.

Sinds 1 januari 2019 is Vlaanderen opgedeeld in 15 vervoerregio's. De grenzen van deze vervoerregio's werden bepaald op basis van onderzoek naar verplaatsingsgedrag. Deze indeling wordt besproken waar er een overlap is met de verhuisdynamiek buiten de stadsgrenzen.

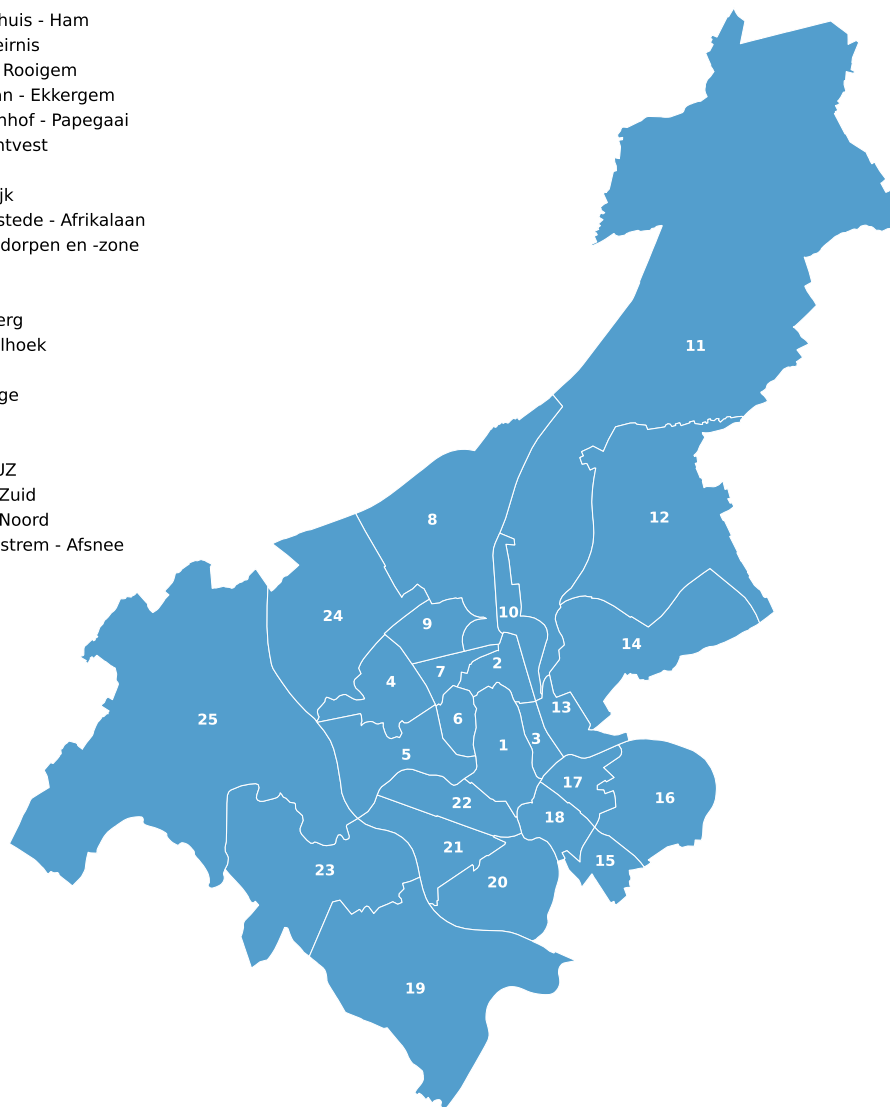
6.6.2 Binnen stadsgrenzen: centrum, gordel en rand

De stad Gent is geen homogeen gebied. Gent is door ADSEI (vroeger NIS of Nationaal Instituut voor de Statistiek) ingedeeld in 201 statistische sectoren. De statistische sector is de territoriale basiseenheid die is ontstaan uit een door het Nationaal Instituut voor de Statistiek uitgevoerde onderverdeling van het grondgebied van gemeenten. De sectoren zijn ontstaan om het opstellen en verspreiden van statistieken op een meer gedetailleerd niveau dan de gemeente mogelijk te maken.

Die onderverdeling is gebeurd op grond van structuurkenmerken van sociale, economische, stedenbouwkundige of morfologische aard (Jamagne, 2001).

De dienst Beleidsparticipatie van de Stad Gent heeft bovenop de indeling in sectoren een indeling in 25 wijken gemaakt (zie Figuur 6.5). Anders dan in de vorige studie worden deze wijken niet langer gegroepeerd in zones (Gent centrum, Gent gordel en Gent rand).

- Nr Wijknaam
- 1 Binnenstad
  - 2 Sluizeken - Tolhuis - Ham
  - 3 Macharius - Heirnis
  - 4 Brugse Poort - Rooigem
  - 5 Watersportbaan - Ekkergerm
  - 6 Elisabethbegijnhof - Papegaai
  - 7 Rabot - Blaisantvest
  - 8 Wondelgem
  - 9 Bloemekenswijk
  - 10 Muide - Meulestede - Afrikalaan
  - 11 Gentse Kanaaldorpen en -zone
  - 12 Oostakker
  - 13 Dampoort
  - 14 Sint-Amandsberg
  - 15 Moscou - Vogelhoek
  - 16 Gentbrugge
  - 17 Oud Gentbrugge
  - 18 Ledeberg
  - 19 Zwijnaarde
  - 20 Nieuw Gent - UZ
  - 21 Stationsbuurt-Zuid
  - 22 Stationsbuurt-Noord
  - 23 Sint-Denijs-Westrem - Afsnee
  - 24 Mariakerke
  - 25 Drogen

Figuur 6.5: Overzicht 25 wijken Gent

6.6.3 Kaarten en classificatie

Met GIS (geografisch informatiesysteem) zijn allerlei classificatiewijzen makkelijk te selecteren en uit te voeren. In dit rapport is gekozen voor een classificatie op basis van natural breaks. Deze methode classificeert een dataset in een op te geven aantal klassen met een bepaald statistisch algoritme op een zodanige wijze dat *binnen de klassen* de variatie minimaal is, en de *klassen onderling* maximaal verschillen. In het ideale geval vallen de klassegrenzen samen met de dalen in grafiek die de verdeling van de meetwaarden weergeeft. De klassebreedtes kunnen variëren (Wikibooks, 2010).

Deze methode maakt het mogelijk om groeperingen en patronen te ontdekken in de data. De methode gaat er van uit dat er verschillende groepen zijn binnen een verdeling. De methode zoekt die groepen op en maakt klassegrenzen zodanig aan dat de bij de groepen horende meetwaarden in één klasse voorkomen (Wikibooks, 2010).

In de meeste gevallen is manueel een van de klassegrenzen aangepast, zodat de nul-waarde net op een klassegrens valt. Wanneer kaarten weergegeven worden voor verschillende tijdsperiodes dan worden de klassegrenzen van de laatste periode (2018-2022) gebruikt voor de andere periodes. Op die manier zijn de kaarten onderling met elkaar te vergelijken.

Bibliografie

BISA (2023). Inkomens en intergewestelijke migraties in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest? *Focus*, 59.

Blommaert, S. & Pottie, M. (2017) Na staatsgreep vragen meer Turken asiel in ons land: NAVO-militair getuigt. Online op VRT Nws: https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2017/05/05/na_staatsgreep_vragenmeerturkenasielinonslandnavo-militairgetuig-1-2968746/

De Corte, S., Raymaekers, P., Thaens, K., Vandekerckhove, B. & François, G. (2003). *Onderzoek naar de migratiebewegingen van de grote steden in de drie gewesten van België*. Brussel: POD Maatschappelijke Integratie/Cel Grootstedenbeleid.

de Maesschalck, F., De Rijck, T. en Heylen V. (2015). Over de grens: sociaal-ruimtelijke relaties tussen Brussel en Vlaams-Brabant. *Brussels Studies, Algemene collectie*, 84. Geraadpleegd op 25 mei 2023, van <http://journals.openedition.org/brussels/1255>.

De Vroey, B. (2019). Vijf keer meer Turkse asielzoekers in Europa sinds mislukte staatsgreep van 2016. Online op VRT Nws: <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2019/06/18/aantal-turkse-asielzoekers-in-europa-vervijfvoudigd-sinds-misluk/>

Debruyne, P. (2021). In het superdiverse Gent ontstaat een onzichtbare laag van bewoners. Online op Knack: <https://www.knack.be/nieuws/in-het-superdiverse-gent-ontstaat-een-onzichtbare-laag-van-bewoners>

Federaal Planbureau & ADSEI (2014). Internationale migratie, hoofdcomponent van de toekomstige bevolkingsgroei in het Rijk, *OVER WERK, tijdschrift van Steunpunt WSE*.

FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (2021). België & Spanje: een eeuw van hartelijke betrekkingen. Online op: <https://diplomatie.belgium.be/nl/beleid/beleidsthemas/uitgelicht/belgie-spanje-een-eeuw-van-hartelijke-betrekkingen>

Franck, H. (2014). Blijven Plakken in Gent. Online op: <https://blijvenplakkeningent.be/nl.html>

'Erdogan-effect': aantal asielaanvragen van Turken in België stijgt explosief (2017). Online op rtlnieuws.nl: <https://www.rtlnieuws.nl/buitenland/artikel/138606/erdogan-effect-aantal-asielaanvragen-van-turken-belgie-stijgt-explosief>

Honderdtal ontslagen Turkse officieren heeft asiel aangevraagd in België (2017). Online op hln.nl: <https://www.hln.be/binnenland/honderdtal-ontslagen-turkse-officieren-heeft-asiel-aangevraagd-in-belgie~a7da73ac/>

Jamagne, P. (2001). *'Vademecum Statistische sectoren'*. Brussel: ADSEI.

Janssens R., te Braak P. & Surkyn J. (2020). *Eindverslag en beleidsaanbevelingen Bruxodus*. Bruxodus Working Paper 2020/3, Brussel: VUB.

- Karsten, L. (2014). Stad 3.2 of hoe gezinnen de stad opnieuw uitvinden. *Stedebouw & Ruimtelijke Ordening*, 95, 10-16.
- Planbureau voor de Leefomgeving (2015), *De stad: magneet, roltrap en spons. Bevolkingsontwikkelingen in stad en stadsgewest*, Den Haag: PBL.
- Pickery J. (2013), Stadsvlucht bekeken vanuit cohorteperspectief. In *Steden binnenstebuiten! Analyses op de Stadsmonitor 2011*, Studiedienst van de Vlaamse Regering.
- Salumu, T. (2020). Wie zijn die 10.000 Bulgaren in Gent? “Turken werken hard en sparen. Wij werken hard en feesten”. Online op Het Nieuwsblad:
https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20200110_04800936
- Schoonvaere, Q. (2013). *België-Turkije: 50 jaar migratie - Demografische Studie over de Populatie van Turkse Herkomst in België*. Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding.
- Schoupe, W. (2023) Gent draaischijf voor sociale uitbuiting van Bulgaren: “Echte maffiapraktijken, ik kreeg 50 euro per week”. Online op VRT Nws: <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/06/05/gent-draaischijf-voor-sociale-uitbuiting-bij-bulgaren-bendes-b>
- Stad Gent (2021). *Wonen: Beleidsnota 2020-2025*, van
<https://stad.gent/sites/default/files/media/documents/Beleidsnota%20Wonen%202020-2025.pdf>
- Stad Gent (2008). *Gent in cijfers 2008: Verhuisbewegingen naar, uit en binnen Gent*.
- Stad Gent (2014). *Gent in cijfers 2014: Trends in Verhuisbewegingen*.
- Stad Gent (2018). *Gent in cijfers 2018: Omgevingsanalyse*.
- Stad Gent (2020). *Trends in Verhuisbewegingen – Gent in cijfers 2020*.
- Stad Gent (2023). *Woonstudie Gent*, Atelier Romain in opdracht van Stad Gent.
https://stad.gent/sites/default/files/media/documents/52062-1683642574-20230418_WoonstudieGent_printversie_18april-70782b.pdf
- Staes, B. (2020). Turken zijn niet meer alleen in Gent: Oost-Europese gemeenschap voor het eerst even groot. Online op Het Nieuwsblad:
https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20200108_04797168
- Team stedenbeleid/Vlaamse overheid (2022). *Cohorte onderzoek. Resultaten voor de 13 centrumsteden voor de periode 2010-2021*. Brussel: Vlaamse Overheid - Agentschap Binnenlands Bestuur.
- United Nations (2020). Syria: Civilians face ‘daily nightmare’ in Idlib, says top UN official. Online op: <https://operationalsupport.un.org/en/syria-civilians-face-daily-nightmare-idlib-says-top-un-official>
- Van den Broeck, K., & Dreesen, S. (2022). Verhuismotieven en bewegingen: een analyse van stadsverhuizers in, naar en uit vier centrumsteden. Leuven: Steunpunt Wonen.
- Vandekerckhove B., Geldof D., De Decker P., Vanhaeren R., Van Damme W., Van Hulle M., Schillebeeckx E., Balcaen R., (2022). *Atlas Superdiversiteit Vlaanderen - Toekomst-verkenningen: Ruimtelijke verkenning van een superdiverse samenleving*, uitgevoerd in opdracht van Departement Omgeving.

Vastmans, F., & Dreesen, S. (2021). *Woningprijzen: algemene trends en regionale verschillen. Vaststellingen in Vlaanderen en verklaringen uit de literatuur van urban economics*. Leuven: Steunpunt Wonen.

Verhaeghe, P.P., Van der Bracht, K. & Van de Putte, B. (2012). *Migrant zoekt toekomst : Gent op een keerpunt tussen oude en nieuwe migratie*. Antwerpen: Garant.

Wikibooks (2010). *Geo-visualisatie/classificatie*, van <http://nl.wikibooks.org/wiki/Geo-visualisatie/Classificatie>.

Willaert D. (2003). Migratie in het nieuwe millenium. Een terugkeer naar de stad?, *Interface Demography IPD Working Paper 2003-2*, Steunpunt Demografie, Vakgroep Sociaal Onderzoek, VUB.

Bijlagen

Bijlage 1 - Verhuisbewegingen op wijkniveau in detail

Tabel 6.1: Gent, stadsexterne immigratie, emigratie en saldo per periode op wijkniveau, absolute aantallen

Wijk	Stadsexterne immigratie 2013-2017	Stadsexterne immigratie 2018-2022	Stadsexterne emigratie 2013-2017	Stadsexterne emigratie 2018-2022	Extern saldo 2013-2017	Extern saldo 2018-2022
Binnenstad	13.931	14.855	10.74	11.326	3.191	3.529
Bloemekenswijk	2.165	2.698	2.005	2.806	160	-108
Brugse Poort - Rooigem	5.538	6.05	4.833	6.107	705	-57
Dampoort	3.67	3.621	3.314	3.835	356	-214
Drongen	1.74	1.839	2.132	2.242	-392	-403
Elisabethbegijnhof - Prinsenhof - Papegaai - Sint-Michiels	4.85	5.07	3.375	3.751	1.475	1.319
Gentbrugge	1.215	1.266	1.577	1.753	-362	-487
Gentse Kanaaldorpen en -zone	583	758	700	791	-117	-33
Ledeberg	3.078	3.319	3.065	3.725	13	-406
Macharius - Heirnis	2.885	2.975	2.318	2.494	567	481
Mariakerke	1.723	1.808	2.131	2.317	-408	-509
Moscou - Vogelhoek	1.338	1.324	1.515	1.812	-177	-488
Muide - Meulestede - Afrikalaan	1.67	2.173	1.608	2.054	62	119
Nieuw Gent - UZ	2.022	1.936	2.29	2.33	-268	-394
Oostakker	2.059	2.157	2.518	2.771	-459	-614
Oud Gentbrugge	2.194	2.357	2.41	2.551	-216	-194
Rabot - Blaisantvest	2.595	3.052	2.118	2.523	477	529
Sint-Amandsberg	3.651	3.616	4.085	4.267	-434	-651

Wijk	Stadsexterne immigratie 2013-2017	Stadsexterne immigratie 2018-2022	Stadsexterne emigratie 2013-2017	Stadsexterne emigratie 2018-2022	Extern saldo 2013- 2017	Extern saldo 2018- 2022
Sint-Denijs- Westrem - Afsnee	1.373	1.567	1.445	1.691	-72	-124
Sluizeken - Tolhuis - Ham	4.719	5.408	3.395	4.085	1.324	1.323
Stationsbuurt- Noord	6.436	6.773	4.892	5.404	1.544	1.369
Stationsbuurt-Zuid	3.798	3.871	3.078	3.464	720	407
Watersportbaan - Ekkergem	3.083	3.259	2.638	2.677	445	582
Wondelgem	2.717	2.827	3.294	4.078	-577	-1.251
Zwijnaarde	1.471	1.842	1.898	2.069	-427	-227

Tabel 6.2: Gent, stadsinterne immigratie, emigratie en saldo per periode op wijkniveau, absolute aantallen

Wijk	Naar andere wijk in Gent 2013-2017	Naar andere wijk in Gent 2018-2022	Uit andere wijk in Gent 2013-2017	Uit andere wijk in Gent 2018-2022	Intern saldo 2013- 2017	Intern saldo 2018- 2022
Binnenstad	6.277	6.456	8.943	9.252	-2.666	-2.796
Bloemekenswijk	3.148	3.08	2.994	3.075	154	5
Brugse Poort - Rooigem	6.222	5.939	6.655	6.362	-433	-423
Dampoort	3.726	3.777	4.07	3.823	-344	-46
Drongen	1.753	1.818	1.249	1.175	504	643
Elisabethbegijnhof - Prinsenhof - Papegaai - Sint-Michiels	3.132	3.154	4.255	4.467	-1.123	-1.313
Gentbrugge	2.057	1.931	1.389	1.295	668	636
Gentse Kanaaldorpen en -zone	255	385	220	210	35	175
Ledeberg	3.271	3.198	3.115	3.063	156	135
Macharius - Heirnis	2.721	2.401	3.301	3.241	-580	-840
Mariakerke	2.868	3.314	2.283	2.299	585	1.015

Wijk	Naar andere wijk in Gent 2013-2017	Naar andere wijk in Gent 2018-2022	Uit andere wijk in Gent 2013-2017	Uit andere wijk in Gent 2018-2022	Intern saldo 2013- 2017	Intern saldo 2018- 2022
Moscou - Vogelhoek	1.622	1.431	1.095	1.047	527	384
Muide - Meulestede - Afrikalaan	2.331	2.423	2.452	2.361	-121	62
Nieuw Gent - UZ	2.246	1.959	2.189	2.453	57	-494
Oostakker	2.643	2.891	1.475	1.474	1.168	1.417
Oud Gentbrugge	3.08	2.93	2.495	2.58	585	350
Rabot - Blaisantvest	2.811	2.828	3.79	3.517	-979	-689
Sint-Amandsberg	4.662	5.096	3.764	3.741	898	1.355
Sint-Denijs- Westrem - Afsnee	1.208	1.117	741	759	467	358
Sluizeken - Tolhuis - Ham	4.362	4.535	5.219	5.185	-857	-650
Stationsbuurt- Noord	3.886	3.993	4.817	5.246	-931	-1.253
Stationsbuurt- Zuid	2.423	2.519	2.776	3.041	-353	-522
Watersportbaan - Ekkergem	3.084	2.797	2.979	3.365	105	-568
Wondelgem	4.289	4.831	2.45	2.529	1.839	2.302
Zwijnaarde	1.507	1.704	845	827	662	877

Tabel 6.3: Gent, stadsexterne immigratie, emigratie en saldo per periode op wijkniveau, relatief ten opzichte van het aantal inwoners

Wijk	Stadsexterne immigratie per 1.000 2013-2017	Stadsexterne immigratie per 1.000 2018-2022	Stadsexterne emigratie per 1.000 2013-2017	Stadsexterne emigratie per 1.000 2018-2022	Extern saldo per 1.000 2013- 2017	Extern saldo per 1.000 2018- 2022
Binnenstad	151,3	158,9	116,6	121,2	34,6	37,8
Bloemekenswijk	47,7	56,0	44,2	58,3	3,5	-2,2
Brugse Poort - Rooigem	59,6	62,5	52,0	63,1	7,6	-0,6
Dampoort	60,1	57,5	54,2	60,9	5,8	-3,4

Wijk	Stadsexterne immigratie per 1.000 2013-2017	Stadsexterne immigratie per 1.000 2018-2022	Stadsexterne emigratie per 1.000 2013-2017	Stadsexterne emigratie per 1.000 2018-2022	Extern saldo per 1.000 2013-2017	Extern saldo per 1.000 2018-2022
Drongen	26,9	28,2	32,9	34,4	-6,1	-6,2
Elisabethbegijnhof	133,6	131,8	92,9	97,5	40,6	34,3
- Prinsenhof - Papegaai - Sint-Michiels						
Gentbrugge	31,7	32,0	41,2	44,2	-9,5	-12,3
Gentse Kanaaldorpen en -zone	46,7	59,8	56,1	62,4	-9,4	-2,6
Ledeberg	64,9	68,6	64,6	76,9	0,3	-8,4
Macharius - Heirnis	86,3	89,0	69,3	74,6	17,0	14,4
Mariakerke	25,7	25,8	31,8	33,1	-6,1	-7,3
Moscou - Vogelhoek	52,1	47,7	59,0	65,3	-6,9	-17,6
Muide - Meulestede - Afrikalaan	55,4	69,5	53,4	65,7	2,1	3,8
Nieuw Gent - UZ	52,2	50,4	59,1	60,6	-6,9	-10,2
Oostakker	30,7	30,5	37,5	39,2	-6,8	-8,7
Oud Gentbrugge	49,8	51,0	54,7	55,2	-4,9	-4,2
Rabot - Blaisantvest	63,3	74,6	51,6	61,7	11,6	12,9
Sint-Amandsberg	39,2	37,1	43,9	43,7	-4,7	-6,7
Sint-Denijs-Westrem - Afsnee	44,8	49,7	47,2	53,7	-2,3	-3,9
Sluizeken - Tolhuis - Ham	84,8	95,3	61,0	72,0	23,8	23,3
Stationsbuurt-Noord	108,4	110,1	82,4	87,8	26,0	22,3
Stationsbuurt-Zuid	99,3	96,0	80,5	85,9	18,8	10,1

Wijk	Stadsexterne immigratie per 1.000 2013-2017	Stadsexterne immigratie per 1.000 2018-2022	Stadsexterne emigratie per 1.000 2013-2017	Stadsexterne emigratie per 1.000 2018-2022	Extern saldo per 1.000 2013-2017	Extern saldo per 1.000 2018-2022
Watersportbaan - Ekkergem	82,6	84,2	70,7	69,2	11,9	15,0
Wondelgem	34,7	33,3	42,0	48,1	-7,4	-14,8
Zwijnaarde	41,3	49,8	53,3	55,9	-12,0	-6,1

Tabel 6.4: Gent, stadsinterne immigratie, emigratie en saldo per periode op wijkniveau, relatief ten opzichte van het aantal inwoners

Wijk	Naar andere wijk in Gent per 1.000 2013-2017	Naar andere wijk in Gent per 1.000 2018-2022	Uit andere wijk in Gent per 1.000 2013-2017	Uit andere wijk in Gent per 1.000 2018-2022	Intern saldo per 1.000 2013-2017	Intern saldo per 1.000 2018-2022
Binnenstad	68,2	69,1	97,1	99,0	-28,9	-29,9
Bloemekenswijk	69,4	64,0	66,0	63,9	3,4	0,1
Brugse Poort - Rooigem	67,0	61,4	71,7	65,7	-4,7	-4,4
Dampoort	61,0	59,9	66,6	60,7	-5,6	-0,7
Drongen	27,1	27,9	19,3	18,0	7,8	9,9
Elisabethbegijnhof - Prinsenhof - Papegaai - Sint-Michiels	86,3	82,0	117,2	116,1	-30,9	-34,1
Gentbrugge	53,7	48,7	36,3	32,7	17,4	16,1
Gentse Kanaaldorpen en -zone	20,4	30,3	17,6	16,6	2,8	13,8
Ledeberg	68,9	66,1	65,6	63,3	3,3	2,8
Macharius - Heirnis	81,4	71,8	98,7	96,9	-17,3	-25,1
Mariakerke	42,8	47,3	34,1	32,8	8,7	14,5
Moscou - Vogelhoek	63,1	51,5	42,6	37,7	20,5	13,8
Muide - Meulestede - Afrikalaan	77,4	77,5	81,4	75,5	-4,0	2,0

Wijk	Naar andere wijk in Gent per 1.000 2013-2017	Naar andere wijk in Gent per 1.000 2018-2022	Uit andere wijk in Gent per 1.000 2013-2017	Uit andere wijk in Gent per 1.000 2018-2022	Intern saldo per 1.000 2013- 2017	Intern saldo per 1.000 2018- 2022
Nieuw Gent - UZ	58,0	51,0	56,5	63,8	1,5	-12,8
Oostakker	39,4	40,9	22,0	20,8	17,4	20,0
Oud Gentbrugge	69,9	63,4	56,6	55,9	13,3	7,6
Rabot - Blaisantvest	68,5	69,2	92,4	86,0	-23,9	-16,8
Sint- Amandsberg	50,1	52,2	40,4	38,3	9,6	13,9
Sint-Denijs- Westrem - Afsnee	39,4	35,5	24,2	24,1	15,2	11,4
Sluizeken - Tolhuis - Ham	78,4	79,9	93,8	91,3	-15,4	-11,4
Stationsbuurt- Noord	65,4	64,9	81,1	85,3	-15,7	-20,4
Stationsbuurt- Zuid	63,3	62,5	72,6	75,4	-9,2	-12,9
Watersportbaan - Ekkergerm	82,7	72,3	79,9	86,9	2,8	-14,7
Wondelgem	54,7	57,0	31,2	29,8	23,5	27,2
Zwijnaarde	42,3	46,1	23,7	22,3	18,6	23,7

Bijlage 2 - Wereldgebeurtenissen met impact op internationale migratie¹

Wereldgebeurtenissen doen soms grote volumes aan mensen uit hun land vertrekken. Gent kent al jaren een positief migratiesaldo, waarbij meer mensen in Gent komen wonen dan er uit Gent vertrekken. Daarin zitten ook vele aankomsten uit het buitenland. Met deze tijdslijn zoomen we in op enkele van die wereldgebeurtenissen die een trek naar Europa, België en Gent² hebben veroorzaakt.

1963: België zoekt actief arbeiders in Turkije

2007: toetreding tot de EU - Bulgarije en Roemenië

2009: financieel-economische crisis

2015: Europese vluchtelingencrisis

2020: COVID-19 pandemie

2022: oorlog in Oekraïne

Wie als vreemdeling in België aankomt kan een verzoek om internationale bescherming indienen bij de Belgische overheid (asielaanvraag). De procedure die volgt op dit verzoek omvat verschillende stappen tot de uiteindelijke beslissing. De Belgische staat onderzoekt of de vreemdeling voldoet aan de criteria zoals beschreven in de Conventie van Genève van 1951 over de status van vluchtelingen. Wie de procedure is gestart, wordt ingeschreven in het wachtregister van de gemeente waar de verblijfplaats is. Wie erkend wordt als vluchteling krijgt een tijdelijk verblijfsrecht en wordt uitgeschreven uit het wachtregister en opgenomen in het vreemdelingenregister of het bevolkingsregister. Een tijdelijk verblijfsrecht kan vernieuwd worden. Een tijdelijk verblijf kan na 5 jaar een definitief verblijf worden. In België hebben de asielaanvragers geen recht op financiële steun, maar wel op opvang (materiële hulp), zolang het onderzoek loopt. Een verzoek dat aan het eind van de procedure definitief wordt verworpen, wordt gevolgd door een verzoek om het grondgebied te verlaten.

Op het moment dat een inwoner vanuit het wachtregister wordt overgeschreven naar het bevolkings- of vreemdelingenregister wordt dit beschouwd als een immigratie uit het buitenland.

Tegelijk is er ook irregulier verblijf of illegaal verblijf van mensen dat moeilijker te becijferen is.

Fedasil (2023) - Vlaamse Overheid (2023)

¹Deze bijlage is de onderlegger voor de communicatieve en interactieve tijdslijn, te vinden op hoeveelin.stad.gent/verhuisbewegingen

²Cijfers over Gent of Vlaanderen zijn geraadpleegd op gent.buurtmonitor.be of provincies.incijfers.be, tenzij anders vermeld.

1963 – België zoekt actief arbeiders in Turkije

In 2014 liep in het Gentse Industriemuseum (IM, het vroegere MIAT) een tentoonstelling gebaseerd op het boek 'Turkije aan de Leie – 50 jaar migratie in Gent' (Tina De Gendt, 2014). In 1964 meldden de eerste Turken en Noord-Afrikanen zich aan in Gent om er in de leeggelopen textielfabrieken te gaan werken. Op zich is dit geen Gents fenomeen, maar een Belgisch. De geschiedenis van de vooral Turkse immigratie richting België hangt samen met de socio-economische context in Turkije en België en met het gevoerde migratiebeleid van beide landen. Vandaag is de grootste herkomstgroep in Gent Turks, met ruim 21.000 Gentenaars in het bevolkingsregister.

Lees meer/ In Turkije heeft de landbouwhervorming in de jaren '50 geleid tot een economische uitsluiting van veel plattelandsbewoners en bijgevolg een plattelandsvlucht richting de steden. Aan Belgische zijde is er aan het begin van de jaren '60 een sterke vraag naar arbeidskrachten in de mijnbouw en zware industrie. Dat, én omdat het moeilijk bleek te rekruteren in Europese landen die traditioneel buitenlandse werknemers leverden, was de Belgische Staat verplicht in andere gebieden te gaan rekruteren. De Turkse emigratie richting België is in die context tot stand gekomen. In 1963 kwamen de eerste werknemers met de Turkse nationaliteit in België aan en in juli 1964 werd een bilateraal akkoord tussen Turkije en België ondertekend dat de migratiestromen moest organiseren; ook gezinshereniging werd daarbij aangemoedigd. Na de beslissing van de Belgische overheid in 1974 om de grenzen voor de arbeidsmigratie te sluiten, ging de migratie vanuit Turkije andere vormen aannemen. Sindsdien is gezinmigratie de voornaamste manier voor mensen uit Turkije om legaal naar België te migreren, eerst via gezinshereniging van werknemers en daarna via huwelijksmigratie voor gezinsvorming (Schoonvaere, 2013; Casier, 2023). Opvallend tijdens de jaren '80 en '90 is de opkomst van asielmigratie vanuit Turkije. Het gaat vooral om minderheden zoals Koerden, Armeniërs en Arameeërs, evenals linkse politieke activisten. De instroom van vluchtelingen houdt verband met militaire staatsgrepen en gewapend conflict in het land. Dit heeft geleid tot een diversificatie van de mensen afkomstig uit Turkije die in België verblijven. Verder wordt vastgesteld dat migranten die in het recentere verleden zijn toegekomen eerder naar grote stadscentra trekken waar zich na de sluiting van de mijnen en het verval van de industrie, nieuwe economische mogelijkheden aandienen (Schoonvaere, 2013; Casier, 2023).

Onder impuls van de hervormingen van het nationaliteitsrecht, is de met Turkse nationaliteit geboren populatie geleidelijk aan Belg geworden. Zo had begin 2010 74% van die populatie reeds de Belgische nationaliteit verworven. Een tweede gevolg van die hervormingen is dat steeds meer kinderen van immigranten met de Belgische nationaliteit worden geboren (Schoonvaere, 2013).

In recente jaren zijn er een aantal pieken geweest in de instroom vanuit Turkije naar België. Het gaat zowel om mensen die naar België migreerden met een werkvergunning, als om mensen die hun land ontvluchtten om politieke redenen. In 2021 dienden 671 mensen uit Turkije een asielaanvraag in, in ons land, in 2022 liep dat aantal op tot 1.721 (Fiers, 2023). Vluchtelingenstatistieken van de Verenigde Naties (UNHCR, 2023) rapporteren cijfers van 715 en 810 asielzoekers uit Turkije (in België) in 2017 en 2018 naar 1.005 in 2021 en 1.930 in 2022. De trend lijkt zich ook dit jaar voort te zetten. In die cijfers zitten opvallend veel hoogopgeleiden. Dit moet begrepen worden in relatie tot de mislukte staatsgreep van juli 2016, in de nasleep waarvan de noodtoestand werd afgekondigd en naar schatting

6.000 academici geschorst, ontslagen en/of juridisch vervolgd werden en uitgesloten werden van jobs in de publieke sector (Atay en Bayraktaroglu, 2023). Deze piek in asielzoekers zien we ook in Duitsland, waar ook reeds grote gemeenschappen van mensen uit Turkije leven (Fiers, 2023; Casier, 2023).

Vandaag (1/1/2023) zijn in Gent 21.519 Gentenaars die zelf of wiens ouders afkomstig zijn uit Turkije (provincies.incijfers.be). Omdat de herkomstdefinitie in data-context slechts teruggaat naar geboortenationaliteit van de ouders, is de kans groot dat de derde generatie niet in deze cijfers vervat zitten. Dit cijfer is dus een onderschatting.

2007

Gebeurtenis - Toetreding tot de EU van Bulgarije en Roemenië

Europa – Als een bevolking wordt beschreven naar nationaliteit of herkomst, dan wordt vaak gecategoriseerd in meerdere groepen. Met ‘EU15’ worden dan de oorspronkelijke landen van de Europese Unie bedoeld (sinds 1995). Met ‘EU13’ worden dan de landen bedoeld die later zijn toegetreden tot de Europese Unie. In 2004 waren dat Cyprus, Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Slovenië, Slowakije en Tsjechië. In 2007 traden Bulgarije en Roemenië toe, en in 2013 Kroatië. Het EU-burgerschap ondersteunt het recht van personen om zich vrij te verplaatsen en vrij te verblijven op het grondgebied van de EU-lidstaten. Een toetreding tot de EU op zich zal zelden een reden zijn om uit je land te vertrekken; de context in je land (armoede of achterstelling) is dat vaak wel. Een toetreding tot de EU gaat gepaard met een periode van overgangsmaatregelen die het vrije verkeer van werknemers beperken. Voor Bulgarije en Roemenië eindigde die periode eind december 2013. Bulgarije en Roemenië horen bij de armste landen van Europa (Eurostat, 2021).

België – Voor België zijn voor de periode 2004-2014 de drie belangrijkste groepen Oost-Europese migranten de Roemenen, de Polen en de Bulgaren. Anders dan de andere 2 landen heeft Polen al een niet te verwaarlozen immigratie naar België gekend in verscheidene perioden van de afgelopen eeuw. Vanuit de 3 landen is met het toetreden tot de EU ook een sterke toename van het aantal immigraties naar België opgetekend (MYRIA, 2016).

De drie nationaliteiten zijn ongelijk verdeeld over het Belgische grondgebied. Roemenen woonden in 2015 vooral in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en in het arrondissement Antwerpen. Polen vestigden zich overwegend in Vlaanderen, met een concentratie rond Antwerpen. Ook de Bulgaren vestigden zich overwegend in Vlaanderen, met een groot deel van hen in het arrondissement Gent, en ook in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Een verklaring ligt in het feit dat een meerderheid van hen ook Turkstalig is wat het voor hen makkelijker maakt om zich te vestigen daar waar een Turkse gemeenschap is (MYRIA, 2016; Casier, 2023).

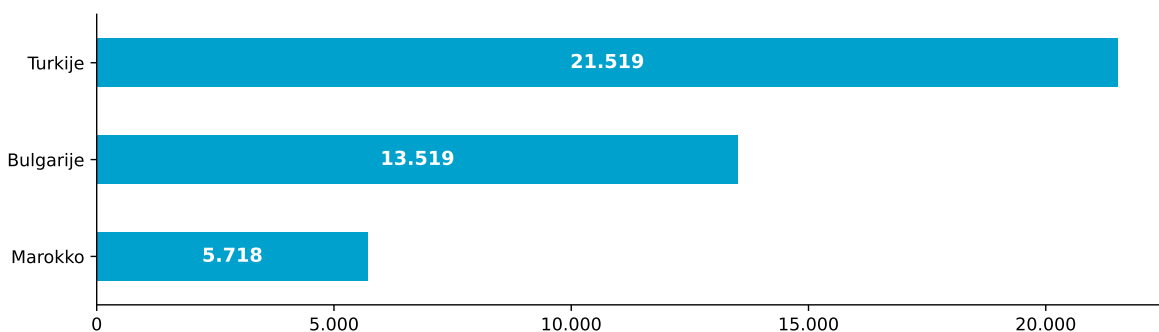
De meeste *Polen* komen naar België omwille van economische redenen. Aangetrokken door hogere lonen en tewerkstellingskansen is hun doel geld verdienen om een beter leven in Polen te kunnen leiden. Hun verblijf is vaak van tijdelijke aard. (zie hoger – hoofdstuk 2)

Vlaanderen - Voor het Vlaamse Gewest stonden in 2021 Roemenen bovenaan in de top 10 van nationaliteiten bij de internationale immigratie, gevolgd door Nederlanders en Bulgaren. Dit verhaal van migratie resulteert voor het Vlaamse Gewest in 2022 in 68.000 inwoners van Roemeense

herkomst; 67.000 van Poolse herkomst en 37.000 van Bulgaarse herkomst. (Statistiek Vlaanderen, 2022; provincies.incijfers.be)

Gent – In een eerder hoofdstuk werd al aangegeven dat mensen uit hun land vertrekken, weggedreven door armoede (*Bulgarije*) of door de onmenselijke behandeling en schending van de mensenrechten (*Slowakije* – vaak Roma). Tegelijk worden ze aangetrokken door bestaande netwerken, contacten met de Turkse gemeenschap en verhalen over royale sociale uitkeringen in België en zo trokken duizenden Bulgaren en andere Oost-Europeanen naar Gent. Een groeiend netwerk van Bulgaarse families en bedrijfjes trekt op zijn beurt nieuwkomers aan. Nieuwsberichten uit recente jaren geven aan dat Gent helaas ook een draaischijf is van sociale uitbuiting van Bulgaren: koppelbazen, vaak actief in de vlees- en bouwindustrie, ronselen Bulgaren om hen illegaal aan het werk te zetten.

Anno 2023 zijn er 13.519 Gentenaars van Bulgaarse herkomst, waarvan 11.712 met de Bulgaarse nationaliteit. Dat is voor Gent meteen ook de tweede grootste herkomstgroep, na de Turkse herkomst.

Figuur 6.6: Top 3 aantal Gentenaars naar herkomstnationaliteit
Bron: Rijksregister - provincies.incijfers.be

Om te vervolledigen: op 1 januari 2023 wonen in Gent 2.871 Gentenaars van (Tsjecho-) Slowaakse herkomst, 1.610 van Poolse herkomst en 1.433 van Roemeense herkomst³

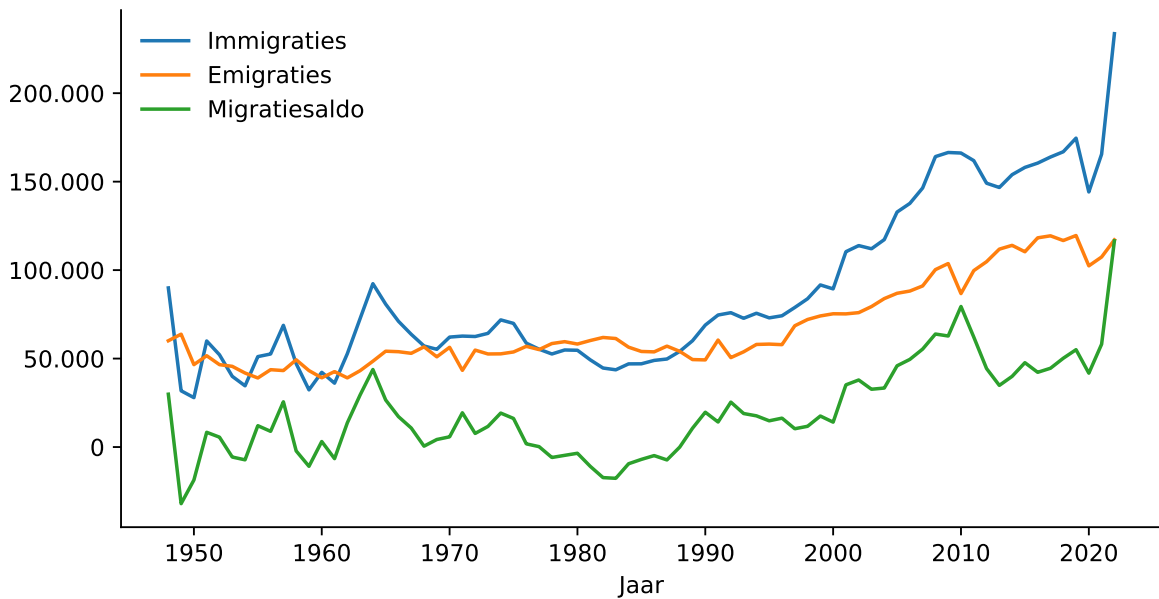
2009

Gebeurtenis – De **financiële crisis** in de Verenigde Staten (2008) slaat over naar Europa: banken gaan failliet of worden overeind gehouden door miljarden aan staatssteun. De EU tekent in 2009 een economische krimp op, later ook nog in 2012. Wereldwijd neemt de economische groei af. (NCDO, 2014)

³Let op, afhankelijk van de databron worden andere definities van 'herkomst' gehanteerd, vaak op basis van wat mogelijk is.

Europa – De gevolgen van de financieel-economische crisis op migratie zijn minder uitgesproken dan verwacht. De crisis zorgde wel voor een daling in migratiebewegingen, maar deze bleek van korte duur. (NCDO, 2014; Tilly, 2011)

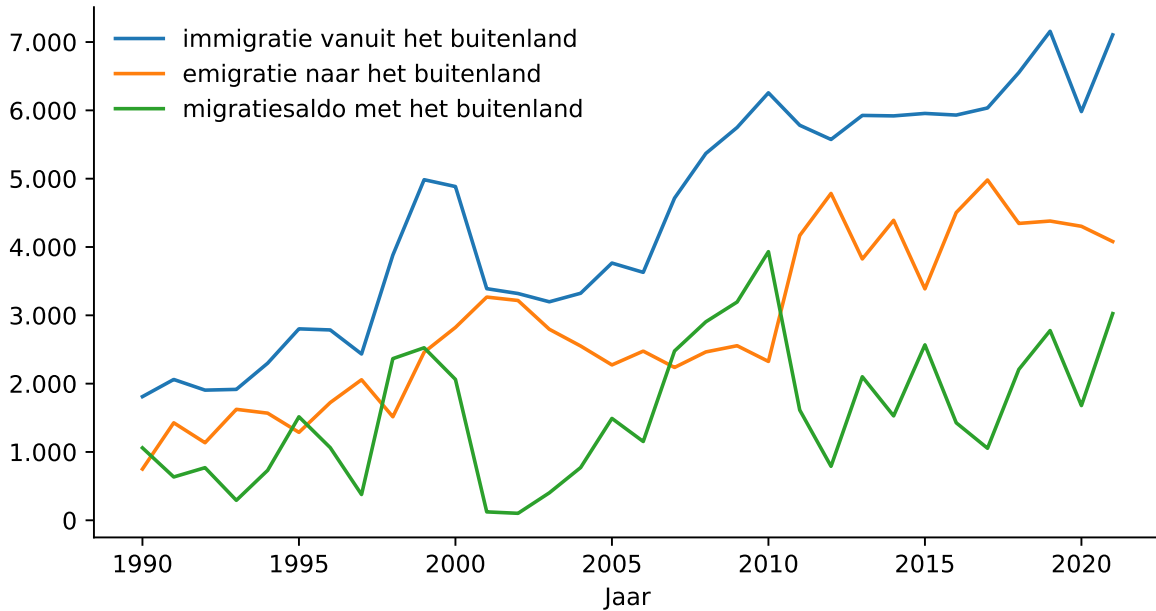
België

Figuur 6.7: Totale internationale migratie (Belgen en vreemdelingen), België, 1948-2022
Bron: Statistics Belgium

In de aanloop naar 2010 zie je zowel emigratie als (vooral) immigratie gestaag toenemen. 2010 tekent een duidelijk knik op in de curve, die weliswaar niet groot is en van korte duur. Deze knik is waarschijnlijk grotendeels een administratief fenomeen door een verandering in definitie van migratie, zodat eenduidige interpretatie moeilijk is. (Schockaert, 2023)

Gent – Voor Gent is een vergelijkbaar verloop van de curve te vinden (zie Figuur 6.8), met een kleine terugloop van immigraties uit het buitenland, gevolgd door een herstel. Voor emigraties volgt na een kleine terugloop een grotere uitstroom de jaren daarop (gent.buurtmonitor.be, 2023). Ook hier speelt uiteraard de wijziging in de definitie bij het meten van internationale migratie die ervoor zorgt dat er niet eenduidig kan geïnterpreteerd worden.

Figuur 6.8: Gent, immigratie vanuit, emigratie naar en migratiesaldo met het buitenland, 1990-2021
Bron: Rijksregister - provincies.incijfers.be

2015

Gebeurtenis – Europese vluchtelingencrisis

Doordat het moeilijker geworden is om een visum te verkrijgen dat toelaat om per vliegtuig of boot naar Europa te komen en asiel aan te vragen, steken vanaf de jaren 2000 jaarlijks duizenden mensen met kleine bootjes de Middellandse zee over vanuit Noord-Afrika en het Midden-Oosten richting Europa (EU) of worden over land gesmokkeld in vrachtwagens. Mensen vluchten voor oorlog of ander geweld en vervolging in eigen land weg uit landen als Afghanistan, Irak, Palestina, Eritrea,... om in andere landen internationale bescherming aan te vragen. Door oplopend geweld in Syrië en Libië steeg het aantal oversteken op de Middellandse Zee en over land en liep het al krakende systeem van Europees asiel- en migratiebeleid vast (Europa Nu, 2023): landen aan de buitengrenzen van de Europese Unie, zoals Italië en Griekenland, worstelen met de grote hoeveelheid aan mensen die op basis van de Europese Dublin-regelgeving in het eerste land van binnenkomst in de EU asiel dienen aan te vragen, wat tot overbelasting van die landen leidt. Het gebrek aan solidariteit in de verdeling en opvang van asielzoekers leidt tot grote verdeeldheid binnen de EU. In 2015 verdronken enkele honderden bootvluchtelingen op een week tijd, met een sterke mediatisering tot gevolg. In de zomer van 2015 kondigde toenmalig Duits bondskanselier Angela Merkel aan dat Duitsland vluchtelingen zou verwelkomen. Dat zorgde voor een niet eerdere geziene karavaan van vluchtelingen uit Syrië, maar ook Irak en Afghanistan naar het land via Oost-Europa (Casier, 2023).

Europa – De oorlog in Syrië, doet al in 2013 2 miljoen Syriërs naar de buurlanden vluchten en dat aantal zou nog oplopen tot meer dan 5 miljoen, met op vandaag circa 3,3 miljoen Syrische vluchtelingen in Turkije, circa 800.000 in Libanon en meer dan een half miljoen in Jordanië (UNHCR, 2023b). Het is vooral in 2015, wanneer Islamitische Staat (IS) grote delen van het land controleert, en Duitsland aangeeft tot opvang bereid te zijn dat grote aantallen Syriërs richting Europa vluchten (Casier, 2023). Maar ook armoede en uitzichtloosheid doen velen uit die regio vertrekken om een nieuw leven op te bouwen in Europa.

In totaal werden in 2015 in Europa 1.321.000 asielaanvragen gedaan, waarvan 3,4% in België. Ons land neemt hierbij de achtste plaats in. De meeste asielaanvragen werden in Duitsland en Hongarije gedaan (respectievelijk 36% en 13% van het totale aantal Europese aanvragen). In relatieve cijfers – in asielzoekers per inwoner – vangen Hongarije, Zweden en Oostenrijk (respectievelijk 18, 17 en 10 asielzoekers voor 1.000 inwoners) de meeste asielzoekers op (NBB, 2016).

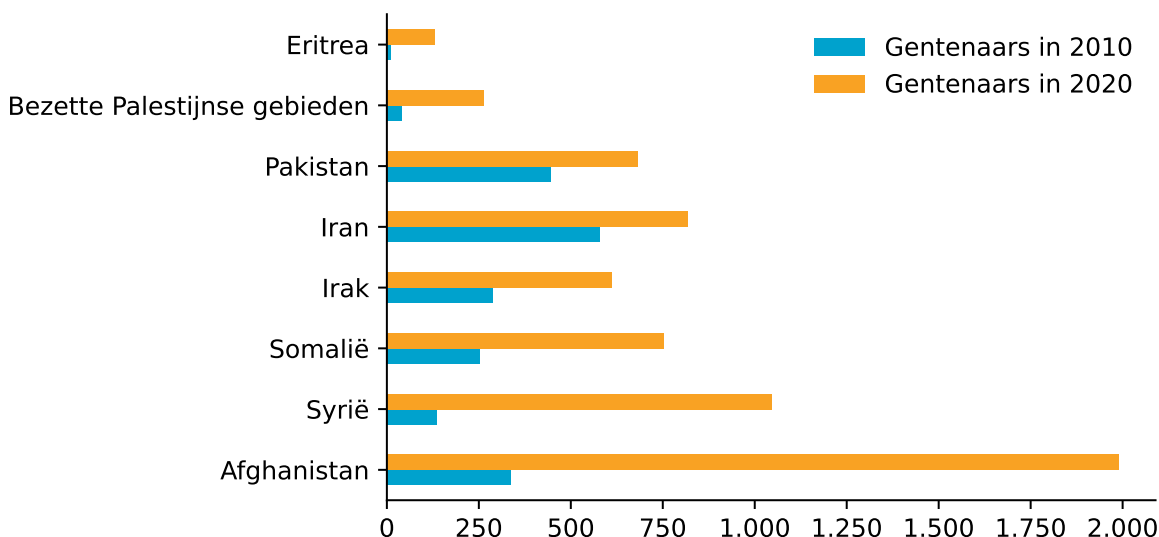
Een gezamenlijk migratiebeleid is al langer een heet hangijzer in de Europese politiek. Omdat de interne grenzen van de Unie open zijn, willen veel lidstaten een goede onderlinge afstemming hoe om te gaan met migranten aan de buitengrens van Europa (Europa Nu, 2023). Het huidige beleid speelt echter in het nadeel van de landen aan de buitengrens dat hen verplicht mensen op te vangen, en verschillende Europese lidstaten weigeren dan weer een deftig asielbeleid en asielopvang in hun land uit te bouwen en fungeren liever als ‘transitland’ (Casier, 2023). In de jaren volgend op 2015-2016 konden de lidstaten het niet eens worden over wat de beste aanpak is, en wat de rol van de EU moet zijn (Europa Nu, 2023). In de daarop volgende jaren bleef een grondige herziening van het beleid uit. In de toekomst zouden weigerachtige lidstaten (zoals Hongarije) verplicht kunnen worden om te betalen voor de opvang van nieuwkomers in lidstaten die asielzoekers wel bescherming bieden (Casier, 2023).

België – Het in 2015 geregistreerde aantal asielaanvragen is ongeveer 44.800. In vergelijking met de periode ervoor is een toename vast te stellen. In 1999 en 2000 gaat het om respectievelijk 35.800 en 42.700 aanvragen. Sinds begin 2016 lopen de aanvragen duidelijk terug. Wel werd het statuut van vluchteling vaker erkend. De erkenningsgraad is gestegen van 30% gemiddeld tijdens 2011-2014 tot 61% in 2015 (NBB, 2016). Een cijfer dat daarna terug is gedaald naar 43% in 2022 (UNHCR, 2023c).

Gent – Als we internationale verhuisbewegingen bekijken en specifiek de migratiesaldo's naar nationaliteit in een top 20, dan stellen we in het algemeen vast voor Gent dat dit saldo voor niet-Belgen al jaren positief is, én dat het de laatste 5 jaar (2018-2022) hoger ligt dan in de periode ervoor (2013-2017).

Tegen die achtergrond valt dan wel op dat dat voor Syrië en Somalië niet zo is: daar is het saldo hoger in de periode 2013-2017 dan in de periode daarna. Voor beide landen zijn de aantallen in de periode 2009-2013 dan weer erg klein. Met andere woorden, de Europese vluchtelingencrisis tekent zich in Gent (indicatief) af voor Syrië en Somalië. Voor Afghanistan is dat ook zo, met dit verschil dat er voor de meest recente periode (2018-2022) opnieuw een groter positief migratiesaldo is. Die recente verhoogde aantallen zijn het gevolg van de machtsovername door de Taliban in augustus 2021. Ook vanuit de bezette Palestijnse gebieden zien we in Gent een verhoogde immigratie (zie hoger – hoofdstuk 2; ook Oekraïne, zie verder).

Dit vertaalt zich in de diversiteit onder de Gentenaars. Als specifiek gekeken wordt naar herkomst en grosso modo ‘voor’ en ‘na’ 2015 (in 2010 en 2020), dan vind je onder de Gentenaars beduidend meer officiële aankomsten uit de landen waarvan hierboven sprake is.

Figuur 6.9: Aantal inwoners in Gent in 2010 en in 2020, enkele herkomstlanden
Bron: Bevolkingsregister, Stad Gent

2020

Gebeurtenis – De COVID-19 pandemie start in België op 3 februari. Er zijn verschillende golven die een einde kennen in de zomer van 2021. Landsgrenzen worden tijdelijk gesloten.

Europa – De COVID-19 pandemie veroorzaakt in de eerste plaats een grootschalige crisis in de volksgezondheid. Dat leidt onder meer tot economische vertraging maar zet ook een rem op internationale migratie (EU, 2023). Het aantal migranten en asielzoekers die in de EU aankomen daalt zichtbaar als 2019 met het COVID-jaar 2020 wordt vergeleken (EU/ EMN, 2021). Die impact zindert nog na in 2021 met op het einde van het jaar een eerste toename in asielaanvragen (28% meer dan in 2020), een gevoelige toename van terugkeer en een toename in visa voor kortverblijf en langverblijf. (EU/EMN, 2022)

België – Ook in België is de impact van de reisbeperkingen ten gevolge van COVID-19 voelbaar. In 2022 is er een herstel van het aantal visumaanvragen voor lang verblijf te zien die weliswaar 20% lager ligt dan in de jaren voor de pandemie. In 2022 is voor die aanvragen een toename van +60% waardoor een niveau bereikt dat is dat hoger ligt dan voor de pandemie. Gezins-, studenten- en economische migratie zijn de vaakst vermelde motieven. Indiërs, Marokkanen, Turken, Chinezen, Palestijnen, Kameroeners, Syriërs en Afghanen zanten de laatste 3 jaar in de top 5. (MYRIA, 2023)

De curve van de totale internationale migratie (zie Figuur 6.7) toont in het jaar van de coronapandemie (2020) een duidelijke knik: minder emigraties, minder immigraties en een iets lager migratiesaldo dan de jaren ervoor (Statbel, 2023). Hetzelfde geldt voor Vlaanderen (Statistiek Vlaanderen, 2021).

Gent – In een vergelijkbare grafiek voor Gent is hetzelfde zichtbaar. Immigratie vanuit het buitenland zakt in 2020 ten opzichte van 2019. De cijfers van 2021 zijn weer in lijn met 2019. Emigratie naar het buitenland tekent anders (zie Figuur 6.8).

2022

Gebeurtenis - Eind februari 2022 breekt **oorlog uit in Oekraïne** na een invasie van Rusland.

Europa - De VN vluchtelingenorganisatie (UNHCR, 2023d) rapporteert midden 2023 5,4 miljoen Oekraïense vluchtelingen wereldwijd. Aanvankelijk vluchten ze naar de directe buurlanden (UNHCR, 2022). Een Europese noodverordening verleent hen snel tijdelijke bescherming (zie kader). Zo wordt het voor mensen met de Oekraïense nationaliteit – in tegenstelling tot andere verzoekers om internationale bescherming - toegelaten om verder te reizen binnen de EU, wat zorgde voor een verdere verspreiding over Europa.

Exact becijferen hoeveel mensen zich door de oorlog verplaatsten binnen en buiten Oekraïne is een uitdaging. Afhankelijk van de bron (en tot eind 2022) zijn er tussen 3,6 en 5,4 miljoen mensen die zich in Oekraïne zelf verplaatst hebben, en minstens 7 miljoen bewoog zich uit Oekraïne weg. Dat betekent dat de oorlog tussen 25% en 30% van de totale Oekraïense bevolking heeft doen verhuizen. Daarvan ontving de EU het grootste deel met (eind 2022) 3,8 miljoen tijdelijke beschermelingen (European Commission e.a., 2023).

Ter volledigheid: het is wel zo dat de Oekraïense gemeenschap reeds voor de oorlog talrijk aanwezig was in Europa (EU). Afhankelijk van de databron gaat het om 1,2 of 1,6 miljoen Oekraïeners die voor de oorlog doorgaans in de EU verbleven (European Commission e.a., 2023).

i 'ontheemden' of 'tijdelijke beschermelingen'

Deze tijdelijke bescherming is een noodmechanisme van de EU dat bij een uitzonderlijke toestroom wordt geactiveerd om ontheemden collectieve bescherming te bieden en de druk op de nationale asielstelsels van de EU-landen te verlichten. De tijdelijke bescherming werd aanvankelijk voor 1 jaar ingezet, maar is verlengd tot en met 4 maart 2024. Afhankelijk van de situatie in Oekraïne kan het nog met een jaar worden verlengd. Deze tijdelijke bescherming geeft ontheemden dezelfde rechten in de hele EU: verblijfsrecht, toegang tot de arbeidsmarkt, toegang tot huisvesting, sociale en medische bijstand.

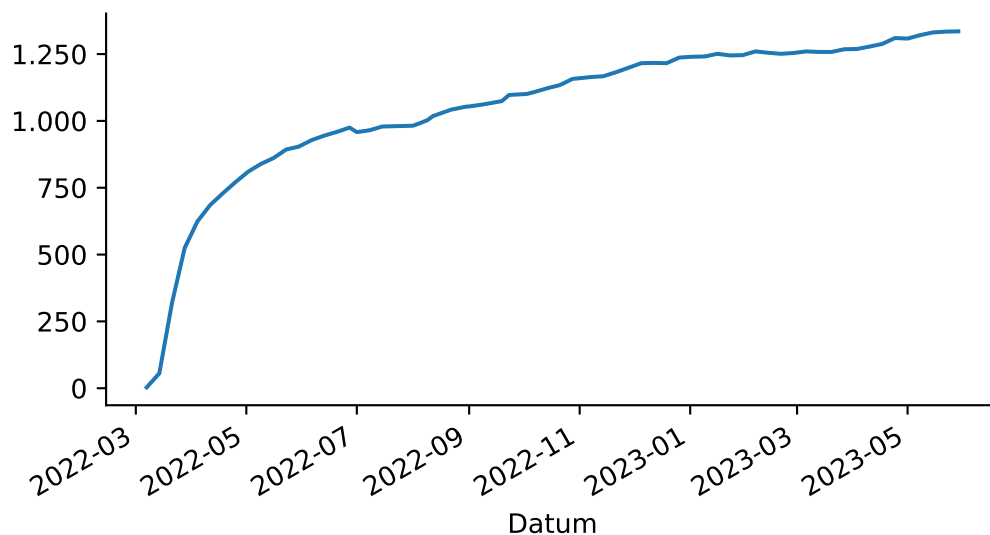
Als gevolg van de grote aantallen vluchtelingen door de oorlog in Oekraïne blijft het migratievraagstuk, en de Europese aanpak wat betreft dit onderwerp, hoog op de agenda staan. De Europese commissie presenteerde in 2020 een pakket aan voorstellen. In juni 2023 bereikten de ministers een akkoord over het pakket, waarover nu met het Europees Parlement onderhandeld kan worden. (Europa Nu, 2023)

België/Vlaanderen - In 2022 hebben iets meer dan 63.000 Oekraïense vluchtelingen in België een tijdelijk beschermingscertificaat gekregen. In 2022 komen er in België 113.000 inwoners bij. Dit is een aanzienlijke toename vergeleken met de afgelopen 30 jaar. (Federaal Planbureau, 2023). Het grotere aantal immigraties (233.629) is mede het gevolg van de oorlog in Oekraïne want 57.514 (24,6%) van de immigranten heeft namelijk de Oekraïense nationaliteit (Statbel, 2023). 33.000 daarvan woont in Vlaanderen, het merendeel vrouwen (21.000) (Statistiek Vlaanderen, 2023).

De nieuwe demografische vooruitzichten van het Federaal Planbureau en Statbel houden rekening met de crisis in Oekraïne en de grote impact van het conflict op de internationale migratiestromen (BISA, 2023). Afhankelijk van de duur van het conflict worden andere scenario's beschreven. Hoe langer dit conflict duurt, hoe meer kans dat tijdelijkheid verlengd wordt en samengaat met vestiging, hereniging van achtergebleven familieleden, en tegelijk, hoe kleiner de kans op terugkeer (Federaal Planbureau, 2023).

Algemeen zitten Gent, Leuven en Antwerpen in de top 6 van de Vlaamse gemeenten op het vlak van internationale migratie voor 2020-2022, uitgedrukt in (positieve) migratiesaldo's.

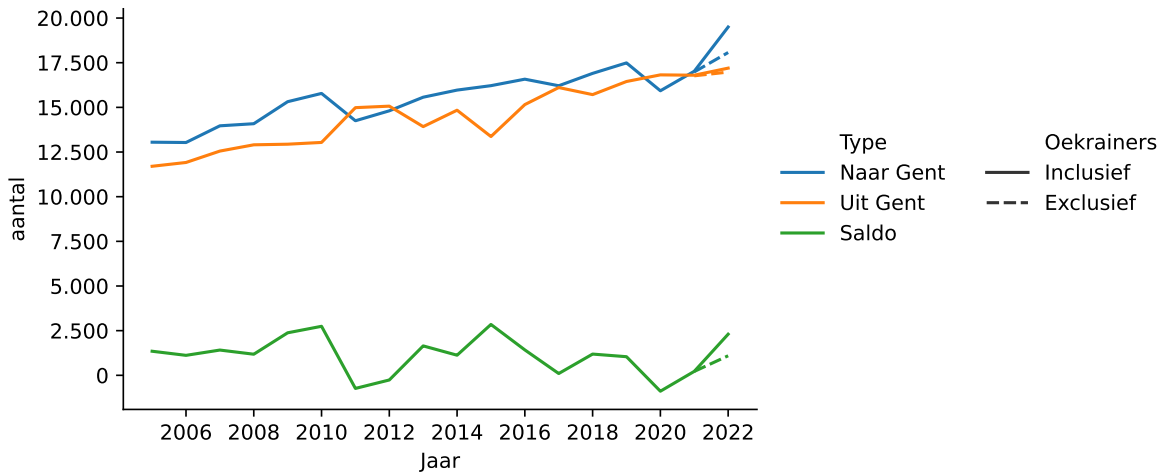
Gent - Op 1 maart 2022 waren al 170 Oekraïners aanwezig in Gent. In de loop van 2022 hebben 1.411 personen met tijdelijke bescherming zich gevestigd in Gent. Slechts een deel van hen verliet Gent, waardoor de balans op 1 januari 2023 uitkomt op 1.267 inwoners met tijdelijke bescherming. Bijna 98% (1.238 personen) heeft de Oekraïense nationaliteit.

Figuur 6.10: Aantal Oekraïners in Gent (aangekomen na 1/3/2022), toestand netto per week
Bron: Bevolkingsregister, Stad Gent

Vandaar de piek (zie Figuur 6.11) in het migratiesaldo van mensen (met domicilie) met een Oekraïense nationaliteit. Terwijl het saldo in de periode 2013-2021 gemiddeld 15 Oekraïners per jaar bedraagt,

stijgt dit in 2022 naar 1.206 Oekraïners.

Figuur 6.11: Gent, evolutie aantal verhuisbewegingen volgens type, 2009-2022, inclusief en exclusief inwoners met Oekraïense nationaliteit in 2022
Bron: Bevolkingsregister, Stad Gent

De Oekraïense burgers worden ingeschreven in het vreemdelingenregister (IT 210 op de datum van het tijdelijk beschermingsattest) van de gemeente waar zij over opvanghuisvesting beschikken, na een positief verblijfplaatsonderzoek, volgens de algemene regels betreffende de inschrijving in de bevolkingsregisters. (IBZ – FOD Binnenlandse Zaken, 2022)

Referenties bij Bijlage 2

Atay, E., Bayraktaroglu, S. (2023). Resilience and Post-Traumatic Growth after Discriminatory Job Loss: The Case of Academics Dismissed after Turkey's 2016 Coup. *Relations industrielles / Industrial Relations*, 78(1).

<https://www.erudit.org/en/journals/ri/1900-v1-n1-ri08188/1101315ar.pdf>

BISA (2023). Demografische barometer 2022 van he Brussels Hoofdstedelijke Gewest

https://bisa.brussels/sites/default/files/publication/documents/Focus-58_NLv3.pdf

Casier, M. (2023) – verwerkte aanvullingen en opmerkingen – expert ingeschakeld om inhoudelijk na te lezen – prof. UGent, Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen, Department Conflict and Development Studies.

De Gendt, T. (2014). *Turkije aan de Leie : 50 jaar migratie in Gent*. Tielt: Lannoo.

EU (2023). Infographic – Tijdelijke EU bescherming voor ontheemden

<https://www.consilium.europa.eu/nl/infographics/temporary-protection-displaced-persons/>

EU (2023). The history of the European Union 2020 to today

https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/2020-today_en

EU, EMN (2021). Annual Report on Migration and Asylum 2020

https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files/2022-01/00_eu_arm2020_synthesis_report_en.pdf

EU, EMN (2022). Annual Report on Migration and Asylum 2021

https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files/2022-07/EMN_Annual-report_Migration_report_final.pdf

Europa Nu (2023) > *Europa-nu.nl stopt op 3/9/2023*

European Commission, Joint Research Centre, Belmonte, M., Minora, U., Tintori, G. (2023). The effects of the war in Ukraine on population movements and protection-seeking in the EU – Who is moving, to which destinations, and why?, Publications Office of the European Union, 2023, <https://data.europa.eu/doi/10.2760/905196>

Europese raad (2023). Infographic – Asielaanvragen in de EU

<https://www.consilium.europa.eu/nl/infographics/asylum-applications-eu/>

Eurostat (2021). Key figures on Europe.

[https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/keyfigures/ / European Union/ Economy and business / Wealth \(GDP per capita\)](https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/keyfigures/ / European Union/ Economy and business / Wealth (GDP per capita))

Fedasil (2023). Asiel in België, <https://www.fedasil.be/nl/asiel-belgie>

Fedasil (2023). Asielprocedure, <https://www.fedasil.be/nl/asiel-belgie/asielprocedure>

Federaal Planbureau (2023). Gevolgen van de oorlog in Oekraïne: uitzonderlijke bevolkingsgroei in België in 2022 en onzekerheden op middellange termijn

https://www.plan.be/publications/publication-2319-nl-gevolgen_van_de_oorlog_in_oekraïne_uitzonderlijke_bevolkingsgroei_in_belgie_in_2022_en_onzekerheden_op

Fiers, D. (2023). Piek in hoogopgeleide Turken die toevlucht zoeken in ons land
<https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/05/09/peik-in-hoogopgeleide-turken-die-toevlucht-zoeken-in-ons-land/>

gent.buurtmonitor.be (Stad Gent) (2023). https://gent.buurtmonitor.be/jive?workspace_guid=f2bd7c43-deec-494c-bc4b-b7976fd21010

IBZ FOD Binnenlandse Zaken (2022) brief aan burgemeesters en bevolkingsdiensten van lokale besturen
https://www.ibz.rrn.fgov.be/fileadmin/user_upload/nl/bev/omzendbrieven/20220309_Omzendbrief_tijdelijke_bescherming_Oekrainers.pdf

MYRIA – Federaal Migratiecentrum (2016). Nieuwe migraties uit Oost-Europa – Focus op Roemenen, Polen en Bulgaren.
<https://www.myria.be/files/Myriatics3-NL-160316-def.pdf>

MYRIA – Federaal Migratiecentrum (2018). Myriatics 10: 1997-2007: een balans van twee decennia immigratie in België.
<https://www.myria.be/nl/publicaties/myriatics-10>

MYRIA - Federaal Migratiecentrum (2023). Migratie in cijfers en in rechten. 2023. Katern uit het jaarverslag. Toegang tot het grondgebied.
https://www.myria.be/files/2023_MYRIA_Toegang_tot_het_grondgebied.pdf

NBB - Nationale Bank van België (Burggraeve, K. en Piton, C.) (2016). De economische gevolgen van de instroom van vluchtelingen in België
<https://www.nbb.be/nl/artikels/de-economische-gevolgen-van-de-instroom-van-vluchtelingen-belgie-0>

NCDO (2014). Internationale financiële stabiliteit: van kredietcrisis naar mondiale economische crisis
<https://books.google.be/books?hl=nl&lr=&id=fPtSBAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA5&dq=financieel+economische+crisis+migratie&ots=bO9JZZpOeP&sig=3I1oNkqvGRyW2VEEQjtPu5z2x-k>

Schockaert, I. (2023) – verwerkte aanvullingen en opmerkingen – expert ingeschakeld om inhoudelijk na te lezen – onderzoeker Statistiek Vlaanderen – Vlaamse overheid.

Schoonvaere, Q. (2013). Demografische Studie over de populatie van Turkse herkomst in België,
https://emnbelgium.be/sites/default/files/publications/centre_migration_turque_nl.pdf

Statbel (2023). Ontheemden uit Oekraïne
<https://statbel.fgov.be/nl/visuals/oekraïense-ontheemden>

Statbel (2023). Internationaal migratiesaldo van 116.544 personen in 2022
<https://statbel.fgov.be/nl/themas/bevolking/loop-van-de-bevolking/migraties#news>

Statbel (2023). Totale internationale migratie (Belgen en vreemdelingen)
<https://statbel.fgov.be/nl/themas/bevolking/loop-van-de-bevolking/migraties#figures>

Statistiek Vlaanderen (2021). Veranderen van huishoudpositie in het Vlaamse Gewest. Wat gebeurde er (niet) in 2020?
<https://www.vlaanderen.be/publicaties/veranderen-van-huishoudpositie-in-het-vlaamse-gewest-wat-gebeurde-er-niet-in-2020>

Statistiek Vlaanderen (2022). Internationale Migratie
<https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/bevolking/internationale-migratie#roemenen-nederlanders-en-bulgaren-voorop-onder-buitenlandse-immigranten>

Statistiek Vlaanderen (2022). Bevolking naar herkomst
<https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/bevolking/bevolking-naar-herkomst>

Statistiek Vlaanderen (2023). Internationale Migratie
<https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/bevolking/internationale-migratie>

Tilly, C. (2011). The impact of the economic crisis on international migration: a review. *Work, Employment and Society*, 25(4), 675–692. <https://doi.org/10.1177/0950017011421799>

UNHCR (2022). Ukraine Situation | Refugees from Ukraine across Europe (as of 21 June 2022)
<https://reliefweb.int/map/poland/ukraine-situation-refugees-ukraine-across-europe-21-june-2022>

UNHCR (2023a). Refugee Data Finder,
<https://www.unhcr.org/refugee-statistics/download/?url=W2yv8E>

UNHCR (2023b). Syria Regional Refugee Response, <https://data.unhcr.org/en/situations/syria>

UNHCR (2023c) België en Luxemburg.
<https://www.unhcr.org/be/nl/over-ons/cijfers-over-vluchtelingen>

UNHCR (2023d). Refugee Data Finder <https://www.unhcr.org/refugee-statistics>

Vlaamse Overheid, Agentschap Integratie en Inburgering (2023). Verblijfsrecht en asiel
<https://www.agii.be/thema/vreemdelingenrecht-internationaal-privaatrecht/verblijfsrecht-uitwijzing-reizen/asiel-internationale-bescherming/verblijfsrecht-en-asiel>